EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN! Sayı: 17, Şubat 1989

Burjuvazinin yönetme sanatı ve seçimler

Onun fikir, inanç ve yargılar sistemi işçiler ve sömürülen emekçi yığınlar, ya da en azından onların büyük bir bölümü tarafından benimsenmeseydi, burjuva toplumu sadece zor yoluyla uzun süre ayakta tutmak olanaksız olurdu. Örneğin, doğası nedeniyle sürekli kötülükler üreten kurulu mülkiyet düzeni gözden uzak tutularak, sömürülen yığınlara, kötülüklerin veya onların artmasının nedeni olarak hükümet eden partilerin, hatta kişilerin gösterilmesi -muazzam burjuva propoganda aygıtının sürekli ve özenle işlediği fikirlerden biri de budur. Her seferinde yığınların memnuniyetsizliği ve öfkesi tek tek partilere ve kişilere yöneltilir; yıpranmış olanların yerine yenileri devreye girer ya da sokulur. Böylece sistem dışı / sisteme karşıt bir hareketin ortaya çıkması önlenir; sistem teminat altına alınmış olur.

Oysa hükümette olsun, muhalefette olsun, liberal, sosyaldemokrat veya faşist olsun, ya da sermayenin hangi kesimlerini temsil ederlerse etsinler, bütün burjuva partilerin asli fonksiyonu kapitalist mülkiyet düzeninin korunmasıdır. Aralarındaki çelişki ve çatışmalar ya da aynı koşullarda aynı sınıf adına önerilen programların görece farklılığı; tali olan, belirleyici olmayan kesimsel çıkarlar dışta tutulursa, yürürlükteki işçi sınıfına karşıt sistemin nasıl sürdürülmesi konusundaki farklılıklardan kaynaklanır. Birbirlerini kıyasıya suçlarlar, ama kapitalist mülkiyet düzenini tartışma konusu etmezler. (*) İşçilere, diğer sömürülen emekçi yığınlara işlerin iyi gitmemesinin nedeninin şimdi veya kendilerinden önce hükümet eden parti veya partiler olduğu fikrini vererek, yürürlükteki sistem içinde sorunların çözülebileceği umudunu canlı tutmaya çalışırlar. Her bir parti hükümet olursa kendisinin sorunları çözebileceğini vaadederek yönetmek için sırayı bekler... Denilebilir ki, ortalama normal koşullar altında burjuva toplumun yönetme kuralı / sanatıdır bu. Bunun aracı ise parlamentodur. Sistem bununla yürümeyip tıkandığında ya da bir devrimle tehdit edildiğinde ise, çıplak egemenlik alternatifi gündeme gelir.

Bizde devreye şimdilik bunun gelenekselleşmiş aracı "devlet partisi" / ordu girer. Yönetememe krizinde acz içindeki burjuva partiler de zaten bunu açık veya zımmi olarak davet eder ya da kabullenirler. "Devlet partisi" toplumu, hatta burjuva partileri zapturapt altına alır. Rejim aleyhtarlarına karşı "gerekli tedbirleri zamanında almayan" ve "demokratik parlamenter sistemi yozlaştıran parti ve politikacılar"ı suçlar!.. Sosyalist hareket, işçi hareketi, sistem aleyhtarı diğer toplumsal-siyasal güçler itilebileceği en geri noktaya itilip, sermayenin ihtiyaç duyduğu önlemler alındıktan sonra, şüphesiz koşullar tarafından belirlenen bir hızla, yeniden parlamenter sisteme dönülür. Çıplak diktatörlüğü açık veya zımni olarak desteklemiş veya fiilen kabullenmiş burjuva partiler, "demokratik parlamenter sistem"in erdemlerine dair seslerini yükseltirler, hatta bunu zedeleyen generalleri suçlamaya başlarlar...

Şüphesiz bu basitleştirilmiş bir anlatımdır; ama bizde sermayenin egemenliği, örtülü veya açık, bir süredir aşağı yukarı bu şekilde sürdürülüyor.

Demokratizm illetine tutulmuş, sosyalist programdan ve iktidar perspektifinden yoksun sol, siyasal faaliyetinin merkezine sermaye egemenliğinin kendisini devirmeyi koymak ve taktiklerini tamamiyle bu amaca uygun olarak belirlemek yerine, burjuva egemenliğinin aldığı biçimlerle (örtülü veya çıplak,

"demokratik" veya faşist vb.), şu veya bu hükümetle ya da "klik"le uğraşmayı kendine iş edinirken, farkında olsun olmasın, işçilerin ve sömürülen emekçi kitlelerin bilincini, hareketini sistem içinde tutma işinde burjuvaziye yardım eder, ona çalışır. Hedef, dün Demirel veya MC hükümetleridir, hatta MHP'dir. Bugün "Evren-Özal iktidarı"dır. Yarın yine Demirel olabilir. Ya da sosyal-demokrasiye karşı açık veya gizli bir umut, ya da en azından hayırhah bir tutum, sonra hayal kırıklığı...

Hep savunucudur. Devrim, devrimin şiddeti ne kadar zorunluluksa, karşı-devrimin ve onun şiddetinin de o kadar zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu bir türlü anlayıp, sindiremez. Cuntalardan "hesap sorma" illetine tutulur. Daha "12 Mart"la hesaplaşmadan "12 Eylül" gelir. Yıllarca süren "12 Mart" yıldönümü protestoları, yerini daha ne kadar süreceği belli olmayan "12 Eylül" yıldönümü protestolarına bırakır.

Her ne kadar, teoride, demokrasinin sınıfsal içeriğini kabul etse de, adeta mutlak demokrasiye inanmıştır. Burjuva toplumun siyasal biçiminin "demokratik" olması diye bir zorunluluk olmadığını, tersine bunun tamamen sistemin korunması ve sürdürülmesi ihtiyacı tarafından belirlendiğini, sermaye egemenliğinin / devletinin bir ucunun parlamenter demokrasi bir ucunun faşizm -ve arada başka bir dizi biçim- olduğunu (örtülü veya çıplak egemenlik), bunların aynı egemenliğin değişik görünümleri / biçimleri olduğunu ve dolayısıyla birbirlerinin zıddı olmadıklarını bir türlü anlayamaz. Bu yüzden de, siyasal eylemi, burjuva topluma "demokratik", daha elverişli ve kabul edilebilir bir siyasal biçim verme düzeyine iner; iktidarın uzağına düşer.

Sonuç olarak "faşizm-demokrasi" ikilemi, şu veya bu hükümete ya da kliğe karşı mücadele, "en kötüler"e, "en azgınlar"a karşı daha az kötüler hakkında hayal besleme, "12 Eylüller"den hesap sorma kısır döngüleri içinde, kimliğini yitirir, kendini tüketir, yorgun düşer; devrimci, ilerici yığınları da serseme çevirir.

*

Seçim veya referandum dönemlerinde solun bu bölümünün, doğrudan veya dolaylı, burjuvazinin yedeğine düşmesi ise, yukarıda çizilen tablonun tamamlayıcı bir unsurudur yalnızca. Herhangi bir anda hükümet edenlere karşı muhalefetteki burjuva partilerin, veya "daha kötü"lere karşı "daha az kötü"lerin, örneğin sosyal-demokratların desteklenmesi, ya da aynı tutumun "devrimci sol" bir görünümü olan, "SHP'nin ve DSP'nin 'yursever', 'demokrat' nitelikli adayların desteklenmesi" politikasının temelinde yatan budur.

Komünistlerin politik taktiklerinin dayandığı ve tabi olduğu eksen, anti-kapitalist / sosyalist program tarafından belirlenen bir strateji olabilir; sermayenin egemenliğini devirmeyi, işçi sınıfının iktidarını kurmayı hedefler. Ki bu da, onların, her alanda, bütün burjuvaziden tam kopuşunu, bağımsız bir kimliği zorunlu kılar; yürürlükteki işçi sınıfına karşıt sistemin / sermaye egemenliğinin sürdürülmesi sorununda ve sosyalizm karşısında, en gericisinden sosyal-demokratına kadar, **temel tutumları** aynı olan burjuva partilerin şu veya bu gerekçeyle desteklenmesini olanaksız kılar.

Öte yandan, seçimlere, reformların yapılmasını sağlayacak koşullar için, örneğin ılımlı bir hükümetin koşullarını yaratmak vb. için özel bir fırsat olarak bakmak tipik bir reformist tutumdur; politikayı burjuvazinin yedeğinde yapmayı, ondan medet ummayı ifade eder. Bazı bölümleri tarafından açıkça ifade edilen, bazı bölümleri tarafından da açıkca ifade edilmese de solda egemen tutumdur bu. Oysa komünistler bakımından seçimler, esasen, "sınıf bilinçli proletaryanın siyasal dünya görüşünün ilkelerini ve temel isteklerini savunmak için özel bir fırsattır" yalnızca.

O halde, komünistler ve sınıf bilinçli işçiler önümüzdeki yerel seçimlerde de, ayrım yapmadan, sadece bağımsız sosyalist ve bağımsız devrimci demokrat adayaları destekleyeceklerdir, bu nitelikte adayların olmadığı yerlerde ise sandık başına gidip pusulaların üzerine kendi temel istemlerini yazarak boş oy kullanacaklardır.

EKİM

(*) Radikal - faşist-dinci - veya sosyal-demokrat burjuva partiler tarafından bazen, bazı yönleriyle tartışma konusu ediliyor göründüğü durumlarda ise, katıksız bir aldatmaca sözkonusudur; sistemin radikal ve reformcu operasyonlarla kurtarılmasını ve sürdürülmesini ifade ederler.

Tabandan gelen devrimci baskı

İşçi sınıfının mücadelesi sürekli bir yükselme ivmesi kazanmış durumda. 1982 Anayasası ve 2821-2822 sayılı yasalarla çizilen çerçeve işçi hareketine dar gelmekte. Mücadelenin mevcut yasal çerçeve içerisinde başarıya ulaşmamasının sonucu olarak, işçi hareketi yeni ve olumlu bir takım dinamikler kazanmakta.

* İşçi hareketinde dayanışma bilinci artmakta,
* İşçi sınıfının tabanda insiyatif kurma çabaları yoğunlaşmakta ve sendika bürokrasisine rağmen eylemlilik hattını geliştirmekte,
* Eylem alanında yaratıcılığı artmakta ve yeni yeni eylem türleri bulmaktadır.
* Bütün bunlara bağlı olarak işçi sınıfı hareketi siyasallaşmaktadır.

Örneğin, ortaya acil bir görev olarak konulan Genel Grev bu olgularla beraber anlamlı olmaktadır.

İşçi sınıfı kısa bir mücadele deneyiminden sonra, mevcut yasal çerçeve içerisinde yerel-kısmi eylemlerle başarıya ulaşılamayacağını pratik olarak kavramıştır.

Bir kere sermaye, 1978-79 yıllarından bu yana, gelişen işçi hareketi karşısında gittikçe daha merkezi bir yapıda çıkmaya başlamıştır. İşveren sendikaları belirli toplu sözleşme standartları hazırlamış ve bu standartların dışına taşarak toplu sözleşme imzalayan üyelerini tasfiye etmekle tehdit eder hale gelmiştir.

24 Ocak Kararlarıyla belgelenen uluslararası sermaye ile yeni bir ilişkiler sistemine girme eğilimi sonucu, montaj sanayinin iç pazara yönelik dayanıklı tüketim malları üretimine yönelik bir sermaye biriktirim süreci yerine, uluslararası sermaye kuruluşlarına sürekli borç ödeyebilmek için iç pazarı daraltıp ihracatı arttırma yolunun seçilmesi, gerek işçi ücretlerini gerekse tarımsal suvansiyonları, taban fiyatlarını düşük tutmayı zorunlu kılıyordu.

Bunun sonuçlarından bir tanesi de, kamu kesiminin ücret politikasında da buna paralel değişikliklere gitmekti. Nitekim kamu işveren sendikalarının kapsadığı alan genişletildi ve TİSK ile organik bağları arttırıldı.

Bu Türkiye'deki sendikal mücadele açısından ilginç bir değişikliğe neden olmaya başladı. Geçmişte kamu kesiminde örgütlü olan ve "diyalog" politikasıyla kısmen de olsa başarılı olan Türk-İş bir bunalıma girdi. Böylece "partiler üstü sendikacılık prensibi" doğrultusunda iktidar partileriyle "sıkı dostluklar" kurarak bir takım haklar alabilen ve kısmen de olsa işçiyi avutabilen Türk-İş açısından böyle bir şans hiç kalmadı.

Bugün kamu kesiminin izlediği ücret politikası ile Türk-İş'in başı beladadır. Alttan gelen baskı sonucu kendi "bürokratik" saltanatlarını korumaları için somut bir takım adımlar atmaları gerekmektedir.

Fakat bir yandan sendikalar üzerinde iktidarın büyük denetimi, gerekse Türk-İş'in geleneksel sendikal anlayışı, alttan gelen basınca karşı bir üst basıncı ifade etmekteler.

Türk-İş'in bu iki basınç arasında sıkışıp kaldığı gün geçtikçe daha net olarak gözükmektedir.

Türk-İş'in sözde de olsa "genel grev" kararları bu somut durumun sonucudur. Burada Türk-İş'in niyetleri fazlaca önemli değildir ve zaten bilinmektedir. Önemli olan, işçi hareketinin bu iki basınç arasında sıkışıp kalmak istemediğidir. Bunun doğal sonucu yasalara karşı ve Türk-İş'in insiyatifi dışında bir işçi hareketinin gerek derinlik gerek genellik açısından yaygınlık kazanması ve olağanlaşmasıdır.

Sendika bürokrasisine karşı tepkinin oluşmasında ve eylemlerin sendika bürokrasisini hedeflemesindeki bir kaç nedenin en önemlisi bu durumdur.

Türk-İş bu basıncın sonucu olarak kamu kesiminde, Mart ayında gerçekleştirilmek üzere bir genel grev kararı almıştır. Bu muhtemelen kuru sıkı bir tehdit. Fakat tabanın eğilimlerini yansıttığı gibi, genel grev sloganını tüm toplum nezdinde daha meşru bir eylem haline getirmekte ve işçiler açısından Türk-İş'li ya da Türk-İş'siz bu eylemin gerçekleştirilmesinin koşullarını hazırlamaktadır.

Genelleşen ve yükselen işçi eyleminin "sendika bürokrasisinin" saltanatına son vermeye, işçi hareketini daha yetkin bir örgütlenmeye kanalize ettiği gün geçtikçe daha açık hale gelmektedir.

Komünistlerin bu şartlar altında işçi sınıfı içerisinde taban örgütlenmeleri yaratmak ve işçi hareketini, partili bir hareket haline getirmek çabası daha bir aciliyet kazanmaktadır.

Sendikal politikayı oluştururken, parti sorununu gözetmeyen ve başa koymayan bir anlayışın kalıcı bir başarı elde etmesi olası gözükmemektedir.

Sorun DİSK ya da Türk-İş'i tercih etmek değildir. Sorun sınıf sendikacılığı yolunda somut adım atmaktır.

Tamer Semihgil
Ankara

Tire Kutusan'da direniş ve tensikat

İzmir-Tire'nin en büyük sanayi kuruluşu olan Kutu ve Oluklu Mukavva Fabrikası'nda 450 işçi çalışmaktadır. Halka açık ve çok ortaklı bir kuruluştur. Yönetim kurulu ve ortakları tarafından "tanıdık" olarak işe alınan işçilere fabrikaya ortak etmek adına senetler verilmiştir. 300 bin liradan başlayan bu senetlerle, işçilerin fabrikanın sahibi olduğu ve kar edebilmek için çok çalışmak gerektiği söylenmekte, verilen bir kaç hisse işçileri daha kolay sömürmenin aracı olarak kullanılmaktadır. İşletme yöneticileri işçilerle, gördükleri yerlerde ellerini sıkarak ya da düğünlerine giderek iyi ilişkiler geliştirmeye, bunu kullanmaya çalışıyorlar. Fabrikada çalışan işçiler ise henüz topraktan kopamamışlar. %80'i işten sonra tarlaya gidiyor.

Bu işletmede Selüloz- İş Sendikasının İzmir şubesi örgütlü idi. 1 Eylül 1988'de toplu iş sözleşmesi görüşmeleri başlamıştı. Daha önceki dönemde imzalanan sözleşme işçiler üzerinde olumlu bir etki yaratmıştı. Ardından Olmuksan grevi başarıyla sonuçlanmıştı.Bu yeni toplusözleşmede işçiler iyi bir sonuç alınabilmesi için birlikte mücadele etmek gerektiğinde birleştiler. Tabanın da karar ve söz sahibi olduğu bir toplu sözleşmenin imzalanabilmesi için sendika ile tam bir işbirliği sağlandı.

Bunun üzerine işyeri patronları sendika ile işçilerin arasını açma çabasına girdi. Sendikanın siyasi amaçlı olduğunu, Kutusan'ı kapatmaya çalıştığını söyleyerek işçileri etkilemeye çalıştılar. Sendika ise bir dizi toplantı yaparak, patronların asıl amacının onları örgütsüz bırakarak toplusözleşmeyi kendi istedikleri koşullarda imzalatmak olduğunu anlattı. İşçiler yavaş yavaş olayı kavramaya ve aralarında tartışmaya başladılar. Ortaklığın aldatmaca olduğunu ve sömürüyü kolaylaştırmak için başvurulduğunu anladılar. "Biz fabrikaya ortağız ama asgari ücretle çalışıyoruz. Onlar nasıl milyarlık otel yatırımı, kooperatifcilik ve hayvancılık yapabiliyorlar da, biz işçiler aç ve sefiliz" demeye başladılar. Toplusözleşmeden iyi bir sonuç alabilmek için mücadele etmek gerektiğine karar verdiler. İlk eylemimiz yemek boykotu oldu, katılım yüzde yüzdü. Bunu gören patronlar adeta şok geçirdi. İşçileri toplayarak; tensikat yapacağız, tümünüzü işten çıkaracağız, ama saat ücreti olarak 650 liraya razı olursanız ve sendikayı da ikna ederseniz sizi bu seferlik affederiz diyerek tehdit ettiler. İşçi temsilcilerinden üçünü etkileyerek bir forum düzenlediler ve 650 lira saat ücretinin kabul edildiğine dair işçilerden imza topladılar. Bu durumu sendikaya bildirerek; işçilerin söz ve karar sahibi olmasından söz ediyorsunuz, taban 650 lira saat ücretini kabul etti, gelin sözleşmeyi imzalayalım dediler.

Bunun üzerine işyerine gelen sendika, işçilerle sıkı bir diyaloğa girerek, işverenin oynadığı bu oyunların boşa çıkarılması gerektiğini anlattı ve diğer vardiyaları da işyerine getirterek tüm işçileri yemekhanede topladı. Yapılan konuşmalarda işçiler patronların işten çıkarma tehdidiyle imza topladıklarını, imzaların gerçek durumu yansıtmadığını anlattılar.

Ertesi gün 35 işçi işten atıldı. Sendikacılar fabrikaya sokulmadılar, işyeri temsilcileri servislere bindirilmedi. İşyeri sivil ve resmi polislerle doldurudu. Olağanüstü bir durum yaşanıyormuşcasına tedbirler alındı. İşçiler büyük bir şaşkınlığa düştüler. "Hakkımızı istedik, işten atıldık, hakkımızı aradık, anarşist olduk, komünist olduk. Eğer hak aramak komünistlikse, biz komünistiz" demeye başladılar. Tire'nin içinde sendika ile işçiler bir araya geldiğinde, polis ailelerine giderek; "onlar komünist, çocuğunuzu yanlarına bırakmayın" demeye başladılar. Ya da camilerde hocalar "çocuklarınıza söyleyin, sendikaya uymasın" diye etkide bulunuyor. İşçilerle sendikaın ilişkisini kesebilmek için her yolu deniyorlar. Tire gazetesi işverenin demecini yayınladı. Yanlış rakamlar vererek; işçilere 350 bin net verdik, sendika kabul etmedi diyerek halkı etkilemeye çalıştılar.

Bu yoğun baskılar sonucunda işçiler sendikadan istifa ettiler. Temsilciler dahil olmak üzere 60 arkadaş işten atıldı. Ama Tire halkı ve işçiler şimdilik boyun eğmiş de olsalar önemli bir gerçeği yaşayarak gördüler: Patronların düşmanları olduğunu, polisin ve din adamlarının da onlara nasıl hizmet ettiğini..

Yenilgi zafere giden yolu da öğretecektir.

M.Irmak

Fabrikalardan küçük işletmelere...

Ağır sanayide çalışan kalifiye işçiler, yaşadıkları ekonomik zorlukları biraz olsun hafifletebilmek için ek işlerde, daha çok da küçük atölyelerde çalışmak zorunda kalıyorlar. Bazı kalifiye elemanlar da, fabrikaları bırakıp küçük işletmelerde ücretlerinin iki üç katına çalışmayı tercih ediyorlar. (Pendik Tersanesindeki 15 işçi arkadaş bunun örneği) Çalışma koşullarının ağırlığı nedeniyle, dinlenebilmek için hafta içi viziteye çıkıp sigorta doktarlarından rüşvetle istirahat almak zorunda kalıyorlar.

Fabrikalardan ayrılıp küçük atölyelere giden arkadaşların bir süre sonra işsiz kaldıklarını öğreniyoruz. Yaşam koşullarını düzeltmeye yönelik bu tür kişisel kurtuluş çabalarından bir sonuç alınamayacağı, sorunlarımıza birlikte çözüm aramamız gerektiği açık.

Ülkemizdeki bu tür küçük işletmeler büyük sanayinin yan kuruluşları durumunda. Büyük sanayi işletmeleri küçükleri diledikleri gibi kullanabilmekte, yönlendirebilmekte. Küçük işletmeler varlıklarını sürdürebilmek için kendilerine dayatılan tüm koşulları kabul etmek zorunda kalıyorlar. Kabul edilmediğinde başka bir atölye ile iş yapılabileceği tehdidi ile karşılaşıyorlar. İş alamamak korkusu bu küçük patronları en düşük fiyatlarla anlaşma yapmak zorunda bırakıyor. Bunun sonucu da; kendi çalıştırdığı işçilerin çalışma koşullarının daha da ağırlaşması, geceli gündüzlü çalışma, yoğun bir sömürü oluyor.

Fabrikalardan ayrılan arkadaşlar, "gecemiz gündüzümüz belli değil, ne aldığımızdan bir şey anlıyoruz ne yaşadığımızdan" diyerek yakmıyorlar. Aşırı yorgunluk ve beslenememek çabuk hastalanmalarına neden oluyor. Bu ek işlerde çalışan arkadaşlar için de geçerli.

Tüm bunlar çözümün fabrikalardan ayrılıp gitmekte olmadığını, hep birlikte mücadele etmek gerektiğini ortaya koyuyor. Bu yoğun sömürünün kaynağı kapitalist düzenin kendisidir. Bu kaynağı kurutmadıkça, kapitalistleri ve onların devletini yok etmedikçe bu böyle devam edecektir. Gerçek kurtuluşumuz tek tek kişisel çıkış arama çabalarıyla değil, işçilerin ve emekçilerin birlikte örgütlü mücadelesiyle mümkün olacaktır.

Ekim nasıl mücadele etmemiz ve örgütlenmemiz gerektiği konusunda bize yol gösteriyor.

Burada şu konuya da değinmek istiyorum. 12 Eylül sonrasında pek çok grup yine Marksizm-Leninizm iddiasıyla ortaya çıkarak, geçmişten çıkardıkları derslerden, yeni mücadele döneminden vb.den sözetmeye başladılar. Her kalemi eline alan, işçi sınıfına yönelmekten ve ona önderlik etmekten sözediyor. Oysa bugün yaşanan pratik tüm bu yazılanların yalnızca kağıt üzerinde kaldığını gösteriyor. Sınıfa yöneliş yine popülist bir anlayışla ele alınıyor. Fabrika çalışmasının, fabrika hücreleri temelinde örgütlenmenin esas alınması gerekirken, yine faaliyet semtlere kaydırılmaya çalışılıyor. İşçilerin çaba ve dikkatleri semtlere yöneltiliyor. Fabrikalarda çalışan işçi arkadaşlar doğal olarak semtlerde diğer emekçilerle karşılaşacaklar, buralarda propoganda ve ajitasyon faaliyeti yürüteceklerdir. Ancak örgütlenecekleri yerler, temel faaliyet alanları fabrikalardır.

A.Gezer
İstanbul, 10 Ocak 1989

Kahramanmaraş katliamı unutulmadı

Katliamın 10.yıldönümünde İstanbul Üniversitesi'nde devrimci öğrenciler tarafından bir forum düzenlendi.

Forumda, ilk önce devrimci mücadelede yaşamını yitirenler için saygı duruşunda bulunuldu.

Konuşma yapan arkadaşlarımız öncelikle saldırının kime hizmet ettiğini ortaya koydu. Ardından o günleri yaşamış bir arkadaş da katliamı kısaca anlattı. Daha sonra şiirler okundu ve "Kahramanmaraş Katliamının Hesabını Soracağız" sloganıyla forum sonra erdi (22 Aralık)

23 Aralıkta diğer üniversitelerden arkadaşlarla birlikte Üsküdar'da yasadışı bir gösteri düzenlendi. Sloganımız yine aynıydı: "Kahramanmaraş Katliamının Hesabını Soracağız."

Kahramanmaraş katliamı Türkiye burjuvazinin suratında silemeyeceği kara bir lekedir.

"Ve bundan dolayı
biz unuttuk bağışlamayı"

H.Can
24 Aralık 1988, İstanbul

Faaliyetlerimiz hakkında

Mektubumda çalışmalarımıza ilişkin bazı sorunlara değinmek istiyorum.

Ekim 'in çizgisi açık ve nettir. Özellikle okurlarını teorik-siyasal konularda araştırma, inceleme ve tartışmaya çekmesini olumlu karşılıyoruz. Genel doğrulardan ve hayatın gerçeklerinden yola çıkarak ortaya koyduğu çalışmalarla Türkiye komünist hareketine büyük katkıda bulunmaktadır. Şüphesiz hiçbir şey mükemmel değildir. Yaşam ve mücadele ile hayat bulur, yetersiz yanlar ortaya çıkar; bunlar anlaşılıp giderilebildiği ölçüde işçiler ve emekçiler içerisinde köklü şekilde taban bularak güçlenir. Yeterki hatalarımız üzerine cesaretle gitmesini bilelim, güçlüklerle karşılaşsak bile gevşekliğe ve liberalizme sapmadan yolumuzda ısrar edelim. Yaratılan örgütü her şart altında koruyabilmek, tasfiyesine olanak tanımamak en önemli görevdir.

Başlangıçta ilişkilerimiz sınırlıydı. Daha çok aydın ve işsiz unsurlardan oluşuyordu. Bunlardan yararlanarak işçiler arasında ilişkiler yaratmak ve geliştirmekti amacımız. İşçi sınıfına ulaşmanın çok çeşitli yolları vardır. Biz alanımızdaki somut durumu gözeterek değişik ilişki ve olanakları kullanmaya çalıştık. Bu sayede zamanla işçiler içerisinde belirli ilişkiler geliştirmeyi başardık. *Ekim* artık kömür işçileri içerisinde okunuyor. Mevcut ilişkilerimizi kullanarak yeni yeni işçilerle tanışmaya, onlara *Ekim* 'i ulaştırmaya, mücadelelerinde onlarla omuz omuza olmaya çalışıyoruz. Başarılı olmamız kararlı ve sabırlı çalışmalarımıza bağlı. Elbette olumsuzluklarla da karşılaşabiliyoruz, ama sosyalizme olan inancımızla hedefimiz doğrultusunda yürümeye çalışıyoruz. Şu gerçeği aklımızdan çıkarmıyoruz; işçi sınıfı kendi sınıf örgütünü, onu oluşturacak öncü kadroları kendi bağrından çıkaracaktır. Sermaye düzenini yıkacak yegane güç işçi sınıfıdır.

Ekim okurlarını çoğaltmak, *Ekim* 'i mümkün mertebe yaygın dağıtmak gerekir şüphesiz. Çünkü *Ekim* 'in kendi çizgisini kendinden daha iyi kimse anlatamaz. Ama amacımız yine de sayısal olarak "şu kadar *Ekim* dağıtıyoruz" demekten ziyade *Ekim* 'in anlayışını yaymak olmalıdır. Dolayısıyla az sayıda dergiyle de çok okura ulaşılabilir. Doğrusu bazı alanlarda bazı durumlarda polisin baskısı ve illegalitenin gerekleri bunu gerekli kılabiliyor.

Ekim 'e bir önerim olacak. İlk sayılarda sendikal çalışma konusunda yazılar yer aldı. İşçi hareketinin durumu ve sorunları zaman zaman başyazılarda ele alındı. Ama bu tür konulara ve yazılara *Ekim* 'de sürekli yer vermek gerekiyor. İşçiler içerisinde sürekli yeni ilişkiler edinildiği için temel yaklaşımlarımızı tekrarlamak bir ihtiyaç olarak ortaya çıkıyor. Revizyonizmin, reformizmin hayal kırıklığına uğrattığı, yeni beklenti ve arayışlar içerisinde olan bir çok işçi var. Bunları kazanmamız gerekir. Bir tespitimiz vardı; reformizme, revizyonizme ve popülizme karşı mücadele yürütülmeksizin komünist hareket güçlenemez. *Ekim* 'den her şeyi beklemek bir bakıma yanlış olabilir. 14. ve 15. sayılardaki "*Ekim* 'den Okurlara" başlıklı yazılar bazı konulara açıklık getiriyor. İşçi yoldaşlar işyerlerindeki çalışmalarının deneyimlerini yazarlarsa bizler de yararlanabiliriz. Şimdilik çıkan yazılar yetersiz kalıyor. *Ekim* kürsüsünde ilkeler temelinde birbirimizin öğretmeni ve öğrencisi olmamız gerekiyor. Bu yolla noksanlarımızı gidermede birbirimize yardımcı olabiliriz.

Bitirmeden çevremizdeki yoldaşlarda gördüğüm iki olumsuzluğa değinmek istiyorum.

Deneyimlerini, düşüncelerini, öneri ve isteklerini *Ekim* 'e yazmaları gerekiyor, ama yazmıyorlar. Elbette kendilerine göre gerekçeleri var. Ama ilgi ve dikkatlerini kendi iş çevreleriyle sınırlama anlayışının da bunda payı büyüktür.

İkincisini "illegalite hastalığı" olarak niteleyeceğim. Bu özellikle *Ekim* 'in dağıtılmasını ve okutulmasını sınırlamayı getiriyor. Genel devrimci ilişkiler içerisinde olduğumuz bir kısım devrimci işçiye bile *Ekim* vermekten geri duruluyor.

Sınıf mücadelesine kararlılıkla ve cesaretle sarılalım. Yersiz ihtiyat eğiliminin çalışmalarımızı sınırlamasına izin vermeyelim.

Z.Ceylan

Zonguldak, 10 Ocak 1989

TKP-ML Hareketi:

Devrimci demokrasinin reformizme evrimi

T.Göker

TKP-ML Hareketi (TKP / ML-H), bugün halkçı hareketin program sorununda vardığı ve varacağı aşamanın tipik özelliklerini büyük ölçüde yansıtan bir örnektir. O, demokratik devrimin, gelinen aşamada demokratik cumhuriyet ve demokratik kapitalizm sloganları temelinde örgütlenmesi gerektiği görüşündedir. Ona göre, demokratik devrim sonrası kurulacak iktidarın niteliği demokratik cumhuriyet, ekonomik politikası demokratik kapitalizm çerçevesinde olacaktır.

Bugünkü politik etkinliği ve kendini yenilemede mevcut konumuyla sınırlılığı dikkate alındığında, onu eleştirmek çok yararlı görünmese de, yukarıdaki neden, bu grubun görüşlerini ana noktalarda değerlendirmeyi gerekli kılıyor.

Şu andaki genel konumuyla devrimci halkçı hareketlerden birini oluşturan bu grup, bir yandan demokratik cumhuriyet, demokratik kapitalizm gibi burjuva liberal görüşleri savunuyor. Ama diğer yandan ise, **burjuvazinin iktidarının yıkılmasını**, büyük sermaye ve toprak sahiplerinin mülklerine, bankalara, büyük ticarete vb. el konulmasını öngörerek, proletarya devriminin taleplerini savunuyor ve böylece derin bir çelişkiyi bağrında barındırıyor. Bu çelişki, henüz kendisi bilincinde olmasa da, gündemdedir ve er veya geç çözülmek, reformizm ve proleter sosyalizmi olarak saflaşmak zorundadır. Bu çelişkinin devrimci bir temelde çözülmesine, devrimci kadroların bu çelişkinin bilincine varmasına yardımcı olmak, devrimci enerjinin proleter sosyalist hareket kanalına akıtılmasına katkıda bulunmak amacıyla da böyle bir değerlendirme gereklidir.

Biz, bu grubun sosyalizm adına öne sürdüğü "yeni" görüşleri değerlendirmeden önce, onun evrimini ana çizgileriyle ortaya koyalım.

TKP/ML'nin evrimi

TKP/ML'nin evrimi başlıca üç döneme ayrılarak incelenebilir: 1) TKP/ML'nin doğuşu, 2) 1975-79'da yeniden toparlanma, 3) 1979-86 dönemi.

TKP/ML-TİKKO, daha önce THKO ve THKP-C'nin açtığı yolu takip ederek, devrimci-halkçı hareketin bir parçası olarak 1972'de doğdu. PDA-TİİKP hareketinden kopan TKP/ML'nin ideolojik çizgisine, 12 Mart işkencehanelerinin soylu direniş sembolü İbrahim Kaypakkaya damgasını vurdu. Bu akım adeta İ.Kaypakkaya'nın adıyla özdeşleşti.

TKP/ML, Maocu PDA hareketinin küçük-burjuva reformcu çizgisinin reddi temelinde doğdu. MDD hareketinin bir parçası olan PDA'nın, düzen kurumlarına güveni ifade eden burjuva kuyrukçuluğu, Kemalizmi, legalist pratiği, ulusal sorunda şovenizmi reddedildi. Fakat bunun yerine proleter sınıf çizgi ve pratiği değil, devrimci radikal içeriğiyle Maocu-halkçı teori ve pratik geçirildi. Program ve strateji sorunlarında, PDA'nın küçük-burjuva sağcı teori ve pratiği reddedildi; ama aynı çizgi radikal bir içerik ve pratikle yaşama geçirilmeye çalışıldı. Bu, o kadar belirgindi ki, TKP/ML'nin temel programatik belgelerinden en önemlisi olan, TİİKP Program Taslağı eleştirisi, köklü bir reddetme temelinde değil, "Kızıl Bayrak"ın "kızıllığını bozan bütün lekeler"den arındırma olarak ele alındı. (1) Eleştirilerin ulusal sorun, Kemalizm, çizginin pratiğe geçirilmesi ve savaşım biçimleri üzerinde yoğunlaşması bunun yeterli kanıtlarıdır.

TKP/ML'nin programatik görüşlerini kısaca şöyle özetlemek olanaklı: Türkiye yarı sömürge, yarı-feodal bir ülkedir; gündemde olan devrim, feodalizm ile halk arasındaki çelişkiyi çözmeyi hedefleyen demokratik devrimdir; devrimin özü toprak devrimidir; devrim bir halk devrimidir ve halk, işçi sınıfı, köylülük, şehir küçük-burjuvazisi ve orta-burjuvazinin devrimci kanadından oluşmaktadır; iktidar bu sınıfların ortak diktatörlüğü, ama ittifakta proletarya egemen ve önder bir rol oynadığı için de proletarya diktatörlüğünün bir biçimi olan bir demokratik halk diktatörlüğü olacaktır. (2) Devrim aşaması boyunca kırlarda çalışma esas, şehirlerde tali; silahlı savaşım esas, diğer savaşım biçimleri talidir. İktidar, kırdan şehire iktidarın parça parça alınması yoluyla ele geçirilecek, devrim, emperyalizmi, komprador burjuvazi ve toprak ağalarını tasfiye edecek, bankalar, büyük ticaret devletleştirilecektir.

Görüldüğü gibi bu görüşler Çin Devrimi'nin Türkiye'ye adapte edilmesinden ibaretti ve ciddi bir özgünlük taşımıyordu. Fakat, TKP/ML'yi benzerlerinden, THKP-C ve THKO'dan ayıran özgün yanlar vardı. İçinde yanlışları barındırsa da, yıllardır sol harekete egemen olan Kemalizm savunuculuğunun ve ulusal sorunda sosyal-şovenizmin radikal bir temelde reddedilmesiydi bunlar.

Özellikle Kürt ulusal sorununda, teorik yanılgılarına rağmen, devrimci enternasyonalist bir tutum almasında, Marksist görüşlerden etkilenmenin yanısıra, grubu oluşturan kadroların çoğunluğunun Kürt ve emekçi kökenli olmasının da önemli bir rolü vardı. TKP/ML diğer çağdaşları gibi Marksizm-Leninizmden etkilenmişti. Proletarya davasına ve Marksizm-Leninizme içten bağlılık duyuyordu. Fakat, bu içtenlik ve bağlılık, proleter sınıf çizgisinin gerektirdiği bilimsel temellere dayalı bir bağlılık değil, daha çok duygusal bir bağlılıktı.

*

Örgüt sözü edilebilir bir politik etkinlik göstermeden karşı-devrimin saldırılarıyla dağıtıldı.

1975-79 dönemi örgütün toparlanma ve gelişme dönemiydi.

Yenilginin bu akım üzerinde iki yönlü etkisi oldu. Birincisi, yenilgiden dersler çıkarma ve kendi kimliğini sorgulama yönünde bir eğilimdi.

Bu dönemde geçmişin küçük-burjuva maceracılığı eleştirildi. Diğer yandan, kırlar esas, şehirler tali, silahlı savaşım esas diğer savaşım biçimleri tali, ülke yarı-feodaldir gibi programatik tespitler de ciddi bir şekilde sorgulanmaya çalışıldı.

Bu akım şahsında, özellikle 1975-76 dönemi, nispeten ciddi bir şekilde teori sorunlarına yönelme dönemi oldu. Ülke gerçeği incelenmeye çalışıldı. Bu inceleme sonucu "yarı-feodal" tespiti reddedilerek, kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu sonucuna varıldı.

Halkçı hareketin o günkü evriminde, en azından bir kesimi açısından kapitalizmin egemenliğinin kabulü dikkate değer bir gelişmeydi. Fakat bu tespit, bu grubun demokratik devrim görüşünde bir değişiklik yaratmadı.

Kapitalizme karşı demokratik devrim görüşü, ancak reformist, burjuva düzen içi alternatiflerin üretilmesine yolaçabilirdi, nitekim olan da bu oldu.

Sözkonusu sorgulama ve tartışma, örgütün bölünmesi ile sonuçlandı. Örgüt; biri geçmişin maceracılığını eleştiren, ülkenin kapitalist olduğunu söylemesine rağmen, bazı kimi önemli değişiklikler dışında geçmişin teori ve pratiğini savunan TKP/ML-H ve geçmişi tümüyle savunan, geçmişi her yönüyle tekrarlamaya çalışan TKP/ML-Partizan olarak ikiye bölündü. (Bu ikincisi, Partizan, şimdilik konumuz dışındadır.)

Yenilginin ikinci etkisi, bu akımın teorisinde sağa doğru evrimidir. Toparlanma döneminde, Çin kaynaklı "Üç Dünya Teorisi"nin kabulü, PDA ile "proleter devrimcilerin birliği" yönündeki görüşler, demokratik devrime yeni dönemde verilen içerik, geçmiş ihtilalci çizgi ve pratikten reformizme doğru evrimin en çarpıcı örneğiydi.

Yenilginin bu iki yönlü etkisini bir kenara bırakırsak, yeniden toparlanma, TKP/ML'nin genel programatik görüşleri etrafında gerçekleşti. Bu akım, resmen de İ.Kaypakkaya'nın görüşlerini temel programatik görüşleri olarak benimsedi.

1976-79 arası bu görüşler çerçevesinde faaliyet sürdürüldü. Bu dönemde dikkate değer gelişme, AEP'in doğrudan etkisiyle "Üç Dünya Teorisi"nin reddi oldu. Bu yapılırken, ne bu teorinin kabulünün nedenlerini araştırma gereksinimi duyuldu, ne de köklü bir eleştirisi yapılabildi. Reformcu tarzda bazı kabalıklar temizlendi, o kadar.

1979 Konferansı örgütün tarihinde ilk ciddi resmi platformdu. Fakat bu platform örgütün gelişmesinde bir sıçrama aracı olarak kullanılmadı. O zamana kadar örgütün teori ve pratiğindeki hatalar ve yetersizlikler, göze çarpan kabalıkları ile alt alta sayıldı. Fakat ne bunun sınıfsal bakış açısıyla nedenlerine eğilindi, ne de bunlardan gerekli sonuçlar çıkarılarak görevler belirlendi. Kendi durumuna eleştirel bir yaklaşımla kendini anlamak ve aşmak yerine, aşırı bir kibir ve subjektivizm ile, başka komünist grup olmadığını, partiyi kendisinin kuracağını ilan etti. Bütün temel programatik sorunlarda aynı görüşleri savunduğu, TDKP (o zaman TDKP- İÖ), THKP/C-ML, TİKB, Kawa gibi örgütleri küçük-burjuva oportünist, kendini ise Marksist-Leninist kabul etti. Bu, kendi kabuğuna çekilmesinin, küçülmenin ve bütün bunların sonucu olarak sekterleşmenin yolunu açtı.

Konferansın en dikkate değer tespiti, "Mao Zedung Düşüncesi"nin tartışılması kararı oldu. Bu grup önce, AEP'in MZD'yi eleştirmesini tepkiyle karşıladı, kamuoyu önünde AEP'e karşı tutum aldı. Fakat kısa sürede çevreden gelen cereyanlara dayanamayarak sorunu tartışma kararı aldı.

Konferans örgütte hiç bir atılıma neden olmadığı

gibi, 1978'den bu yana örgütsel alanda küçülmeyi hızlandırdı; bu dönemde bir çok kadro örgütten ayrıldı. Çünkü Konferans, gündemdeki hiç bir sorunda ileriye yönelik açılımda bulunmadı. Bir çok insanda güvensiziği pekiştirme işlevi gördü.

*

1979-85 dönemini kendi içinde de ara dönemlere ayırmak olanaklı.

Konferans'tan sonra "Mao Zedung Düşüncesi"nin tartışma gündemine alınmasıyla birlikte, grubun çizgisi konusunda ciddi kuşkular da oluşmaya başladı. Doğuşundan itibaren Maoculuğu rehber almış bir hareketin, Maoculuğu reddedip kendi çizgisi üzerinde ciddi kuşkular beslememesi olağandışıydı.

Ciddi kuşkuların doğmasıyla, kendini red korkusu da örgütte ciddi bir eğilim haline geldi. Bu nedenle önce Maocu düşünce küçük-burjuva halkçı bir dünya görüşü olarak bir bildiriyle reddedildi. Çizgi üzerindeki etkilerinin incelenmesine cesaret edilemedi, bu sonraya ertelendi. Örgütün pratik faaliyeti bilinen eski biçimiyle devam etti.

12 Eylül darbesi örgüt üzerinde şok etkisi yaptı. Örgüt böyle bir döneme her bakımdan hazırlıksız yakalanmıştı. Kısa sürede sınırlı bir kaç alan dışında örgütsel çalışma dağıldı. Bazı yerlerde de daralma amacıyla bilinçli olarak dağıtıldı. Devrimci hareketin uğradığı akibeti bu grup da paylaştı. Yıkımdan payına düşeni aldı, ciddi birpolitik varlık gösteremedi.

İdeolojik planda ise, Maoculuğun etkisini değerlendirme görevine, 12 Eylül yenilgisinin nedenlerini değerlendirme ve sorgulama eklendi. Örgüt bir dönüm noktasına gelmişti. 1982 sonuna kadar sınırlı bir potansiyeli ile ciddi ve samimi olarak kendini değerlendirme ve hesaplaşma sürecini yaşadı ve belirli ilerlemeler de kaydetti. Bu sonuçlar belirli yanlarıyla kamuoyuna da ulaştırıldı. Fakat değerlendirme bütünlüklü bir kavrayıştan ve köklü olmaktan uzaktı. Süreç daha çok kendiliğinden ve reformcu tarzda ilerliyordu.

1982 sonunda örgütün kimliğini sorgulamada iki farklı yaklaşım belirginleşmişti. Eğilimlerden biri, o güne kadarki yargılamanın boyutunu yeterli görüyor ve önemli değişikliklerle geçmiş programın savunulmasını istiyordu. Diğeri ise sürecin ilerletilmesi gerektiğini savunuyordu. Her iki eğilim de kendi içinde net olmaktan uzaktı ve ciddi liberal reformcu görüşleri içinde taşıyordu. Birinciler, geçmiş programı kimi temel noktalarda liberal bir yoruma tabi tutarak savunmaya çalışırken, ikinciler, demokratik devrim görüşünü reddetmekle birlikte, daha sonra da pratikte görüldüğü gibi, halkçı hareketi, Leninist-proleter bir sınıf çizgisi temelinde değil, daha çok, liberal-sağ bir cepheden eleştirerek, örgütsüzlüğe ve politik yozlaşmaya varacak görüşler savunuyordu. Sorgulama sağlıklı bir sonuca ulaşmadan, bir dizi örgütsel sorunun da gündeme girmesiyle bölünmeyle sonuçlandı. Birinciler, 1986 yılında konferans toplayarak yeniden toparlanma içine girerken, ikinciler, büyük bir çoğunlukla politik yozlaşma içine girerek dağıldılar. Bölünmede TKP/ML-H içinde kalan, ama demokratik devrim görüşünü reddedenler ise, anlaşıldığı kadarıyla demokratik devrimcilerin baskılarına boyun eğerek, eski görüşlere geri döndüler.

Bütün bu evrimin sonucunda, 1986 yılında toplanan 2.Konferans, "Marksizm-Leninizm düşmanı 'Mao Zedung Düşüncesi'nin red ve mahkum" edilmesini onaylamış, bu düşünceden, "demokratik devrim", "orta burjuvaziye karşı tutum", "demokratik devrimden sosyalist devrime geçiş", "devrimin yolu, kitle çizgisi", "proletaryanın tarihsel rolü", "parti ve parti örgütlenmesi", "çelişmeler", "baş düşman", "'baş çelişme', 'ara aşamanın stratejisi', 'özel program'" konularında "etki"lendiğini kabul etmiş; ama doğuşundan bu yana Maoculuğu rehber almış bu akım, ünlü "esas" ve "tali" hesaplarıyla, "örgüt olarak Marksizm-Leninizmi temel alarak doğ"duğunu, "ülkemizdeki sınıfları ve bu sınıflar arasındaki temel ilişkiyi bu öğretiye göre açıkla"dığını söylemeyi unutmamıştır. Kuşkusuz bütün bunlar, doğal olarak eklektik çizgiye ve reformizm yönündeki evrime yeni bir boyut eklemiştir.

Bu akımın 14 yıllık genel evrimini genel olarak böyle özetledikten sonra şimdi de bu evrimden çıkartılacak genel dersler üzerinde duralım.

Evrimin genel sonuçları

Bu grup evriminde de kısaca değindiğimiz gibi sürekli olarak demokratik devrimci olmuştur. Bir de "özel program"lı demokratik devrimin aşamaları vardır ki, onu burada sözkonusu bile etmiyoruz. İlginçtir, bu grup, tarihinde üç sefer demokratik devrimin gerekçesini değiştirmiş, ama demokratik devrim görüşünde sürekli ısrar etmiştir. 1972'de, "yarı-feodalizm" tespitine uygun olarak, demokratik

devrimin temel gerekçesini, "geniş halk yığınlarıyla feodalizm arasındaki" çelişkinin "baş çelişki" olmasıyla açıklamıştır. 1976'da, "yarı-feodalizm" tespitini reddetmiş, ülkenin kapitalist olduğunu ilan etmiş, ama bunu yeterli görmemiş, "komprador kapitalizmi" beğenmemiş, "milli kapitalizmi" geliştirmek için demokratik devrimi savunmuştur. Her iki dönemde de demokratik devrimin özünün "toprak devrimi" olduğunu savunmuş, İ.Kaypakkaya'yı demokratik devrimin gerekçesini feodalizmle sınırlamakla eleştirmiş, feodalizm tasfiye olsa bile, demokratik devrimin gündemde kalmaya devam edeceğini, bu durumda demokratik devrimin özünün "komprador kapitalizme karşı mücadele" olacağını savunmuştur. 1986'da ise, demokratik devrimin özünün toprak devrimi olduğunu da reddetmiş, temel çelişmenin emek-sermaye çelişmesi olduğunu kabul etmiş, ama bu sefer de, *"demokratik devrimin özü politik özgürlükler için savaşımdır"* sonucuna varmıştır. Bütün bunlar, bu grubun demokratik devrimcilikte ne kadar kararlı olduğunu gösterdiği gibi, kararlı davrandıkça, "demokratik cumhuriyet", "politik özgürlükler" gibi burjuva-düzen içi alternatifleri program edinecek düzeyde reformculaşabileceğini de ortaya koymuştur.

TKP/ML'nin doğuşunda savunduğu görüşler, toplumsal gerçekle, ülke gerçeği ile temelden aykırı, halkçı ve ütopik görüşler olmakla birlikte kendi içinde tutarlıydı. Ülkeyi bütünüyle Çin'e benzetiyor, yarı-feodal, yarı-sömürge tespitinde bulunuyor ve demokratik devrimi feodalizm ile halk arasındaki çelişkinin çözümü olarak görüyordu.

'71 devrimci hareketinin devamcıları ya geçmişi tümüyle savunma tutumu benimseyerek hareketin daha fazla kabalaşmasına ve bozulmasına yol açtılar, ya da, oradan buradan değişiklik yaparak eklektizme ve reformizme düştüler.

TKP/ML Hareketi, yeniden toparlanma döneminde ikinci yolu seçti. Yarı-feodal tespitini reddetti ve kapitalizmin egemenliği görüşünü benimsedi. Demokratik devrim görüşünün iç bütünlüğünü bozdu. Kapitalizme karşı demokratik devrimi savunarak, Marksist devrim teorisini bozan sonuçlara ulaştı. Daha ötesi, tamamiyle TKP/ML'nin görüşlerine yabancı bir şekilde, demokratik devrimi kapitalizmi geliştirmenin aracı olarak savundu. Ona göre mevcut kapitalizme karşı savaşım sosyalist devrim savaşı değil, demokrasi savaşıydı; "komprador kapitalizmi"ni tasfiye etme, "milli kapitalizmi" geliştirme savaşıydı. Ona göre, *"üretici güçlerin gelişmesini engelleyen üretim ilişkileri feodal ve komprador kapitalist üretim ilişkileri"* ydi. Bu nedenle *"feodalizmin yerini kapitalist üretim ilişkileri almalıdır."* (3) Bunun yolu demokratik devrimden geçmektedir. Çünkü, *"milli kapitalizmin ilerici karakteri, üretici güçlerin gelişmesiyle uygunluk göster"* mektedir. Demokratik devrimle, komprador kapitalizmin tasfiyesi ile *"üretici güçlerin milli kapitalizm tarafından geliştirilmesinin şartları yaratılacaktır." "Sonuç olarak, üretici güçlerin gelişim seviyesi, bizim devrimimizin genel olarak kapitalizmi hedef almasını önlemektedir."* (4)

Yine bu gruba göre, demokratik devrim "milli bağımsızlığı" da sağlayacaktır. Milli bağımsızlığın sağlanması, emperyalizmin tasfiyesi demektir. *"Bu* (ülkenin) *yarı-sömürgeliğine son verip bağımsızlığın kazanılması anlamına gelir."*

Reformizme kayış, gerileme sadece demokratik devrimin gerekçelerinde de değildir. Burjuvazinin çeşitli kesimlerine karşı tutumda da kendini gösteriyor. Örneğin, TKP/ML'ye göre "milli burjuvazinin sol kanadı" demokratik devrimde proletaryanın müttefikidir. Fakat proletarya demokratik devrimi başarıya ulaştırmak istiyorsa, güçsüz olduğu dönemde, örneğin bir kaç bölgede kızıl siyasi iktidar kurulmadan, işçi-köylü ittifakı gerçekleşmeden, milli burjuvazi ile ittifak kurmamalı, cephede beraber yer almamalıdır. *"Aksini savunmak 'kendi kuvvetlerine dayanmak, bağımsızlığı korumak ve insiyatifi elde bulundurmak yerine', burjuvaziye bel bağlamak, bağımsızlığı kaybetmek, insiyatifi gericilere bırakmaktır."* (5)

TKP/ML-H ise, tam da İ.Kaypakkaya'nın eleştirdiği görüşleri benimseyerek, bu politikanın "sekter" olduğunu ilan etti. Ona göre TKP/ML, *"milli burjuvazinin sol kanadıyla ittifakın, kızıl siyasi iktidarların kuruluşu sonrası kurulabileceğini savunarak yanlışa düştü."* (6)

TKP/ML-H'nin reformizmi, gerilemesi bununla da kalmadı. O, "Üç Dünya Teorisi"ni savunmanın ve faşizm anlayışının doğal bir sonucu olarak, **"komprador burjuvazi ve toprak ağalarının" bir kesimiyle**, faşist olmayan kesimiyle faşist diktatörlüğe karşı **ittifak** kurulabileceğini savunarak sınıf işbirliği politikasının savunucusu oldu. O, 1979 Konferansında bunu şöyle dile getirdi: *"Faşizme karşı birleşik cephe konusunda ise, ittifaklar anlayışımızdan kaynaklanan faşist olmayan hakim sınıf güçleriyle faşistlere karşı ittifak kurulabileceğini savunan yanlış ve sağcı bir görüş savunduk."* (7)

Diğer yandan sol çizgi, proleter sınıf çizgisi zemininden eleştirilmedi. Maceracılığın eleştirisi belirgin bir şekilde sağcılığa ve reformcu görüşlere yol açtı. "Üç Dünya Teorisi"nin savunulması; burjuvazinin bir kesimiyle, hem de orta burjuvazi de değil, büyük burjuvazinin bir kesimiyle ittifak politikasının savunulması, Maocu "Ülkeler Bağımsızlık, Milletler Kurtuluş, Halklar Devrim İstiyor" sloganının temel slogan olarak benimsenerek sadece ülkede değil, dünya çapında da proleter devrim görüşünün reddedilmesi, "iki süper devlete" karşı Avrupa emperyalistleri ile ittifak çizgisinin benimsenmesi vb. gibi reformist görüşler tam da bu dönemde gündeme getirildi. Bu, halkçı hareketin, somutta da bu grubun yeni dönemde reformizme evriminin tipik bir yansımasıydı. Kuşkusuz, bu görüşlerin bütün sonuçları ile savunulmasını, grubun halkçı, devrimci niteliği olanaksız kılıyordu; fakat, halkçı-devrimci politik çizginin reformculukla birarada, içiçe varolabileceği de, bu akım şahsında bir kez daha görülüyordu.

Bütün bu reformcu görüşler, "demokratik devrim" savunusu adına yapıldı. Yanlışlığı açıkça görüldüğü koşullarda, şu ya da bu gerekçe gösterilerek "özeleştiri" yapıldı. Ama hiçbir zaman bu görüşlerin halkçı devrim anlayışının, burjuva bir ülkede demokratik devrim görüşünün yeni dönemdeki doğal sonuçları olduğu kavranılmadı.

Bütün halkçı akımlarda olduğu gibi bu akımın da teorisinde "bağımsızlık ve demokrasi" teması, temel bir yer tutar. Bu burjuva demokratik içerikli kavramın benimsenmesi o kadar belirgindir ki, '80'lere kadar nerdeyse bu kavramların yanına "sosyalizm" kelimesi bile konmaz. Daha da ötesi, bu akımda "Yaşasın Sosyalizm" sloganını atmak bile bir korku nedenidir. Örneğin, 1979'a kadar, "Yaşasın Sosyalizm" sloganını atmak fiilen yasaktır. Gerekçe ise, demokratik devrim görüşüne gölge düşeceği, sosyalist devrim savunuluyor imajı yaratılacağı kaygısıdır. Böyle bir sloganın atılması için, Konferansın karar alması gerekiyordu.

Milli kapitalizmin gelişmesinin yolunu açmak, ülkenin yarı-sömürge durumuna son vererek bağımsızlığını sağlamak, orta burjuvazi denilen kapitalist burjuvazi ile ittifak yaparak büyük burjuvaziye karşı demokratik devrimi hedeflemek, işbirlikçi burjuvazinin bir kesimiyle faşizme karşı ittifak aramak, demokratik devrime gölge düşer, sosyalist devrimi savunuyoruz imajı doğar diye "Yaşasın Sosyalizm" sloganını yasaklamak vb., vb. sosyalizmle ne kadar bağdaşıyorsa, bu akımın '80'lere kadarki sosyalistliği de bilimsel sosyalizmle o kadar bağdaşıyor demektir.

Bu akımın diğer bir özelliği, fiilen proletarya hareketine uzaklığıdır. Sözkonusu uzaklık, sosyalist bir hareketin sınıf hareketine uzaklığı değildir. Halkçı bir akım olarak bu akımın "halk" sınıflarından biri saydığı, tarihinde hiçbir zaman bu sınıf içinde çalışmaya ağırlık vermediği, demokratik devrimin önderi gördüğü proletaryanın eylemine uzaklığıdır.

Bu akımın doğuşundan itibaren Maocu bir çizgi ve pratiği esas alması, toplumsal zeminin kır küçükburjuvazisi, yarı-proletarya ve taşra kentlerinin öğrenci gençliğinden oluşmasına neden olmuştur. Bu akım, 1976'dan sonra, "kırlar temel çalışma alanıdır" görüşünü korumasına rağmen, görece kent çalışmasına önem verdiği koşullarda bile asıl gücünü proletarya içinde çalışmaya değil, daha çok şehir gecekondularının küçük-burjuva ve yarı-proleter kesimlerini örgütlemeye girişmiştir. *"Hareketimizin gerek şehirlerde, gerekse de köylerde çalışması bu sınıf içinde (yarı-proletarya) yoğunlaşmıştır. Şu anda başlıca sosyal dayanağımız ve etkimiz bu sınıf arasındadır... şehirlerde yarı-proletarya içinde çalışmamız daha çok seyyar satıcılar, hamallar, inşaat işçileri (mevsimlik çalışan) içinde yoğunlaşmıştır."* (8) Konferans bunu, hareketin *"niteliği ve yönelimiyle ilgili"* bir *"üstünlük"* olarak değerlendirmesine rağmen, gerçekte bu kesimler toplumun en marjinal, dağınık, örgütsüz kesimini oluşturuyor. Kuşkusuz bu, bu akımın proletaryayı ya da şehir küçük-burjuvazisini örgütlemeyi isteyip, istememesinden gelmiyor. Aksine, halkçı bir akım olarak, bütün "halk" sınıflarını, bu arada öncelikle "halk" sınıflarından biri olan proletaryayı örgütlemek için samimi bir çaba içinde bulunmuştur. Fakat halkçı bakış açısı, "üstünlük" saydığı toplumsal zemin, bu toplumsal zeminden gelen kadroların alışkanlıkları, kültürel düzeyleri, proletaryaya yakınlaştırıcı değil, uzaklaştırıcı bir rol oynamıştır. Bu akımda herhangi bir ayrım gözetmeksizin "bütün halkı" örgütleme anlayışı o kadar belirgindir ki, 1979'da yaptığı konferansta, *"milli burjuvazinin sol kanadı"* içinde çalışma, "diğer sınıflara göre geri düzeyde" olsa bile, hareketin önüne görev olarak konmuştur.

TKP/ML-H, toplum gerçeği ile çeliştiği için kırlarda kitlesel bir güç olamadığı gibi, toplumsal sınıf zemini olarak marjinal kesimlere dayandığı için şehirlerde de kitlesel bir güç olamamış ve '78'den sonra sürekli küçülen ve marjinalleşen bir akım ol-

muştur. Belki garip bir çelişki ama, aynı kökten gelen, o kadar da köylücü ve Maocu olan TKP/ML-Partizan, bu akımdan daha fazla proletarya içinde toplumsal destek bulmuştur.

Bu akımın, aslında tüm halkçı hareketin tipik özelliklerinden biri de örgütsel başarısızlıkları, ideolojik-politik konumundan, toplumsal temelinden bağımsız olarak, kendi başına bir olay olarak ele alma ve giderme dargörüşlülüğüdür.

Bu akım, 14 yıllık politik yaşamında, sürekli olarak her dönem için, "örgütsel başarısızlık" tespiti yapmış, ama hiçbir zaman da, bunun teorik, politik çizgisiyle, toplumsal zeminiyle ilişkisini kurmaya yanaşmamıştır. Mevcut ideolojik çizgi ve sınıfsal zeminin aşılmadığı koşullarda, örgütsel sorunlarda kısır döngünün, bıktırıcı "özeleştiri"lerin bir kader gibi tekrarlanması kaçınılmazdır. Nitekim, örgütün temel belgeleri "özeleştiri"lerle doldurulmuş, ama pratikte ciddi bir ilerleme bir yana, küçülmekten kurtulunamamıştır.(9)

Örgütsel sorunlarda sık sık "özeleştiri" yapılırken, kuşkusuz, her hatayı ele alırken gelenek haline gelen şu tür sözler de unutulmamıştır: *"Hareketimiz, M-L örgütlenme anlayışını kendisine rehber almıştı ve yönelimi esas olarak doğruydu. Ancak bunların hayata geçirilmesi esas olarak yanlıştı."* (10)

Bu akımın bir başka özelliğine daha dikkat çekelim. Bu akım oldukça "özeleştirici" bir akımdır. O kadar "özeleştirici" ki, özeleştiri bu akım elinde yozlaşmış ve günah çıkarmaya dönüşmüştür. Öyle bir "politik öncü örgüt" düşünün ki, yıllardır örgütlenme anlayışı doğru, ama pratiğe geçirmede "esas olarak" yanlış yapıyor!

Peki 14 yıllık aradan ve bu kadar özeleştiriden sonra, 1986'da yapılan Konferans örgütte, gerekli örgütsel ve politik atılımı gerçekleştirdi mi? İki yıl sonra bu sorunun yanıtını yine kendilerinden aktaralım. Örgütü azarlama uslubüyle kaleme alınan ve kötü bir ruh haliyle yazıldığı belli olan, *"Bir Kez Daha Kampanyalar Karşısındaki Durumumuz Üzerine"* başlıklı yazıda şunlar söyleniyor: *"Bugünkü durumumuz, -diğerlerini tartışma dışına çıkararak- üzerinde konuşacak olursak bu sözlerimiz genellikle, ya dergi sayfalarında, ya organların toplantı tutanaklarında kalıyor. Adına uygun, merkezden en küçük birim*(e kadar-TG) *bütün enerjimizle somut bir kampanyayı kararlılıkla gerçekleştiremiyoruz."* Sonra, '85'den bu yana bir dizi başarısız örnek sayılıyor ve şunlar söyleniyor: *"Hareket örgütlerimiz -merkezden en alt birime kadar- her günkü işlerini, hayatın akışının çok gerisinde, toplumsal, siyasal, ekonomik gelişmelerin canlılığını yansıtmadan sürdürüyorlar.*

"Bu şu demek oluyor: Komünist öncü, toplumsal savaşımında gerçek rolünü oynayamıyor." (11)

Bunu yeni bir bunalımın, en azından ciddi bir sıkıntının işareti saymak gerekiyor.

Çizgimiz doğru, örgütsel anlayışımız doğru ama, pratikte yanlış uyguladık. (TDKP teorisyenlerinin 12 Eylül sonrası yıkımı açıklama mantığı hatırlansın) mazareti, popülist akımların kendi pratiğini açıklamada en fazla başvurduğu bir izah tarzıdır.

Bu grup açısından dikkat çekmek istediğimiz diğer bir nokta da, kendiliğindenci ve yarı-legalist konumu. Diğer halkçı akımlar gibi, TKP/ML-H de, '70'lerde toparlanmayı asıl olarak legal yayın organı aracılığıyla gerçekleştirdi. Doğal olarak da örgüt bu faaliyete uygun olarak şekillendi. Sonucun ne olduğunu kanıtlamak gerekmiyor; 12 Eylül sonrası yıkım, öğrenmesini bilenler için bütün çarpıcılığı ile halkçı hareketin örgütlenmesinin niteliğini sergiledi.

Aynı örgütün 14 yıl sonra, geçmişten hemen hiçbir şey öğrenmeden, yine aynı çizgi, toplumsal zemin, çalışma yöntemi ve legal araçlarla kendini toparlamaya çalıştığını izliyoruz bugün. Legal faaliyet uğruna, hem de burjuvazinin '70'lerden çok daha azgın bir gericilikle egemenliğini sürdürdüğü, illegal örgütlere kesintisiz saldırdığı, ama legal arpalığı da ihmal etmediği koşullarda, illegal yayını göstermelik bir temelde çıkararak, bütün ağırlığını legal faaliyete vermesi, legal yayına "kollektif ajitatör, propagandacı ve örgütleyici" işlevlerini yükleyerek (acaba illegal yayının işlevi ne?), okurlarını derginin satışına, desteklenmesine, gönüllü muhabirliğe çağırarak, an azından illegal faaliyette belli bir deneyim kazanmış kadrolarının bir kısmını legal ünvanlarla legalize ederek yeniden toparlanmaya çalışmasıdır.

Son olarak, bu grubun özellikleri arasında değineceğimiz nokta, onun dogmatizmidir. Dogmatizm bu hareketin doğuşundan itibaren başlıca özelliklerinden biridir. Daha önce de gösterildiği gibi, TKP/ML doğuşu ile birlikte Türkiye'yi Çin yerine, kendini de ÇKP yerine koyarak temel programatik görüşlerini oluşturdu. 1976'da dogmatizmden biraz uzaklaştı ve ülke gerçeğine yüzünü çevirdi, ülkenin kapitalist olduğunu gördü ve daha fazla da ilerlemedi. Mao'nun ölümü ile birlikte, Çin'den kaynaklanan dogmalar biraz kırılmaya başladı; fakat yeni bir uluslararası dayanak bulunmada gecikilmedi. Bu

yeni dayanak Arnavutluk ve AEP'ti. AEP'in "Üç Dünya Teorisi"ne karşı açıktan savaş yürütmesi ile birlikte bu akım da, bu teoriyi reddetti. Reddetti ama, sorunu kavrayarak, gerçekten Marksist teoriyi sindirerek, kendi malı haline getirerek değil. Aynı olay Maoculuğun reddinde de görüldü. Önce, Maoculuğa karşı savaşıma direnecek gibi oldu; sonra, çevreden gelen baskılara dayanamayarak tartışma kararı aldı.

Maoculuğun düşünce sistemi olarak reddedilmesi, demokratik devrim düşüncesini uluslararası dayanaktan yoksun bıraktı. Yeni bir dayanak bulmak gerekiyordu ve bulundu. Rusya'daki 1905 ve 1917 Şubat burjuva devrimlerine dönüldü. Lenin'den, "Rusya'da Çarlığa, otokrasiye karşı ..." diye başlayan paragraflar aktarılarak Türkiye'de demokratik devrim görüşü kanıtlanmaya çalışıldı. Dogmatizm o kadar köklü, somut gerçekten, ülke gerçeğinden uzaklık o derece belirgindi ki, Türkiye'de iktidarda burjuvazinin olduğu, kapitalizmin gelişmesinin 1905 Rusyası ile kıyaslanamayacak derecede ileri olduğu görülecek durumda değildi vb.

Olaylara yaklaşımdaki dogmatizm, olguları değerlendirmede mekanizmle elele yürüdü. Diyalektik adına, diyalektik katledildi. "Esas" ve "tali" kavramları bu akımın elindençektiğini hiç kimseden çekmedi. Adeta kavramlara işkence edildi. "Esasta doğruyduk, tali olarak yanlışlık yaptık", "esasta Marksist-Leninisttik, tali olarak oportünizme düştük" gibi kavramlar, olayları açıklamanın tek şemasıydı. Kendisini veya bir başka akımı değerlendirirken, çifte standarta başvurmadan da geri kalmayarak, çeşitli tespitler alt alta sıralanıyor, doğrular mı fazla, yanlışlar mı fazla, bir toplama ve çıkarma işlemi yapılıyor ve bir akımın niteliği oportünist mi Marksist mi olduğu değerlendiriliyordu. Kesinlikle olayı karikatürize etmiyoruz; merak eden bu akımın 1979 ve '86 Konferans Belgelerine bakabilir.

Bütün bunlardan, 14 yıl aradan sonra, bu grubun kendi geçmişini reddederek yeni bir kimlikle çıkması beklenirdi. Ama bu bekleyişin yersiz olduğu görüldü. Bu akım, yine ünlü "tali" ve "esas" safsatalarıyla, baştan bu yana programının doğru olduğunu ve Marksist-Leninist olduğunu ilan etti.

Bu grubun son Konferansında benimsediği yeni görüş ve tespitlerini bir sonraki yazımızda ele alacağız.

Kaynaklar:

1- Bak. İ.Kaypakkaya, *Seçme Yazılar*, s.35, 107, Ocak Yayınları
2- Agy., s.90
3- *Partinin Yolu*, Sayı:13, s.17
4- Agy., s.19
5- İ.Kaypakkaya, Agy., s.322
6- 1.Konferans Belgeleri, *Partinin Yolu*, Sayı:5, s.52
7- Agy., s.54
8- Agy., s.48
9- Bak. Agy., s.61-62-63 ve *Partinin Yolu*, Sayı:9, s.24 vd.
10- Agy., s.62
11- *İleri*, Kasım-1988, Sayı:59

İktidar ve mafya sendikacılığı

(Baştarafı s.25'te)

nakletmek, satmak için ne gerekiyorsa oraya el attılar. Öylesine bir yağmaya dönüştüki işler, sonunda PEMEX'in tüm mukavelelerinin %50'sini Galicia'nın başkanı olduğu Petrol İşçileri Sendikasının kontrolü altına girdi. PEMEX'in rafineri komplekslerinin işlemesi, yapımı, genişletilmesi için gerekli ithalattan sendikaya %5'lik "yasal" kazanç verildi. ABD'ye yapılan petrol kaçakçılığından, işyeri satma ya da kiralamadan, sahte iş sözleşmesi yapmaya; devlet mal ve parasının özel işlerinde kullanmadan silah kaçakçılığına; süpermarketler yapıp işletmeden toplu konut yapımına kadar her yol ve yöntemle milyarları vurdular. Bu vurgundan "dürüstlüğün sembolü" Galicia ve diğer sendika şefleri paylarını fazlasıyla aldılar. Hükümet tutuklanan sendika şefleri adına bankalara yatırılmış 80 milyon markı (80 milyar TL) bloke etti. Geçen hafta Petrol İşçileri Sendikası Sekreteri Salvador Barragan Comocho silah kaçakçılığından tutuklandı. Evinde yapılan aramada yüksek kalibreli silahlar, cephane ele geçirildi. 2 milyar değerinde nakit para ve kıymetli ziynet eşyası bulundu.

Sendika merkezinde bulunan, başta dökümünü verdiğimiz silahlar da, petrol işçileri sendikasının işçileri silahlandırmak ya da sıcak sınıf savaşının gereğini yerine gerirmek için değil, şeflerin silah kaçakçılığı sırasında ele geçirilenler.

Sendika şefleri ile yeni Meksika devlet başkanı Carlos Salinas de Gortari arasındaki kavga, işçi hakları üzerine değil, doğrudan çıkar kavgasıdır. Yeni başkan, sendikaların ve başta petrol işçileri sendikası başkanınınki olmak üzere artık açığa çıkmış, teşhir olmuş imtiyazlara, vurgunlara, soyguna, silah kaçakçılığına vs. biraz çomak sokmuştur. Tüm gü-

(Devamı s.15'te)

Ödüllendirilen ihanet!

S.Engin

Sömürü, baskı ve zulüm hep kendisine karşı gelişen mücadeleyle yanyana olmuştur. Zulme karşı başeğmez bir tutum takınmak, ölüm pahasına da olsa inançlarını savunabilmek, her tarihsel dönemde erdemli ve onurlu bir yaşamın temel gereklerinden sayılmıştır. Bu sebepledir ki, bu tutuma sadık kalmış her insan baskı ve zulme muhatap sınıfların, toplulukların içten ve coşkulu sevgi ve saygısını kazanmış, yaşamı destansı bir öykü olarak tarihe mal olmuştur. Boyun eğiş ve ihanet aşağılanıp lanetlenirken, direniş ve davaya bağlılık görkemli bir destan olarak yücelmiş, itibar görmüştür. Tarih bunun örnekleriyle doludur. Günümüzden beşyüz küsur yıl önce, *"Yarin yanağından gayri her şeyde, her yerde, hep beraber"* diyen Şeyh Bedreddin'in; *"Sizde Şah diyeni astırırlarsa ben de bu yayladan şaha giderim"* diyerek dar'a yürüyen Pir Sultan'ın; Alman burjuvazisince katledilişinden bir gün önce; *"sizi budala zapiyeler! Kum üzerine kurulu sizin 'düzeniniz'. Devrim daha yarın olmadan 'zincir şakırtıları içinde yine doğrulacaktır!' ve sizleri dehşet içinde bırakıp, trampet sesleri arasında şunu bildirecektir: 'Vardım, varım, varolacağım'"* diyen Rosa Lüxemburg'un ve daha nicelerinin tarihin altın sayfalarını süslüyorolması, inançları uğruna ölümü küçümsemelerindendir. Yakın tarihimize baktığımızda da, direnişin, davaları uğruna ölümü hiçe saymanın oldukça parlak örneklerini görüyoruz. 'Ser verip sır vermeme' geleneğinin başını çeken İbrahim Kaypakkaya, Gökhan Edge, Erdal Eren, M.Fatih Öktülmüş, Adil Can, Süleyman Cihan ve;

"ve bir hayat son nefesini verirken
Bir idam sehpasında
Kalbim!
Bir kere daha döğüşmek ister
Bir zafer için,"

diye haykıran Hıdır Aslan, ve ardarda dizilmiş yüzlerce yiğit savaşçı parıldayan birer meşale olarak devrimin ve devrimcilerin yolunu aydınlatıyor.

Ser verip sır vermeme çizgisi '70'lerin ikinci yarısına rastlayan devrimci yükseliş boyunca devrimci saflarda yaygın olarak özümsenmiş devrim ve sosyalizm uğruna işkencede hayatlarını feda edenlerin kanlarıyla tescil edilmiştir. Ne acı ki, aynı dönem "önder" olarak öne çıkan kimi "ünlüler", Eylülist rejimin saldırılarıyla yüzyüze gelince, bu kez ihanetin öncülüğünü üstlenerek devrim mücadelesinin ayıbı ve utancı haline geldiler. Arkalarında büyük bir devrimci miras ve proletarya önderliğinde koca bir halk varken, önlerine çıkan iğrenç ve zavallı üç beş işkenceci karşısında secdeye vardılar. İnsanlık tarihi boyunca zulme ve işkenceye karşı mücadelede kan ve acıyla yoğrularak devrimci proletaryaya ulaşan ve çocuk denecek yaşta gençlerin işkencehanelerde gururla taşıdığı bayrak, onlar tarafından yere düşürüldü. Örgütteki konumlarından ötürü, ihanetin bedeli maddi insan kaybından da öteydi; moral bozukluğu ve karamsarlık, partiye ve geleceğe güvenin zayıflaması, mücadele azim ve kararlılığının erezyonu, ihanetin saflardaki yansıması olarak yıllarca varlığını koruyacaktı.

İhanet ve yarattığı tahribat büyüktü. Ama gerçek devrimciler, devrim ve sosyalizm davasına bağlı komünistler sarsılmadılar. Yönlerini kaybetmediler. Zira onlar, çürüyüp dökülene değil, gelişip güçlenene bakıyordu. Marksizm-Leninizme bağlı kalındığında yenilgi ve yıkımdan öğrenilecek çokça şey vardı. Kimi "önderler"in bu yıkıntının altında ezilmesi, düşmanı görür görmez ihanetin dipsiz kuyusuna atlamış olması bu büyük savaşımda bir ayrıntıydı yalnızca. Sosyal pratik onları ait oldukları yere koyarak acımasız hükmünü vermişti. Proletaryanın Komünist Partisi diye örgütlenen, saflarında binlerce devrimcinin devrim ve sosyalizm ideali için mücadele ettiği bir örgütü katledilmek üzere düşmana teslim edenlerin bu hükme diyecekleri de olamazdı, olmamalıydı!

Ne var ki *Özgürlük Dünyası* adlı dergiyle, onların bu hükmü hiçe saydıklarını görüyoruz. Devrimci kamuoyunun özgeçmişlerine ilişkin bilgisizliğini alınlarındaki ihanet damgasına siper edinerek '71'lerden gelme eşi menendi bulunmaz kalemler (!) pozisyonunda çıkıverdiler. Kamuoyunun karşısına, '70'lerin ikinci yarısı boyunca oldukça ustaca kullandıkları devrim kalpazanlığı yine en temel malzemeleri panellerde, kendilerini de kapsayan '68 kuşağının Türkiye'nin en devrimci, en radikal kuşağı olduğunu anlatmaya çalışıyorlar. Cömertçe

kendilerine tahsis edilen kürsünün yetkili kalemleri olarak işkence ve polisteki tutum üzerine ders vermeleri de işin cabası! (Dünkü "önderler"den biri olan ve 3.sayıda bu konuda ders vermeye yeltenen zatın kendisi, bu utancı bizzat yaşayanlardan biridir.)

Devrimciliğin gereklerine sırt çevirenlerden devrimci değerlere saygılı olmaların beklemek safdillik olur. Anlaşılıyor ki, onlar devrimin değerlerini çiğnemede ısrarlılar. Bu tutumları kendileri açısından anlaşılır bir şeydir. Üzerinde durulması gereken esas olgu "Devrimci Komünist" adını taşıyan bir çevrenin bu yönelişteki rolüdür. Sözkonusu kişilerin adı geçen dergide "yetkili" ve "etkili" kalemler olarak yazmaları geçmişte "önderler"i oldukları çevrenin iradesi dışında gerçekleşmiş olamaz. Nereden bakılırsa bakılsın bu pozisyonun bu çevrece hoşgörüyle karşılanıp desteklendiği gün gibi aşikardır. Köşede kıyıda, "bizi bağlamıyor", "içeriğine katılmıyoruz" türünden beyanlarda bulunmak "küçüklere masal" gibidir. Dahası öteden beri devrimci kamuoyu karşısında sergilenen ikiyüzlülüğün bir başka örneği oluyor. Sorun bağlayıp bağlamadığı, içeriğinin ne olup olmadığından ötedir. İhanete uğrayanlarla, ihanet edenlerin aynı kürsüde olup olmadığıdır. Örgütsel olmaktan öte siyasi ve ilkelere ilişkindir sorun. İllegal olması nedeniyle örgütsel yanın bilme denetleme olanağından yoksun olan devrimci kamuoyunu ilgilendiren, esasta siyasi ve ilkelere ilişkin yanıdır. Bu yanıyla olay tartışma götürmez bir biçimde ortadadır. İhanete gösterilen bu hoş görü ve olanak, onun ödüllendirilerek meşrulaştırılmasına yönelik bir çabadır, ve devrime ihanetten daha az tiksindirici değildir.

İhanetin devrimcilerce ödüllendirildiği bir ülkede, değil devrimi zaferle taçlandırmak, onu ilerletmek bile olanaksızdır. Kimden geldiğine, hangi biçimde yansıdığına bakılmaksızın, devrimin olmazsa olmaz koşulu olan ilkelerini tasfiyeye ya da yıpratmaya yönelik girişimlere karşı mücadele etmek, devrim idealine bağlı herkesin dolaysız görevi olmalıdır. Pratikte bu yönelişlere karşı tavır alınmaksızın ihanet geriletilemez.

Unutulmamalıdır ki, pratik yaşamda takınılacak ilkeli bir tutum soruna ilişkin olarak verilmiş onlarca söylevden daha çok etkili olacaktır.

At izinin it iziyle iç içe geçtiği ülkemizde Lenin'in "Işık, daha çok ışık!" şiarıyla yola çıkan *Ekim*'in devrimin ilke ve değerlerini korumadaki sorumluluğu oldukça önem kazanıyor. Gerek siyasi teorik düzeyiyle gerekse sorunlara yaklaşımdaki üslubuyla -platformunu benimsesin, benimsemesin- tüm okuyucularının takdir ve beğenisini kazanan bir siyasal organ olarak *Ekim*'in, *Özgürlük Dünyası*'nın şahsında yaşananlara bu ana kadar (15.sayı) sessiz kalması durumu bilen okuyucularca yadırganmıştır. Genç ve yeni okuyucuların aydınlatılıp eğitilmesi açısından bakıldığında, sorunu siyasi-ideolojik yönüyle ele alıp işlemek daha da önem kazanıyor. Ekim'in '80 öncesinde devrimci gruplar arasında dar grup çıkarlarından öte bir anlam ifade etmeyen düzeysiz polemikleri yadsıyor olması, proleter sosyalizminin çıkarlarının ötesinde öznel, tali sorunlarda polemiklere girmeme konusunda bilinen hassasiyeti tartıştığımız bu hayati sorunda ilkeli tutumunu tavizsizce savunmasının önünde engel olmamalıdır.

Marksizm-Leninizm adına hareket ettiği iddiasındaki sözkonusu çevrenin şefleri bu söylenenlere karşılık; tıpkı yakın geçmişte olduğu gibi illegaliteyi, gizliliği ifşa(!) suçlamasıyla feveran edecekdursunlar. Komünistler "Işık, daha çok ışık!" şiarına sadık kalacak ve illegalitenin, siyasal yaşamda sergilenen ikiyüzlülüğe, karanlıkta gezinen riyakarlığa örtü edilmesini hep teşhir edecek devrimci ilkelerin küçük-burjuvaca yozlaştırılmasına izin vermeyeceklerdir!...

İhanete, hoşgörüye hayır!

Yaşasın Direniş, Yaşasın Devrim, Yaşasın Sosyalizm!

Ocak 1989

İktidar ve mafya sendikacılığı

(Başlarafı s.13'de)

rültü de buradan çıkmıştır.

Şefler, kendi çıkarlarına işçileri alet etmeyi denemişlerdir.

İşte 4 satırlık bir işçi haberinin altından bunlar çıktı.

Sosyal-demokrat bir burjuva partisinin yönetiminde, sendikalarla el ele yürütülen bir soygun sistemi

Ülkemizdeki son yıllarda ayyuka çıkan "köşeyi dönme", "işini becerme" olayları Meksika'da Sosyal-demokrat, "Kurumsal Devrimci Parti" yönetimi altında, Amerikan tipi sendikacılık ile içli dışlı yıllardır böyle işliyor. Kabak ise işçilerin başında patlıyor.

Çıkmaza çözüm: daha fazla pazarlanmak!

Yeni destek arayışı için ABD'ye gayri resmi bir ziyarette bulunan Özal, yaptığı basın toplantısında, ABD yetkilileri ile görüşmelerinin sonucunu değerlendirirken, "Sayın Bush Türkiye'nin meselelerini biliyor, konulara vakıf. Özellikle Ortadoğu petrolünü koruyan Türkiye'yi anlıyor" (Cumhuriyet, 20 Aralık 1988) dedi.

Batılı kapitalist ülkelerin Türkiye'yi Ortadoğu petrolünü koruyan bir jandarma olarak gördüğü biliniyordu. Ama Türkiye burjuvazisi bu açık gerçeği ilk defa bu kadar açık olarak resmen dile getiriyor.

Özal bütün dünyaya ilan ediyor: "Türkiye Ortadoğu petrolünün koruyucusudur." Bunun açıktan söylenmesi tesadüfi değildir. Olmadığını bir dizi olay kanıtlamakta, son aylardaki gelişmeler doğrulamaktadır.

Burjuvazi, karşı karşıya bulunduğu güçlükleri içte baskı, terör ve demagojiye başvurarak, dışta kendini daha fazla pazarlayarak gidermeye çalışıyor.

Açıktan emperyalizmin bölgedeki jandarması olduğunu dile getiriyor, emperyalizmin vereceği yeni yükümlülüklere hazır olduğunu söylüyor. Ne pahasına olursa olsun dış borç ödemelerinin aksamayacağı garantisini veriyor, karşılığında politik destek ve yeni kredi talep ediyor.

Özal kredi talep ederken yorumlanmaya gerek kalmayacak şekilde açık konuşuyor. Kongrenin etkili üyelerinden Davit Obey, yardım talebine ABD'yi ekonomik açıdan sıkıntılı bir dönemin beklediğini söyleyerek yanıtlıyor ve ekliyor: "Türkiye'ye yardım azalırsa bunu size olan desteğimizin azaldığı şeklinde yorumlamayın." Yardım için ABD daha fazla ödün istiyor. Özal bu söz üzerine adeta yalvarırcasına, hiç olmazsa "ticareti arttırın" diyor. Arkasından da ekliyor: "Türkiye'ye yapılan yardım Amerika'ya yardım demektir; çünkü verilen yardım tekrar Amerika'ya dönüyor." (Cumhuriyet, 17 Aralık 1988) Özal'ın sözleri, emperyalizm ile bağımlı ülkeler arasındaki ilişkiyi çarpıcı bir şekilde dile getiriyor.

Özal'ın ABD ziyaretine denk getirilerek, ABD ile PTT arasında dinleme servislerinin modernleştirilmesi anlaşması imzalanıyor. Fakat ABD Hükümeti bunları yeterli görmüyor. Uzun zamandır gündemde tuttuğu Türkiye'deki üslerin modernleştirilmesini istiyor.

Yine aynı dönemde, ABD Kongre'sinde NATO uzmanları ve ABD Kongre üyelerinin ortak hazırladığı ve "NATO-Varşova Konvansiyonel Kuvvetler Dengesi"ni ele alan bir raporda, Türk askerlerinin Avrupa'ya kaydırılması gerektiği söyleniyor.

Burjuvazinin kendini pazarlamadaki bu arsızlığı sadece kısa vadeli ekonomik ve politik zorluklarla da sınırlı değil. Burjuvazi, Türkiye'nin stratejik önemi konusunda emperyalistlerde oluşan kaygıları da gidermeyi amaçlıyor.

Bu noktada, ABD'de, Reagan'ın "akı hocası" olarak bilinen A.Wohlstetter tarafından kaleme alınan, aralarında eski dışişleri bakanı H.Kissinger, eski güvenlik danışmanı Z.Brzezinski'nin de bulunduğu 13 strateji uzmanın geliştirdiği doktrine değinmek gerekir. Uzun çalışmadan sonra 88 yılı başında açıklanan rapor, ABD'nin stratejisinde değişiklik yapılmasını öngörüyor. (Konuyla ilgili daha geniş bilgi için bak: Y.Küçük, "Go Home-Devrim Jandarması ABD; Kapı Dışarı" T.Kurtuluş, sayı:10)

Yeni strateji, resmen yürürlükte olan, bir saldırı anında nükleer silahların kullanılması da dahil her yoldan yanıt verme ve toptan savunma yerine, "seçmeli caydırıcılığı" öngörüyor. ABD'nin etki alanları arasında ayrım yapılmasını istiyor. Örneğin, Norveç veya Türkiye'ye bir Sovyet saldırısı halinde, toptan savaşa dönüşecek şekilde ABD'nin doğrudan karşılık vermesinin olanaksız olduğu, nükleer silahların kullanılamayacağı söyleniyor. NATO eski komutanlarından B.Rogers de, yeni doktrine paralel bir görüş ileri sürüyor: "Türkiye Sovyet saldırısına uğrarsa, NATO yardıma koşar mı bilmiyorum."

Bütün bunlar, kuşkusuz, Türkiye'nin gözden çıkarıldığı anlamına gelmiyor. Aksine, yeni doktrinde, Türkiye'nin doğusuna, körfeze yönelik Sovyet saldırısını durdurmak bakımından büyük bir önem veriliyor. Ama, bu durumda, müttefiklerin ABD'ye daha fazla yardımcı olması, daha fazla riske girmesi isteniyor. Yeni doktrin, ABD çıkarlarına asıl tehlikenin gerici rejimlere karşı devrimci ayaklanmalardan geldiğini belirtiyor ve bunun için "düşük yoğunluklu çatışma" adını verdiği yeni bir savaş türünün geliştirilmesi gerektiğini söylüyor.

Yeni doktrinin bir dizi talebi

(Devamı s.21'de)

Gençlik hareketinin bazı sorunları

N.Eren

12 Eylülün baskısına, terörüne, gençliğe yönelik tüm politika ve uygulamalarına rağmen gençlik hareketinde yaşanan canlanma, özellikle de 14 Nisan eylemleri ile 28 Nisan üniversite işgali ve sonrası eylemler, gençliğin devrimci potansiyelini ortaya koymuştu. Ancak 60'lı yıllardan bu yana siyasal mücadelede etkin bir yer tutan geçmiş devrimci gençlik hareketiyle kıyaslandığında, kitleselliği ve politik düzeyi ile geçmiş mücadelenin çok gerisinde olduğu, son derece yavaş bir gelişme gösterdiği görülüyor.

Gençlik hareketindeki bu geriliğin aşılabilmesi; gençlik mücadelesinin sorunlarına, taşıdığı zaaflara doğru yaklaşılabilmesi ve 20 yılı aşkın geçmiş birikimin irdelenerek bugünkü mücadelenin önünü açabilecek sonuçlar çıkarılabilmesiyle mümkün.

Ancak bugünkü gençlik hareketinin mevcut durumuna ilişkin değerlendirmeler, mücadele ve örgütlenme sorunlarına ilişkin tartışmalar, gençlik hareketindeki gelişmeleri kavrayıp ilerletebilecek düzeyde görünmüyor. Mevcut duruma ilişkin değerlendirmelerde, darlıktan, kitleselleşememekten, eylemsizlikten vb.den yakınılıyor ve bunun nedenlerine ilişkin pek çok etken sıralanıyor. Bu durumun nasıl aşılacağı tartışılırken, mevcut gerilik veri alınıyor; gençliğe bu çerçevede mücadele programları sunuluyor, hedefler gösteriliyor. Gençlik dergilerinde tartışılan; gençlik hareketinin temel sorunları ve gençlik mücadelesinin nasıl geliştirileceği değil, derneklerin örgütlenmesi, üye sayısının nasıl artırılacağı, derneklerin nasıl yaşatılacağı, merkezi örgütlenme, tüzük, ilkeler, muhteva vb. oluyor daha çok. Tüm bu tartışmalar geçmiş devrimci gençlik hareketinin kavranamadığını ortaya koyuyor.

Tek tip öğrenci derneği yasa tasarısının gündeme gelmesiyle gelişen eylemler ve üniversite işgal olayı, yasal sınırları ve pasif direniş biçimlerini aşan bu eylemler, gençliğin mücadelesindeki canlanmanın ifadesiydi. Fakat bu kısmi ve dönemsel gelişmeleri doğru değerlendirebilmek, henüz çok dar bir kesimi kapsadığını, genel gelişme çizgisinin akademik-demokratik zeminde ve kendiliğinden olduğunu unutmamak gerekiyor. 14 ve 28 Nisan eylemlerine ilişkin değerlendirmelerde bu gerçek yeterince gözetilemediğinden, ardından yaşanan hareketsiz dönem "kriz", "açmaz", "tıkanıklık" vb. biçimlerde tanımlanıyor. Neye göre gelişme, neye göre "tıkanıklık" ve "kriz" yeterince anlaşılamıyor; eylemlilik varsa gelişme var, yoksa "tıkanıklık" ve "kriz"!!

Gençlik hareketinin bugünkü geriliği, belirli bir gelişme ve yükselme göstermiş, belirli bir düzeye gelmiş bir hareketin gerilemesini ifade etmiyor gerçekte. Bir hareketlenme bir canlanma sözkonusu olsa da, '80'lerin ortasından beri gelişen öğrenci hareketinin başından beri sınırlı bir kitleyi kapsadığı, akademik bakımdan bile çok zayıf olduğu ve kendiliğinden geliştiği herkesin kabul ettiği bir gerçek. Bu eylemlerde gençliğin diktatörlükle karşı karşıya gelmesi, mücadelenin kendiliğinden bir ölçüde politikleşmesi, bu gerçeği değiştirmiyor. Bu nedenle de, gençlik hareketinin bugünkü geri düzeyine "kriz", "tıkanıklık" vb. tanımlarla yaklaşılamayacağı gibi, gelişme göstermiş bir kitle hareketinin dahi düz bir çizgi izlemeyeceği açıktır.

"Kriz"in, "tıkanıklık"ın en belirgin görünümü olarak ortaya konulan "kitleselleşememe", en ağırlıklı tartışma konusu. Bu noktada da tartışmalar, öğrenci dernekleri ve derneklerin kitleselleşmesi çerçevesine sıkışıp kalmış durumda. Kitle mücadelesi ile örgütlenme arasındaki ilişki konusunda bir sığlık ve kavrayışsızlık sergileniyor. Mücadelenin kendisinden çok araçları tartışılıyor. Sorunlar öylesine tersten konuyor ki, bu günkü darlığı aşmanın bir yolu olarak "merkezi" örgütlenmelerin yaratılması bile savunulabiliyor. Ya da "demokratik işleyiş mekanizmalarının hayata geçirilemeyişi", "en geniş katılımı sağlayıcı araçların yaratılamamış olması", "öğrencilerin gündeminden uzaklaşılmış olması" türünden son derece yüzeysel nedenler kitleselleşememede önemli etkenler olarak sayılabiliyor.

Bir "kriz"in, "tıkanıklık"ın yaşandığı bir gerçek! Gençlik hareketinin önünün açılamaması, gelişmesinin hızlandırılamaması, mevcut durumun ve gelişme yönünün kavranamaması noktasında yaşanan bir kriz ve tıkanıklık bu. Bu aşılamadığı sürece de doğru bir mücadele çizgisi belirleyip, buna uygun yöntem ve araçlar geliştirmek mümkün olmayacaktır. 12 Eylülün yarattığı tahribat ve depolitizasyon uygulamaları, bugünkü hareketin geriliği noktasında önem-

li bir etken olarak herkesin üzerinde birleştiği konu. Ancak bu da genellikle mevcut geriliği gerekçelendirmeye yönelik ele alınıyor ve bu doğrultuda geçmişin de gerisine düşülerek, gençliğe geri mücadele hedefleri sunuluyor.

1980 sonrasında gençliğe yönelik politika ve uygulamaların önemi, gençliğin bilincinde yarattığı tahribat yadsınamaz. Özellikle gençlik, diktatörlüğün fiziki saldırılarının yanısıra yoğun ve sistemli bir ideolojik saldırıyla karşı karşıya kaldı. Bu uygulamaların hayli etkili olduğu bir gerçek. Bugün gençlik kitlesinin mücadeleye çekilebilmesi için, yalnızca siyasal mücadeleye de değil, akademik hakları uğruna dahi harekete geçirilebilmesi için, öncelikle 12 Eylülün yarattığı tahribatın giderilmesi, depolitizasyon uygulamalarının etkisiz hale getirilmesi, diktatörlüğün siyasal ve psikolojik etkisinin kırılabilmesi gerekiyor. Bu her şeyden önce, sürekli ve sistemli bir **politik** propaganda, **politik** ajitasyon ve teşhir faaliyeti gerektirir. Dikkatleri ve çabaları burada yoğunlaştırmak gerekir. Bu akademik hareketin gelişmesini de kolaylaştıracaktır. Oysa bu hayati nokta kavranamıyor, soruna tam tersten yaklaşılabiliyor. Kimileri gençliğin kendi sorunlarının farkında olmadığından, bunun bilince çıkarılması gerektiğinden ve "önümüzdeki sorun"un "geniş öğrenci kitlesini kendi sorunlarına sahip çıkacakları ve akademik-demokratik haklarını savunacakları bir konuma getirmek" olduğundan sözediyorlar. Devamla, sorunun kısaca "kitlesellik sorunu" olduğunu söyleyerek, kitleselleşmeye nasıl, hangi temelde baktıklarını ortaya koyuyorlar. Oysa ki, Türkiye'nin bugünkü koşullarında, gençliğin bu sorunlara, yani "akademik-demokratik çerçevedeki" sorunlarına sahip çıkabilmesi, bunlar için harekete geçirilebilmesi bile, yaşayacağı politik canlanmaya bağlı büyük ölçüde. Zira bu çerçevedeki mücadele dahi gençliği yasalar, yasaklar, kısaca diktatörlükle yüzyüze getiriyor. Ve gençlik bu günkü durumuyla bunu göğüsleyemiyor. Bugün gençliğin mücadeleden geri durmasının, hareketin akademik mücadele planında dahi zayıf olmasının, yavaş ve sancılı gelişiminin en önemli nedenidir bu. Gençliğin diktatörlüğün bu saldırılarına karşı durabilmesi, yaşadığı ürkekliği aşabilmesi, depolitizasyonun etkisiz hale getirilmesiyle, burjuvazinin ideoljik-siyasal baskı ve etkinliğinin kırılabilmesiyle mümkün. Bu ise akademik mücadele çerçevesinde dolanmaktan, bu mücadelenin imkanları konusunda aldatıcı saplantılara gömülüp kalmaktan, öğrenci kitlesinin aslında zaten farkında olduğu akademik istemleri bıktırıcı tarzda tekrarlayıp durmaktan değil; toplumsal yaşamımızın tüm temel sorunlarını da içeren yoğun bir siyasal propaganda, ajitasyon ve teşhir faaliyetiyle başarılabilir. Akademik çerçeveyle sınırlı bir "bilinç"le diktatörlüğün saldırılarına karşı durulamayacağı, tutarlı bir akademik-demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinin de gençlik hareketinin politikleşmesinden geçtiği; teorik kavrayış ve evrensel tecrübe bir yana, kendi geçmiş gençlik mücadelesi deneyimimizin ortaya koyduğu basit bir gerçektir. Bugün aslolan akademik ajitasyondur türünden yaklaşımlar bu gerçeğin kavranamadığını gösteriyor.

'60'lı yıllardan bu yana gençlik hareketi hep politik bir nitelik taşımıştır. Kitleselleşememeye ilişkin tartışmalarda özellikle DEV-GENÇ örneği olumlu bir deneyim olarak anılıyor. Evet DEV-GENÇ kitlesel bir örgüttü, ama politikleşmiş bir gençlik hareketine dayanan, onun yarattığı bir örgütlenme idi, gücünü buradan alıyordu. Ve bugünün koşullarında politikleşme çok daha büyük bir önem taşıyor.

Akademik mücadelenin, hareketin önünü açtığı, ona itilim kazandırdığı belli koşullar olabilir. Ama bugün yaşananlar bunun böyle olmadığını, akademik çizgide gelişecek bir mücadelenin itici, sürükleyici bir etkisi olamayacağını ortaya koyuyor. Bu zeminde kalındığı sürece de hareket gerçek bir ilerleme gösteremeyecektir.

Burada sözkonusu olan akademik mücadelenin ve akademik ajitasyonunun küçümsenmesi, önemsenmemesi değil. Yanlış olan, gençlik mücadelesinin bugünkü geriliği veri alınarak, akademik mücadelenin öne çıkarılması, temel faaliyet ve ajitasyonun bununla sınırlanmasıdır. Mücadelenin seyri içinde zaman zaman politik talepler, zaman zaman da akademik talepler öne çıkabilir. Bu başka bir şeydir. Ama gariptir, politik mücadelenin akademik mücadeleyi izleyeceği türünden ilkel-ekonomist aşamalı bir bakış ortaya konabilmekte, mevcut gerilik de buna dayanak yapılmaya çalışılmaktadır.

Kitlelerin bilinci akademik-ekonomik mücadelenin sınırları içinde geliştirilemez. Bu çerçeve sanıldığının tersine çok dardır. Genellikle "akademik-demokratik zemin" gençliğin harekete geçirilebileceği en geniş alan olarak görülüyor. Ancak siyasal mücadelenin yerine "akademik-demokratik zeminde" bir gelişme çizgisi izlemeye kalkışmak mücadeleyi aşamalara bölmek anlamına gelecektir ki, bunun en kabasından bir ekonomizm olduğu

biliniyor.

Mücadelenin geri ve durgun olduğu dönemlerde başlayan bir akademik harekete katılmak gerektiğinden, bunun zorunluluğundan sözeden Lenin şöyle devam eder: "*Böyle bir hareketin içinde, ilk siyasi çatışmalarını yaşayan yığınların üzerinde ideolojik ve örgütlendirici bir etki yaratılmalıdır. Akademik bir hareket de olsa böylesi bir hareket, buna katılan yığınlar anlasa da anlamasa da politik bir çatışmanın başlangıcı olacaktır... Devrimcilerin görevi bu akademist protestocu yığınına çatışmanın nesnel olarak önemini açıklamaktır. Bu çatışmayı bilinçli bir politik çatışmaya dönüştürmektir. Bu yoğun bir siyasal ajitasyonu gerektirir. Ve siyasal ajitasyon hiçbir zaman boşa gitmez. Ve bu ajitasyonun başarısı da derhal çoğunluğun politik bir eyleme çekilip çekilmemesiyle ölçülemez. Hareket ne kadar geri, zayıf da olsa sorun ondan yararlanmak sorunudur.*"

Burada sorun oldukça açık ve özlü bir biçimde konmuştur. Lenin'in burada söyledikleri, mücadelenin "akademik-demokratik çizgide" gelişebileceğini savunanlara olduğu kadar, suni eylemliliklerle, "iradi müdahaleler"le kitle hareketinin canlandırılabileceğini savunanlara da iyi bir cevap durumunda.

Devrimcilerin başlıca ve temel görevi, gençlik hareketinin politik gelişimini hızlandırmak, gençliği politik olarak eğitmek, politik bilinç vermek, düzen karşıtı bir gençlik hareketi yaratmaktır. Diğer tüm görevler -akademik mücadele vb.- buna tabi olmak durumundadır. Bugün tartışılması gereken de, gençliğin genel devrim mücadelesi içindeki yeri ve önemi, bu amaca yönelik olarak gençlik içinde nasıl bir faaliyet sürdürüleceği, geniş gençlik kesimlerinin militan ve örgütlü bir devrimci mücadeleye nasıl çekileceği, akademik mücadeleden bu doğrultuda nasıl yararlanılacağı, akademik ve demokratik istemlerin kendi programımıza ve hedeflerimize nasıl bağlanacağı vb. olmalıdır.

Bugün en radikal kesimlerce bile akademik talepler uğruna mücadele temel siyasi hedeflere değil, "özerk-demokratik Üniversite" hedefine bağlanıyor.

"Özerk-demokratik Üniversite" hedefiyle sınırlı bir mücadele neyi ifade etmektedir? Burjuva-demokratik zeminde bir öğrenci hareketi demektir bu. Burjuva demokratik hak ve özgürlükler mücadelesiyle, reformlar uğruna mücadeleyle sınırlanmanın ifadesidir. Öğrenci hareketinin bugünkü geri düzeyine uygun politika yapmayı da anlatır ki, böyle bir mücadele programının reformlar uğruna mücadeleyi aşamayacağı açıktır.

"Akademik-demokratik çerçeve" sanıldığının tersine, oldukça dar olan bir alandır. Oysa gençliğin harekete geçirilebileceği en geniş zemin olarak yaklaşılmaktadır buna. Gençliğin daha geniş bir özellikle de geri kesimlerini mücadeleye çekmede sağladığı olanaklar bu yanılgıyı yaratıyor. Biz gençliği bu dar alana değil, çok daha geniş bir alana, siyasal mücadele alanına çekmeyi ve politikleşmiş bir gençlik hareketi geliştirmeyi hedefliyoruz. Bu nedenle gençliğin dikkatini öncelikle yönelteceğimiz sorunlar, akademik sorunlar değil, toplumsal ve siyasal sorunlar olmalıdır. Bu da yoğun, canlı ve sistemli bir propaganda ve siyasal ajitasyon faaliyetini gerektirir.

Gençlik hareketinin bugün içinde bulunduğu koşullarda akademik ajitasyonun önemi gözardı edilemez. Gençliğin biriken ve çözümlenmesi de uzun bir mücadele sürecini kapsayacak olan pek çok somut sorununun önemini dikkate almamak, hareketi geliştirmenin bu alandaki olanaklarına sırt çevirmek olur. Bütün sorun bunu siyasal ajitasyonla birleştirebilmek, doğru bir biçimde temel hedeflerimize bağlayabilmek sorunudur. Akademik mücadele siyasal ajitasyon için pek çok olanak sunar kuşkusuz. Akademik istemler etkin bir tarzda savunulmalı ve bundan siyasal ajitasyon için yararlanılmalıdır. Ancak hiç bir zaman gençlik yığınlarını mücadeleye çekmenin en uygun zemini olarak görülmemelidir. Bu, dar akademik alana sıkışmayı, temel siyasi faaliyetin sınırlanmasını getirir, siyasal ajitasyonun kapsamını daraltır. Akademik mücadele ile doğrudan ilişkisi olmayan ancak, siyasal ajitasyon için, gençlik yığınlarını siyasal mücadeleye çekebilmek için akademik alanın dışında son derece geniş bir alan vardır. Siyasal propaganda ve ajitasyon faaliyetimiz bu geniş alanı kapsayan ve akademik sorunlarla birleştirilebilen sürekli, sistemli canlı bir faaliyet olmalıdır. Gençliği mücadeleye çekmenin en etkili yolu budur.

Gençlik mücadelesinin gelişmesi, "eylemliliği"nin yükselmesi, "iradi müdahale"lerle, suni eylemliliklerle değil; ancak böyle bir temelde, akademik alanla sınırlı olmayan, en geniş temelde sürdürülen siyasal ajitasyon ve siyasal teşhir faaliyetiyle mümkün olacaktır.

Emperyalist çözümlerin ve faşizmin sağladığı geçici istikrarın sonu

Farklı görüşlere sahip olmakla birlikte Ekim'in sürekli okurlarından olan bir Altınyıldız işçisinin yazısını olduğu gibi yayınlıyoruz.

Son günlerde işyerimizde ilginç duyurularla karşılaşıyoruz. Sigara molaları, işe giriş-çıkış saatleri, yemek saatleri, tuvalet ihtiyaçları denetleniyor. Sendika temsilcileri sivil-polis misyonu ile çalışıyorlar. Aynı zamanda sivil savunmanın örgütlenmesi de, daha bir boyutlandırıldı. Bir de "özel savunma" adlı, özel bir polis timi kuruldu. Bu tim, işe giriş çıkışlarda arama, kimlik kontrolü vb. uygulamalarla varlığını hissettiriyor ve psikolojik baskı oluşturuyor.

Faşist diktatörlük sekiz yıldır uyguladığı sınırsız terör politikasından, bir takım tavizler verirken, (öğrenci dernekleri, halkevleri, legal basın, miting ve gece düzenlemeleri ve sıkıyönetim ve olağanüstü hal yasalarının kaldırılması vb. uygulamaların yanında) işçiler üzerindeki baskılarını bir kat daha yoğunlaştırıyorlar. İşyerimiz yalnızca bir örnektir. Diğer bir çok işyerinde benzeri uygulamalara tanık oluyoruz.

Kapitalist sistem son dönemde yeni ve daha kapsamlı bir bunalımın eşiğine gelmiştir. Enflasyonist üretim pazar alanlarına hitap etmiyor ve yabancı pazar ihtimali azaldıkça üretim düşüşü, sıradan işçi çıkarmalar ve işçilerin alternatif olamaması için olağanüstü önlemler ağırlık kazanıyor. Yaşadığımız günlerde, (özellikle 1988 yılı başından beri) bağımsız işçi eylemleri güncellik kazanmıştır. Bu eylemler toplu iş sözleşmelerinde etkili oldu ve toplu iş sözleşmeleri yeni hakların kazanılması anlamında çok küçük bir ilerleme sağladı. (Bundan sözleşmelerin çok iyi olduğu anlaşılmasın) sözleşme öncesinde, çeşitli örnek eylemler yapan işyerlerinde kapsamlı bir tensikat yapıldı. Topluiş sözleşmesinin sağladığı haklar işçi ücretlerinde 4-6 ay etkili olacak artışlar yapması bir çok işveren tarafından hazmedilemedi. Henüz bu zam maliyete yansımadan mamül metam pazar değeri arttırıldı. Bu artış ise alımı etkiledi ve cazibeyi düşürdü. Bununla birlikte yüksek fiyatlı TV reklamları da maliyeti yükseltirken pazar bulmakta istenilen etkiyi yapmadı.

Tekeller son dönemde, son umut AET şiarına sahip çıkarken hükümeti bu anlamda daha bir ciddiyetle zorlamaktadırlar. AET'nin hangi düzeyde bu bunalımı aşmakta çare olacağı ise bir başka tartışma konusu (çünkü, emperyalist-kapitalist sistem bir taraftan sosyalist sistemin, diğer bir taraftan da kendi ülkelerindeki ve bağımlı ülkelerdeki işçi sınıfı ve devrimci güçlerin zorlaması sonucu, bir bütün olarak ve her gün biraz daha derinleşen bir bunalım yaşamaktadır) Ekonomik alandaki bu bunalım siyasi arayışı daha bir güncelleştiriyor. Faşizmi savunmakta birbiri ile yarışan üç sermaye partisi, bunalımları dile getirmekte adeta yüzeysel bir yarış içinde olmalarına karşın bir öneri sunabilmek veya çözüm olabilmek anlamında alternatif olamamaktadırlar. Belki oyalayıcı ve geçici tercih olabilirler ama bu, tekelci burjuvazinin siyasi arayışını ortadan kaldırmaya yetmeyecektir. Dolayısı ile de tekelci sermayenin yatırım yaptığı siyasi partiler bugün politik bir bunalım içindedirler, sermaye yeni çözümler aramaya mecburdur. Ne yapabilir?

(a) Fabrikalarda olağanüstü baskı uygulayacak, bağımsız işçi örgütlerini dağıtacak, tensikatları arttıracak, işçilerin birliğini bozacak, işçileri psikolojik olarak "biçare" hale getirmeyi deneyecektir ve böylece de işçilerin iktidara alternatif olmasını önlemiş olacaktır.

(b) Devrimci demokratik örgütleri dağıtmayı deneyecek, ve böylece de birlikte bir alternatif örgütlenmeyi önleyecektir. Aynı zamanda dağılma ve enflasyonist örgütlenmeler işçi sınıfı ile devrimci örgütler arasında güven ve yakınlaşmayı ortadan kaldıracak en ciddi faktörlerden olduğundan da işçilerin devrimci örgütlerle bağı olabildiğince zayıflamış olacaktır. Bu ise, işçi sınıfının devrimcileşmesinin önlenmesi değil, devrimci örgütlerin devrimci sınıf örgütleri olabilmesinin ve komünist ideolojik-politik kimlik kazanmasının önlemi olmaktadır.

(c) Politik görüş bunalımının artması sağlanacaktır. Bilimsel politik birikimler tahrip edilecek, yakılacak ve devrimci örgütlerin bu birikimlerden yararlanması engellenecektir. Bunun yerine de, faşizme karşı savaşmak yerine, sosyalizme karşı savaşı, emperya-

lizme karşı olmak yerine, sovyet sosyal (emperyalizmi(!))izmine karşı olmayı propaganda edecek ve devrimci örgütlerin de bu propagandaya sahip çıkması için gerekli çalışmaları yaptıktan sonra onların kendisi için riskini ortadan kaldıracaktır.

(d) Devrimci örgütlere fiilen saldırarak, devrimci militanlara fiilen saldırılacak, tutuklanacak, işkenceden geçirilecek, işkencede ölecek, açlık grevleri ve ölüm oruçlarına sürüklenecek ve böylece güçsüzleşme (güçsüzleştirme) operasyonu, ölümlerle tahrip politikası izlenecek ve ulus olarak devrimcileşmemiz önlenecektir. Aynı zamanda, devrimci onurumuza yönelik saldırılar da onursuz, kişiliksiz, boyun eğen -kaderci- insan tipi özlemlerinin sonuçlarıdır.

Yeryüzü son yüzyılda sınıf çatışmasının en kanlı dönemini yaşamaktadır. Faşist saldırılar ve anti-faşist direnişler, sömürge politikalarının iflası ve sömürgeciliğe karşı savaşın en kanlı biçimleri son yüzyılda yaşanmıştır. Bu savaşların bir çoğu sömürge veya faşizm altında inleyen insanları sosyalizme doğru sürüklemiş, sürüklemeye de devam etmektedir. Emperyalizm ise, en teknik en gelişkin yöntemlerle kendini savunurken, yeni malzeme, teknik gelişimlerle ömrünü daha bir uzatmayı deneyecektir. Teritoryal, özel savunma, çevik kuvvet vb. şiddet örgütlenmeleri emperyalist kampta istikrarı sağlamaya yetmeyecektir. Ama aynı zamanda, en kanlı, en emperyalist tekeller bu tür terör örgütlerine yenilerini örgütlemeye devam edecektir.

İktidarını daha uzun süre sürdürebilmesinin başkaca bir yolu yoktur. Ekonomik buhran ise, yine bu iktidar biçimine paralel olarak devam edecek, hatta derinleşecektir. İçinde bulunduğumuz bunalım döneminde ise, "daha fazla zor"dan başka çare görülmese bile emperyalist uzmanlar araştırmalarını devam ettireceklerdir. Önümüzdeki dönem işçi atılmalarının daha yaygınlaşacağı, iflasların ve çatışmanın artacağı bir dönem olacaktır. İlerici işçi eylem ve örgütlenmelerinin de aynı paralelde devamı kaçınılmaz görülmektedir.

Bu koşullarda işçi sınıfının örgütlenmesini bir iktidar alternatifine dönüştürebilmek, bir acil görev olarak görülmelidir. Bunun için de her türlü oportünist ve karşı-devrimci ideolojiler bizden uzak olmalıdır. Bu ideolojilere karşı savaş, faşizme karşı, emperyalizme karşı, sömürüye ve zulme karşı savaşın önünde olmamakla birlikte, kaçınılmazdır.

Bir A.Yıldız işçisi

Çıkınaza çözüm: daha fazla pazarlanmak

(Baştarafı s.16'da)

arasında "kooperatif güçler" oluşturulması da var. Sözkonusu "kooperatif güçler" her bakımdan çevreye uyum sağlayacak özel vurucu güçlerden oluşacak. Sovyetler Birliği'nin müttefikleri aracılığı ile çevre bölgelere müdahale etmesinin örnek alınması isteniyor. Örneğin Ortadoğu'da, ABD'nin ya da bölgedeki gerici devletlerin çıkarlarını tehdit eden bir ayaklanma veya dış müdahale olması koşullarında, sözkonusu birlikler harekete geçecek.

Böyle riskleri üstlenen ülkelerin karlı çıkacağı, ganimetten pay alacağı açıkça dile getiriliyor: "Bazı müttefiklerin bir kooperatif güçler programına katılmak için temelli nedenleri olmalıdır. Bunlar, açık toplumlardaki karşılıklı çıkarlarımız ve Üçüncü Dünya'da Sovyet kazanımlarını sınırlama ve geriye püskürtme amaçlarımız olabilirler. Böyle müttefiklerimiz kendi askeri imkanlarını geliştirmeyi ve belki de bu süreç içinde, bölgesel siyasal ve ekonomik etkinliklerini iyileştirmeyi ummalıdırlar." Böylece yardımın ve ganimetten pay almanın koşulu da açıklanmış oluyor.

Türkiye'ye bir saldırı anında NATO ülkelerinin yardıma gelmeyebileceği kaygısı, Türkiye burjuvazini tedirgin ediyor. Bu nedenle sık sık NATO'dan güvence istiyor; herhangi bir NATO ülkesine saldırıya tüm örgüte yönelik saldırı kabul edilerek karşı konulacağının açıklanmasında ısrar ediyor. Öte yandan Türkiye burjuvazisi, verilecek her türlü role hazır olduğnu göstermek üzere, "Türkiye'nin Ortadoğu'nun petrollerinin koruyucusu" olduğunu Ortadoğu'da "özel bir rol" oynayabileceğini dile getiriyor.

Türkiye burjuvazisini kısa ve orta vadede asıl korkutan, bir dış saldırı olasılığı değil, devrim korkusudur. Burjuvazi yönetmekte zorlandıkça, kendini daha fazla pazarlıyor, emperyalizmin kollarına atıyor.

G.Enver

İran: Yozlaştırılan devrim

S.Metin

İran Devrimi 1979'da gerçekleşti.

Bugün işbaşında olan, bütünüyle çağdışı mollalar, bu devrimi "İslam Devrimi" olarak adlandırdılar ve dışarıya da böyle tanıtmaya çalıştılar.

Gerçekte ise, din motifi bolca kullanılmasına rağmen bu devrim islam için yapılmamıştı. Tersine devrim, işçi sınıfı da dahil şahın monarşist mihverli faşist diktatörlüğünün zulmü altında inleyen bütün halkın eseriydi. Yığınları şahlığa karşı sokaklara döken de hiç kuşkusuz Humeyni'nin sihirli parmağı değil, iktisadi, sosyal, siyasal vb. etkenlerdi. Devrim bu bir dizi nesnel etkenin sonucuydu ve bu temel üzerinde gerçekleşti.

Sömürü ve baskıya karşı devrimci özlemlerle yola çıkan yığınlar, en başta işçiler, yaygın ve inatçı direnişler ve grevleriyle devrimde gerçekten etkin rol oynadılar. Devrimin hemen öncesinde ve devrimin ilk günlerinde, halk, şaha ait ne varsa her şeye saldırdı, devrimi derinleştirmeye çalıştı. Ne ki, öznel planda (bilinç, örgütlülük düzeyi vb. vb.) beliren yetersizlikler, işçi sınıfı ve halkın sokağa egemen olmasını ve devrimi derinleştirmesini olanaksız kıldı. Bir başka yönden ve başka bir güç, camilerde hazırlayıp din kanalından harekete geçirdiği bilinci çarpıtılmış yığınlarla birlikte önce sokağa ve giderek de tek başına yönetime egemen oldu: MOLLALAR KASTI...

Mollalar, İran'ın geleceği üzerinde söz sahibi olma konumuna birden bire gelmedi. Bu, bir süreç boyunca ve bir dizi gelişmenin sonucunda gerçekleşti.

Sömürü ve baskıdan bunalmış yığınlar, sadece Şahı İran'dan kovmak için ayaklanmamışlardı. Yanısıra, onların devrimi derinleştirip, İran'ın geleceği üzerinde söz sahibi olmak gibi özlemleri de vardı. Yığınların olağan dönemlerden çok daha büyük bir enerji, hırs ve atılganlıkla ileri atılmaları da bunu ifade ediyordu. İşte bu durum, onları, nesnel olarak şahlığın (ve onun şahsında emperyalizmin) toplumsal temellerine vurmaya yöneltiyordu.

Devrimin derinleşmesini ifade eden bu durum; kendiliğinden ve kaçınılmaz olarak, gücünü İran'ın geri ve çağdışı iktisadi ve toplumsal koşullarından alan, adına "Bazar" denilen orta sınıftan gerici esnaf ve önemli bir bölümü toprak ağası da olan mollalar kastını fazlasıyla ürkütüyor, rahatsız ediyordu.

Bir olasılık düzeyinde kalsa da, bu tehlike, devrimin derinleşmesi tehlikesi, bir yönüyle şah yanlısı güçlerin, emperyalistlerin ve bu arada da mollalar kastının ortak korkusu olurken, bir diğer yandan, bu olasılık, onları devrime karşı birleştiren bir etken oldu.

Hep birlikte bu olasılığı ortadan kaldırmaya yöneldiler. Öyle ki, ilk başlarda, Humeyni ve etrafındaki gerici güruha kuşkuyla bakan, onların yönetime gelmesini istemeyen emperyalistler, sokağın taşması ve devrimin ilerlemesi olasılığından duydukları korkuyla giderek mollalara karşı daha esnek ve daha hayırhah bir tutum almaya, dahası el altından yardım etmeye başladılar. Sonuçta, devrimden önce ve devrimin ilk günlerinde yönetime gelmek gibi bir niyetleri olmadığını ileri süren (kuşkusuz bu bir demagoji idi) Humeyni ve gerici kastı, emperyalistlerin icazeti ve el altından sunulan yardımlarını da yanına alarak, liberal burjuva Beni Sadr kliğiyle birlikte yönetime geldi.

Mollalar, gerçekte, yığınların kolları ve omuzları üzerinde iktidara gelmişti. Çoğu bilinçsiz bu yığınlar, henüz gerçeğin farkında değillerdi ve her şeye karşın bu yeni yönetimden bir şeyler de bekliyorlardı. Gerçeğin yakıcı bir biçimde anlaşılması için bazı şeylerin yaşanması da gerekiyordu. Zira devrimi bekleyen akibetin yığınlarca anlaşılmasını engelleyen bir dizi çarpıklık da vardı.

Bir kere, mollalar, devrimi hemen karşıya almamışlardı. Öte yandan, demagojik "batıdakinden daha büyük özgürlük" vaadi görece etkilerini koruyordu. Bu demagojinin belli belirsiz kırılmaya yüztuttuğu bir aşamada ise, yeni bir gelişmeye tanık olunacaktı; mollalar "en büyük şeytan" ilan ettikleri ABD elçiliği işgalini gerçekleştirdiler. Halkın güçlü anti-emperyalist eğilim ve duygularının istismarına ve bilinçlerinin çarpıtılıp, kararlılığının sönümlenmesine yönelik yeni bir girişimdi bu. Bu girişim mollalara prestij kazandırdığı gibi, onlara sahte bir anti-emperyalist güç görünümü de sağladı.

Gerici mollalar güruhu bu durumu, yönetim ve ülke içi sorunları, özellikle de devrimci hareketi bastırmak için kullandılar.

"Batıcı-Laik" Beni Sadr tasfiye edilip, İran'dan kaçması sağlanmış, yönetim tek başına mollaların eline geçmişti. Bu bir dönüm noktasıydı. Bundan sonraki süreç; deyim uygunsa, devrimin bastırılması, yozlaştırılması ve mollaların İslam ideolojisi kaynaklı toplumu geriyi döndürme çabalarının yoğunlaştırılması sürecidir.

Mollalar ise devrimci hareketi ezmekle başladılar. Devrimi tamamen karşıya aldılar ve ona karşı savaşı yoğunlaştırdılar. Dini dogma ve fantezilerle afyonladıkları müritlerinden, lümpen ve işsizlerden oluşturdukları "devrim muhafızı-pastar"larını halkın üzerine saldırttılar, yığınların barışçıl gösterilerini dahi kana boğdular.

"Kafir" ve "dinsiz" ilan ettikleri devrimci güçlere yönelik olarak, Şah dönemini bile aratan vahşi saldırılar düzenlediler. Onbinlerce devrimci ve düzen muhalifi işkencelerde ya da kurşuna dizilerek katledildi. Yüzbinlercesi Tahran yakınlarındaki EVİN Cezaevi'ne hapsedildi.

Devrimin seyri içinde fiilen elde edilen özgürlükler yok edildi, bu yöndeki istemler kana boğuldu.

Yığınları aldatma aracı olarak kullanılan "toprak reformu"nun sözü edilmezken (daha sonra bu "mehdi"nin geleceği güne havale edildi), devrimden önce "özerklik" sözü verilen Kürt ulusunun ve azınlık milliyetlerin (Azeri, Beluci vs.) özgürlük istemlerine Şahtan kalma napalm bombalarıyla saldırılar düzenlenerek yanıt verildi, katliamlar yapıldı vb.vb.

Mollalar çok kısa denebilecek bir sürede devrimi bastırmışlardı.

Devrimci hareketin bastırılması ile mollaların geriye dönük çabaları hep içiçe yürütüldü. Ve birincisi gerçekleştirildiği ölçüde ikincisinin yolu açıldı. Çağdışı uygulamalara başlandı. Tastamam bir bilim düşmanlığı örneği sergilenerek, üniversiteler başta olmak üzere, okullar kapatıldı. Radyo ve TV'de her türlü şarkı ve türkü yasaklandı, bunun yerini ilahiler aldı. Buna Irak'la savaş sırasında askeri marşlar eklendi. Basında sadece "en büyük imam Humeyni" ve gerici kastının dua ile başlayıp dua ile biten demeç ve bildirilerinin yayımlanmasına izin verildi. Dini dogma ve fantezilerin propogandasına hız kazandırıldı. İnsanlığın kazanımı olan her türden ilerici kültüre ve değer yargılarına şiddetle saldırıldı.

Fanatikler kadın-erkek ilişkilerine de el attılar. Kadınlarçağdaş görünümlerinden çıkartılarak çarşafa sokuldular. Bir dönem turist kadınların başörtüsü takınamaları halinde İran'a sokulmamaları kararı dahi alındı.

Sakal kesmek dine aykırı sayıldı, bu nedenle jilet fabrikası üretime son verdi, kapatıldı.

Bütün bunlar, Humeyni'nin çağdışı ideolojisi ve yönetimi açısından doğaldı, şaşılacak bir yanı da yoktu. Zira bu rejim, bilimin, her türlü ilerici düşüncenin, insanlığa malolmuş ilerici kültürün, uygarlığın ve devrimin düşmanı, aşırı reaksiyoner, gerici bir rejimdi. Yapılanlar da bunu ifade ediyordu. Esasen bu ideolojinin ve bu ideolojiyi rehber edinenlerin bugüne kadar yaptıkları tek şey ilerleme karşısında direnmek ve toplumu geriye döndürmek çabası olmuştur. Mollaların İran'da yaptıkları da buydu, bunu yapmaya çalışıyorlar.

*

Mollalar, devrime ve devrimin ilerlemesine başından beri karşıydılar ve burjuvazi ile birlikte hep buna karşı savaştılar. Onların geriye dönük özlemlerin temsilcileri olmaları ile, şahlığın toplumsal temellerine dokunmamaları ve gerektiğinde onlarla işbirliği yapmaları bir çelişki sayılmamalı. Zira, her şeyden önce bu akımın ve bu akımı temsil eden güçlerin eyleminin özü ve esasını devrimi ve sosyalizmi önleme çabası oluşturur. Bu yönlü bir misyonla yüklüdür.

Dahası var. İslamın nispeten ilerici rol oynadığı dönem yüzyılların öncesinde kalmıştır. O ve onu temsil eden güçler ancak ve gerçekte, bugünkü çağdaş gericiliğin bir başka yöndeki ifadesi ve başka bir yüzü olabilirler, öyledirler. Tüm sahte demagojilerine karşın, mali sermayeyle ilişkili ve emperyalizm desteklidirler. Bugünkü dünyamızda, emperyalizmle en güçlü bağlara sahip ülkeler içinde, bu tür bir gericiliği temsil eden güçlerin oluşturduğu yönetimlerin işbaşında olduğu ülkelerin önemli bir yer işgal etmeleri bunun göstergesidir. Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkeler tek başına bunu kanıtlamaya yetiyor. İran bunun sadece güncel ve yeni bir örneğini veriyor.

Molların kimi ulusal bağımsızlıkçı akımlarla ilişkiler kurması ve destekliyor görünmesi de yanıltıcıdır. Dahası ikiyüzlülüktür. Her şeyden önce onlar, ulusların varlığı düşüncesine karşıdırlar ve "ümmet" teorisinin savunucularıdırlar. Dolayısıyla ulus kavramı onlara yabancıdır. Kürtleri ulus olarak kabul etmemeleri, müslüman olan herkesi "ümmet" olarak görmelerinden dolayı idi. Onlar, bu nedenle Kürtlerin ulusal kendi kaderini tayin hakkı istemine

şiddetli tepki gösterdiler, zora dayanarak ezmeye çalıştılar.

Şu bir gerçek ki, dini dogmalarla gözleri kararmış bu fanatiklerin, Türk Kurtuluş Savaşında emperyalistlerle birlikte saf tutan padişahçılardan, Cezayir Bağımsızlık Savaşında ilericileri peygamberin mağaralarına benzer mağaralarda kurban kesercesine boğazlayan müslüman mücahitlerden hiçbir farkları yoktur.

Fanatikler, kapitalist yaşam biçimine ve değer yargılarına sözde savaş açtılar. Bu da doğaldı. Ne ki, kapitalist üretim biçimini ortadan kaldırmaya da yanaşmadılar. Zira bu olanaksızdı. Yaptıkları ve yapmaya çalıştıkları, sadece bu yapıya dokunmadan bu yapının üstüne çağdışı, ortaçağa özgü bir yaşam biçimini monte etmeye çalışmaktı, hepsi bu... Mollalar olmayacak şeylerle uğraştılar. Dini dogmalar ve fantezilerle bir yere varılamazdı ve varılamaz. Esasen, onların çabalarının içeriğini de demokratik ve sosyalist bir yaşam biçimine, demokratik ve sosyalist değerlere karşı olmak oluşturur.

Humeyni ve kastı, sahte anti-emperyalist çıkışlar yapmaya ve gerçek bir anti-emperyalist güç oldukları yalanını yaymaya özen gösterdi. Sözgelimi, "ABD ile ilişki kurmamak", "İsrail'i ortadan kaldırmak"tan söz ettiler hep. Ne var ki, Irak'la savaş esnasında silah ticareti bahanesi ile ilişkiler kurmaktan çekinmediği gibi, devrim sırasında ve devrimden sonra ABD ile gizli-açık görüşmeler yapmak, ilişkiler kurmaktan (ki İsrail ile silah ticareti de bunun ifadesiydi) kaçınmadı. Günümüzde ise, ABD de dahil emperyalistlerle açıktan ilişkiler kurup, geliştirmektedir. Bütün bunlar ise, kuşku götürmez bir biçimde onların anti-emperyalistliklerinin düpedüz demagojik bir içerik taşıdığını kanıtlar. Kaldı ki, onların anti-emperyalistlikleri özünde uygarlık düşmanı yüzlerini gizleme çabasından başka bir şey de değildir. Bilinmesi gereken de budur.

*

Sonuç olarak, Humeyni ve gerici ideolojisinin tüm içeriği, bütün bir eylemi, toplumsal ilerleme karşısında bir ayak diremedir. Bu hareket, proletarya ve sosyalizm davası karşısında son derece tehlikeli bir içerik taşıyan, aşırı reaksiyoner, gerici karakteriyle İran toplumunu çok geri bir noktaya itmekten başka bir sonuç vermemiştir, veremezdi.

Onların çağdışı rejiminin, Irak'la sürdürülen 8 yıllık savaş da dahil, on yılda İran proletaryası ve halklarına sadece acı ve yıkım sunmuştur.

Nihayet, bu kanlı yönetimin, "Büyük İslam Devleti", her yere "islami devrimi ihraç etme" çabaları ve Irak'la tutuştuğu sözde "kutsal savaş" da başarıya ulaşmadı. Savaş sadece milyonlarca insanın fantezileri uğruna kaybına ve yıkımına yol açtı. Ardında, iktisadi, toplumsal, askeri ve politik büyük bir tahribat bırakarak, sona erdirilmek zorunda kaldı.

Humeyni ve çetesi şimdi, gittikçe inandırıcılığını yitirmekte olan rejimini kurtarma çabası içine girmiş bulunuyor. Ve üstelik de, yönetim içinde çatlakların belirmesine neden olacak düzeyde sorunlarla, artan ve gelişen bir yeni halk muhalefeti ile karşı karşıyadır. Bu çete, günümüzde yeniden ülke içi muhalefeti kana boğmanın savaşını veriyor. Bu doğrultuda ilkel ve iğrenç bir vahşet uyguluyor. Irak'la yaptığı ateşkesten beri binlerce kişinin idam edilmesi, onbinlerce insanın yeniden Evin cezaevine doldurulması bu vahşeti örnekliyor.

Dolayısıyla, İran proletaryası ve halklarını ileriye, özgürlük ve sosyalizme taşıyacak yeni bir devrim kendisini her zamankinden daha yakıcı hale getiriyor.

Humeyni rejimi ve arkasındaki güçler yıkılmayı bekliyor.

İspanya:
Hükümet verdiği sözden döndü

14 Aralıkta gerçekleştirilen İspanya tarihinin en geniş kapsamlı genel grevi karşısında geri adım atan başbakan Gonzales, işçilerin taleplerinin görüşüleceğini söylemiş, hatta özeleştirisini bile yapmıştı!...

Genel grev sonrası yapılan hükümet ile sendikalar arasındaki görüşmelerden ise hiçbir sonuç alınamadı. Gonzales sendikaların taleplerini kabul etmektense, hükümetten çekilmeyi tercih edeceğini açıkladı. PSOE'nin (Gonzales'in partisi) son yönetim kurulu toplantısında, partinin yan kolu UGT sendikasıyla muhtemel bir kopuşa hazırlanma direktifini verdi.

Sendikalar, görüşmelerde Gonzales tarafından ileri sürülen tavizleri yetersiz görerek reddettiler.

Gonzales, genel grevi gerçekleştirmiş 8,5 milyon İspanyol işçisine verdiği sözden dönmüş, burjuva ikiyüzlülüğünün yeni bir örneğini vermiş bulunuyor. Kuşkusuz bu bir meydan okuma da oluyor.

İşçilerin cevabını gelecek günler gösterecek.

Meksika'da iktidar ve mafya sendikacılığı

Günlük basında kısacık bir haber çıktı: Meksika'da ülkenin en büyük işçi sendikasının lideri Hermandez Galicia ve 20 arkadaşı tutuklandı. Meksika'da işçiler huzursuz... (Cumhuriyet, 16.1.1989)

Yabancı basında ise haber daha genişti: Meksika Petrol İşçileri Sendikası'nın başkanı ve 37 sendika önderi tutuklandı. Petrol işçileri tutuklamaları protesto etmek için ülke çapında protesto grevi yaptılar. Otobanları bloke ettiler...

Haberler buraya kadar iyi. Ama devamı hayli ilginç ve anormal:

Kale gibi inşa edilmiş sendika merkezinde, resmi makamların verdiği bilgilere göre 200 makinalı tabanca, 17 makinalı tüfek, 250.000 mermi bulunarak el konuldu. Sendika şefinin koruyucularıyla askerler arasındaki çatışmada bir asker öldü. 19 kişi de yaralandı." (Die Tageszeitung, 12,13,14, 16 Ocak 1989)

Bu da neyin nesi? Meksika'da petrol işçileri sendikası silahlı ayaklanmaya falan mı hazırlanıyor? Sınıf savaşı böylesine kızıştı mı Meksika'da? Daha fazla soru sıralamadan, haberin içeriğine, Meksika'daki sendika ve politika işlerine yakından bakalım birlikte:

Meksika Orta ve Latin Amerika'nın gelişmiş kapitalist sanayi ve tarım ülkelerinden birisi. Ekonomisi Latin Amerika'nın en güçlü ekonomilerinden sayılıyor. Şimdi ise dünyanın en borçlu ülkelerinden birisi. Ülke ekonomisi madencilik, makina yapımı yanında esas olarak petrol endüstrisi, petrol üretimine dayanıyor. Çünkü, Meksika Latin Amerika'nın en büyük petrol üreticisi. Petrol endüstrisi 1938'de devletleştirilmiş. Devlet petrol tekeli PEMEX devlet içinde devlet. Petrol işçileri sendikası da sendikalar içinde en güçlü, en çok ses çıkarabilecek olanı. 180.000 üyesi var. Sendikanın gücü üye sayısından değil, hükümet partisi PRI (Kurumsal Devrimci Parti) ve Amerikancı bölgesel sendika örgütü (ORIT) ile ilişkilerinden ileri geliyor.

Meksika'da sendikalar ile hükümet partisi içiçe. Ülkedeki her türlü pislikte ikisinin de eli var.

Kurumsal Devrimci Parti, iktidarın değişmez sahibi. Adından başka devrimcilikle ilişkisi yok. Tipik bir burjuva partisi. Sosyalist Enternasyonale üye değil, ama çok sıkı ilişkisi var. Aynı zamanda, Latin Amerika sosyal-demokrat ve sol partiler daimi konferansının örgütleyicisi ve üyesi. Kısaca sosyal-liberal, sosyal-demokrat bir burjuva partisi.

İşçi, halk ve meslek örgütleri PRI'nin üç ana dayanağını oluşturuyor.

İktidarın ve sistemin en önemli dayanaklarından biri 7,5 milyon üyeli, herbiri hükümet partisinin kollektif üyesi olan 26 sendika merkezinin oluşturduğu İşçiler Kongresi'dir(CT). İşçiler Kongresi'nin en etkin ve güçlü sendika örgütü 2 milyon üyeli Meksika İşçi Konfederasyonu (CTM)dir. CTM, aynı zamanda Amerikan Bölgesel Emekçiler Örgütü'nün (ORIT) de en güçlü üyesidir. ORIT, günümüzde Amerika kıtasındaki sendikalı işçilerin %35'ini bünyesinde toplamış bulunuyor. ORIT'in politikası açık, azılı bir anti-komünizmdir. (Lateinamerika, Kleines Nachschlagewerk, s.384) Burjuva reformizminin, uzlaşmaz sınıflar arasındaki sınıf işbirliğinin temsilcisidir. Dahası ORIT, Amerikan emperyalizminin tipik kurumlarından AFL-CIO sendikasının üyesidir. Böylece Meksika kapitalist rejiminin dayanaklarından olan İşçi Konfederasyonu, ORIT ve AFL-CIO'dan oluşan zincir, Meksika işçilerinin ayağına pranga olmaktadır.

Meksika'daki rejim, bu pranganın sağlamlaşması, Amerikan tipi, yiyici, anti-komünist, sendikacılığın güçlenmesi için her türlü olanağı vermiştir. Meksika Petrol Tekeli PEMEX ve Petrol İşçileri Sendikası şeflerinin hükümetle ilişkileri bunun tipik aydınlatıcı örneklerindendir. Hükümet Partisi PRI'nin parlamentodaki sandalyelerinden belli bir oranı daimi olarak, sendika şeflerine ayrılmıştır. Genellikle Meksika devlet başkanları kollarını sendika başkanlarının omuzuna atarak dolaşmaktan güç alırlar. Şimdi tutuklanan Petrol İşçileri Sendikası Başkanı Joaquin Hernandez Galicia, bu Mafya sendikacılığının gelmiş geçmiş en ünlü şeflerinden biri, daha iki yıl önce, Meksika devlet başkanı tarafından dürüstlüğün ve doğruluğun sembolü olarak gösterilmişti!...

Hangi dürüstlük bu? Hepsini sayıp dökmeye gerek yok. Bir kaçını kaydedelim. PEMEX direktörü Diaz Serrano ile Hernandez Galicia PEMEX' in önemli sanayi komplekslerini ele geçirdiler. Daha fazla petrol çıkarmak,

(Devamı s.13'de)

Refahın gizledikleri

C.Kaynak'ın "AET Ortak Pazarı Nedir" başlıklı uzun incelemesinin güncel sorunlar ailişkin "Refahın Gizledikleri" ara bölümünü bazı kısaltmalar yaparak yayınlıyoruz.

C.Kaynak

Buraya kadar AET perspektifinin tarihçesinin özetini, Avrupa işçi sınıfının içinde bulunduğu uluslararası objektif çerçevenin tanımını, krizden çıkış için uygulanan reçetelerin içeriğini ve yarattıkları sonuçları sınırlı boyutlarda kalarak anlatmaya çalıştık. Himdi de bu genel tasvir ve değerlendirmeleri İspanya ve Fransa sorununa indirgemeye çalışalım.

İSPANYA

1934'ten bu yana ilk kez İspanya işçi sınıfı %100'e yaklaşan bir katılımla 14 Aralık günü derli toplu, birleşik bir eylem gerçekleştirerek 8,5 milyon İspanyol çalışanını genel greve götürdü, hayatı felce uğrattı. Ücret zammı, işsizlik yardımının arttırılması, memurlara toplu sözleşme hakkı gibi 5 talep ileri sürerek sokağa dökülen İspanya işçi sınıfının eylemi İspanya dışında da dost ve düşman tarafından dikkatlice izlendi. Çünkü ekonomik taleplerin arkasında farklı bir mesaj vardı, işçi sınıfı bir sınıf olarak gücünü gösteriyor, varlığını hissettiriyor, bir mesaj veriyordu. Anlayan anladı.

Sosyalist hükümet yetkililerinin, grev arifesinde eyleme kara çalmak için Franko'nun arşivlerinden yararlandıkları seziliyor: "Terör Başlayacak", "Bunlar ülkeyi felakete götürmek istiyorlar". Ne diyelim, Franko'nun kemikleri sızlasın! İmtiyazlı parlamento kafetaryası çalışanlarının bile katıldığı genel grev siyasi bir eylemdi ve Gonzales Hükümetini yürütülen ekonomik politikadan vazgeçmeye açıkça davet eden bir çağrıydı. Neden? Franko döneminde İspanya sanayisi dış rekabetten korunmak için gelişmesini yüksek gümrük duvarları arkasında ucuz iş gücünün dipçik kuvvetiyle sömürülmesine yaslanarak sürdürdü. Bu nedenle modernleşme seviyesi düşük, ileri teknoloji gereksinimi büyüktü. 1 Ocak 1986'da AET üyesi olunduğu zaman hazırlık döneminde alınan yolun yetersiz olduğu, İspanyol ekonomisinin AET ülkeleri ile boy ölçüşme gücünde olmadığı ortaya çıktı. Gerçi böyle olacağı biliniyordu ama siyasi tercihler ağır bastı.

Franko öldü demokrasi geldi, dikkat edelim, fedakarlık yapalım ki eski rejime dönülmesin! Darbeler yapılmasın, Tejero gibi albaylar ikide bir meclise girip tabancasını çekmesin! Bunu başarabilmenin en iyi teminatı AET'ye üye olmak, demokratik ülkeler kervanına katılmaktır! Bu propogandanın güçlü etkisinden yararlanılarak 1981'de yürürlüğe sokulan ekonomiyi canlandırma planı kamu ve özel sektörde toplam 11 işkolunda büyük ayıklanmalar başlattı. Halen yürürlükte olan bu plan toplam 600 işletmenin personel sayısını %25,6 oranında azaltmayı hedefliyordu. Demir-Çelik sektöründen 24.000 işçi atıldı, Tersane çalışanlarının sayısı %34 oranında düşürüldü, beyaz ev eşyası üreten sektörün istihdamının %50'si işsiz bırakıldı.

1982'de 10 milyon 500 bin İspanyol seçmeninin, değişiklik vaadettiği, sosyal adaleti savunduğu, yani "sosyalist" olduğu için oy verdiği Felipe Gonzales hükümetinin yürüttüğü ekonomik politikanın sonuçları şöyle bir seyir izlemiştir.

İspanya'da işsizlik oranları:

1970	% 2,5	1984	% 20,1
1975	% 3,7	1985	% 21,5
1980	% 11,2	1986	% 21,0
1982	% 14,0	1987	% 20,6
1983	% 17,4	1988	% 20,1

Çalışan nüfusun her beş kişisinden birinin işsiz kaldığı İspanya OECDE üyesi ülkelerden en yüksek oranda işsizin olduğu ülke. İşsizler ordusunun %36,2'sini kadınlar, %47'sini gençler oluşturuyor. Ayrıca Felipe Gonzales'in ekonomik politikası 8 milyon yoksul insan üretti. Meclisteki elverişli konumuna dayanan "sosyalist" Felipe bu başarılarından ötürü Avrupa'nın en saygın politikacılarından birisi kesildi, büsbütün şımardı.

FRANSA

Mayıs 1981'de F.Mitterand başkan seçilene kadar Fransa sağ-sol kutuplaşmasının en belirgin sayılı Avrupa ülkelerinden birisiydi. Artık bu süreç

kapanmışa benziyor. 1981'e kadar yönetimde olan sağcı hükümetler ekonomiyi rasyonalleştirmede ve kemer sıkma politikasında başarılı sonuçlar elde edemediler, Almanya ile Fransa arasındaki fark giderek arttı. Bunun nedenini iki olguya bağlayabiliriz: kitle tepkisinin muhalefette kaşarlanmış parlamenter sol tarafından başarılı istismarı ve yönetimdeki partilerin seçim hesaplarıyla işi oluruna bırakmaları ve ertelemeleri. Gerçi bu da görünümü kurtarmaya yetmedi ve F.Mitterand başkan oldu. Bu konuya Ekim'in önceki sayılarında değinmiştik ve sağcı hükümetlerin başaramadıklarını sosyalistlerin nasıl rahatlıkla uyguladıklarını anlatmıştık. Tekrar etmeyeceğiz.

Fakat Ekim'in 10.sayısında kısaca değindiğimiz "sosyalistlerin" ekonomik politikasının sonuçlarına ilerde fırsat doğarsa somut verilere dayanarak kanıtlamak gerektiğini de belirtmiştik. Bu nedenle temel iş kollarında yaşanan değişikliğin bir tasnifini yaparak "sosyalistlerin" tekeller yanlısı politikasının nasıl meyveler verdiğini ve kime yaradığını açığa çıkarmak için aşağıdaki dökümü yapmayı uygun gördük.(...)

Fransa'da işsizlik ise aşağıdaki istatistiklerde görülen rotayı izlemiştir

Fransa'da işsizlik oranları:

1970	% 2,4	1984	% 9,9
1975	% 4,0	1985	% 10,2
1980	% 6,3	1986	% 10,5
1983	% 8,4	1987	% 10,7

Ayrıca Fransa'da işsizlerin %54'ünü kadınlar %37,5'ini ise gençler oluşturuyor.

Fransa kişi başına düşen ortalama gayri safi yıllık milli hasılası 10 bin dolar civarında zengin bir ülkedir. Ama zorunlu olarak kriter edindiğimiz bu anlamsız ve sahtekarca kullanılan rakam bir çok gerçeği gölgeliyor. Hükümet çevrelerinin itirafına göre 30 bini Paris'te olmak üzere toplam 400 bine yakın evsiz ve sokakta yaşayan Fransız için gayri safi milli hasılanın ne anlamı var? Türkiye'nin GSYMH'si 1200 dolar civarındadır. Hiç şüphesiz sokakta yatan, geçimlerini çöp sepetlerindeki artıkları toplamakla sürdürenler vardır. Ancak asla Fransa'nın, ABD'nin durumunu andırmıyor. Ankara sokaklarında belediye çorba dağıtınca mutlaka müşteri çıkacaktır ama Fransa'da sokak çorbası yıllarıdır bir resmi kuruluşa dönüştü. F.Mitterand döneminde Osmanlı İmparatorluğunun imarethaneleri açıldı, sokak çorbası dağıtılmazsa Etopya'da olduğu gibi Paris'te de açlıktan ölenler olacak. Bunları söylerken amacımız, Türkiye'de sefalet içinde yaşayan milyonlarca insanın durumunu hafife almak, ya da Türk burjuvazisinin dizginsiz sömürü politkalarını haklı göstermek değil elbette. Söylemek istediğimiz sadece şudur: Burjuvazinin ilham kaynağı olan, özenilen, taklit edilen ileri kapitalist ülkelerin durumu bundan ibaret, Türkiye de aynı seviyeye bir gün ulaşsa bile bu işçi sınıfı ve halkın refahını sağlamaz, onlar için büyük değişikliklere yol açmaz. Geçenlerde Fransız televizyonunda yoksullara bedava yemek dağıtan bir hayırsever kuruluşa yardım toplamak için düzenlenen bir programda bütçe bakanı Michel Charasse'in pantolon askıları 200.000 franka açık artırmada satılarak rezalete "hümanizm" kılıfı geçirilmeye çalışıldı. Bir başka açık oturumda besmele yerine "Ya Amerika!" çeken ünlü siyasi temsilciler huzurunda, ABD'de sefaletin dökümü yapıldıktan sonra, sosyolog Alain Touraine, "ABD bizden daha büyük, daha zengin bir ülke ama, insanlarının hali de bu, dolayısıyla bizim için bir model olamaz!" yorumunu yaptığı zaman, söz konusu şahsiyetlerin diyecek bir lafı olmadı.

İkinci bölümün sonunda (*) kitleleri kapitalist sömürüye karşı harekete geçirmenin objektif koşullarının mevcut olduğunu söylerken bu gibi somut verilerin bileşimine dayanarak bu yargıya varmıştık. Aralık 1983'te Talbot işçilerinin işgalli grevi, Nisan 1984'teki Lorrain havzası maden işçilerinin Paris üzerine yürümesi, 18 Aralık 1986'da başlayıp 15 Ocak 1987'ye kadar devam eden kamu ulaşım sektörü çalışanlarının çetin ve kavgacı grevleri, Aralık '86'daki eşi görülmemiş öğrenci olayları toplumsal tepkiyi dışa vuran göstergelerdi. Hiçbirisi de başarı ile sonuçlanmadı, fakat bu hoşnutsuzluğun yatıştığı anlamına gelmiyordu.

Ekim'in 10.sayısında Eylül ayında (1988) tatil dönüşü bir "sosyal patlama" olacağını kesin bir yargı ile belirtmiştik, tahmin doğrulandı, hem de fazlasıyla yalnız ağır zaaflar da ortaya çıktı.

Grev dalgası

Eylül 1988'de itibaren Fransa'da kamu sektöründe greve gitmeyen iş kolu kalmadı, cezaevi gardiyanlarından sağlık personeline, ulaşım işçile-

(*) Yayınlanmayan bölüm (Ekimin notu)

rinden postahane çalışanlarına kadar grev dalgası yayıldı. 100 bini aşkın hemşire Paris sokaklarında taleplerini dile getirdiler, Paris'te ulaşımı sağlamada askeriyenin kamyonları kullanıldı, cezaevi gardiyanları yargı kurumlarının işlerliğini felce uğrattılar. Greve giden iş kollarının adlarını ve çalışanların taleplerini detaylı olarak sıralamayacağız, sadece grevin kamu sektöründe yaşandığını ve taleplerin ücret zammı, çalışma koşullarının düzeltilmesi ve iyi hizmet verilmesi için personel açığının kapatılması olduğunu belirtmekle yetinelim.

Bu dağınık ama yaygın grev hareketi yıllardır uygulanan kemer sıkma politikasına bir itirazdı. Bıçağın kemiğe dayandığını ifade ediyordu. Kamu sektöründe bir grev patlaması yaşandığı halde, özel sektörde üstelik daha kötü koşullarda çalışılmasına rağmen, bir ses çıkmamasının bir anlamı olmalı. Kamu çalışanlarının kadrolu olmaları onlara iş güvenliği sağlıyor. Gelişigüzel, hatta ağır suç işlemeden işten atılamazlar. Bunun da katı yasal kuralları var. Bu nedenden ötürü özel sektör çalışanlarına karşı tehdit silah olarak kullanılan işsizlik tesirini kamu sektöründe kaybetmeye başladı. Daha ziyade kamu sektörüne karşı işsizlik doğrudan direk bir silah olarak kullanılamıyor, işin duygusal yanına ağırlık veriliyordu, fakat işsizler üzerinde ağıt yakıla yakıla anlam ve ciddiyetini kaybetti. Artık caydırıcı, tehdit edici, duygulara hitap eden romantik propaganda insanları bıktırdı, usandırdı ve kamu sektörü kabuğu yırttı.

Kabuğun yırtılmasıyla başlatılan grevler talepleri tatmin ettirmeden hükümetten taviz koparamadan bittiler. İhtiyaçlar ve talepler dikkate alındığında elde edilen haklar sembolik ve gülünç kalıyor. Hükümet iş kolunun önemine ve grevin boyutuna bakarak bazen hemen masaya oturdu, pazarlık protokolleri önerdi. Bazen de umursamamazlıktan gelip işi çürümeye ve yozlaşmaya bıraktı. Aslında hükümet grevcilerin taleplerini tatmin etmek isterdi, ne de olsa "sosyalist"! Üstelik Mart 1989'da belediye seçimleri, Haziranda Avrupa Parlamentosu seçimleri var. Ayrıca kamu çalışanlarının taleplerinin mali tutarı toplam 32 milyar frankken, hükümetin elinde 31 Aralık 1988'e kadar harcanması gereken 40 milyar frank mevcut. Bu meblağ özelleştirmelerden ve harcama kesintilerinden elde edilen paradır. Fakat hükümet böyle bir "cahillik" yapmaya kalksaydı işin içinden çıkılmazdı, açılan gedikten özel sektör çalışanları bindirirlerdi. Bu nedenle hükümet katı davrandı, taviz vermedi ve grevlerin başarısızlıkla sonuçlanması için olmadık entrikalar sahneledi. Grevler başarısızlıkla sonuçlanınca bu güne kadar Fransa'da hiç bir hükümetin lafını etmeye cesaret edemediği kamu sektöründe grev hakkının sınırlandırılıp asgari hizmet kaidesi tartışılmaya başlandı. Hükümet kısa sürede yasal girişimlerde bulunacağını açıkladı. ...

Düzeltme

Geçen sayımızda yayınlanan "Devrimci Harekette Reformist Eğilim" başlıklı yazıda, anlam ve anlatım bozukluklarına yolaçan bir dizi dizgi yanlışı yer almaktadır. Bunlardan bazıları alıntılara ilişkin olduğu için önem taşımaktadır.

Önemli anlam kaymalarına neden olan bir kaçını düzeltiyoruz:

S.8, sütun:2, sondan 11.satır: "... küçük-burjuva radikalizminin toplumsal evriminin ve..." ifadesi, "...küçük-burjuva radikalizminin, toplumsal evrimin ve..." şeklinde;

S.12, süt:2, 12.satır: "edelim veya edilmesin" ifadesi, "edilsin veya edilmesin" şeklinde;

S.15, süt:1, 6.satır: "herkesin tanıdığı-bildiği kılıfları içinde" ifadesi, "herkesin tanıdığı-bildiği kılıkları içinde" şeklinde olacaktır.

S.25, süt:1'de, TDKP'nin Kasım-84 tarihli broşüründen yapılan alıntıda (3.paragraf) "olup olmadığıdır" ifadesi, "olumlu olmadığıdır" şeklinde yanlış çıktığı için tam bir anlam kayması doğmuş ve yöneltilen eleştiri bir ölçüde boşlukta kalmıştır.

S.31, süt:1'de, sondan 2.paragraf: İşçi *Dünyası*'ndan yapılan alıntıda yer alan "işçi hareketinin açık hedefi" ifadesi, "işçi hareketinin acil hedefi" şeklinde olacaktır.

Düzeltir, özür dileriz.

Gorbaçov reformları üzerine

T.Göker

Gorbaçov'un işbaşına gelmesinden bu yana 3,5 yıldan fazla bir zaman geçti. Gorbaçov bu süre içinde, tıkanmış ekonomik ve politik yapıyı ortadan kaldırmak amacıyla bir dizi reform önerilerinde bulundu. Bu reform önerilerinin büyük bir bölümü yasalaştı ve uygulamaya kondu. Geriye kalanların uygulamaya konması için yoğun bir çaba sarfediliyor. Gorbaçov hızla rakiplerini tasfiye ederek, muhalefeti etkisizleştirerek reformlarına yol açmaya çalışıyor.

Gorbaçov, reformlarını açıklarken, bunların gerçek anlamıyla bir "devrim" olduğunu açıkladı ve sözkonusu reformları "Lenin'e dönüş" olarak niteledi. Gorbaçov reformların Sovyetler Birliği için ölüm kalım sorunu olduğunu, geriye dönüşün olanaksız olduğunu, zaten geriye gidecek bir alan da kalmadığını açıkladı. Hatta bazıları, Enternasyonal Marşı'nı çağrıştırarak, bu kavganın "en sonuncu kavga" olduğunu dile getirdiler.

Sovyetler Birliği'nin uluslararası politikadaki yeri, ideolojik ve politik etkinliği dikkate alındığında, sorunun sadece ulusal, Sovyetler Birliği'ni ilgilendiren bir durum olmadığı, dünya proletaryasını, uluslararası işçi hareketini -bu arada Türkiye sol hareketini- yakından etkilediği ve etkileyeceği kolayca anlaşılır.

Biz kısaca, Gorbaçov reformlarının kapsamını ve sosyalizm açısından anlamını ele alarak düşüncelerimizi ortaya koymaya çalışacağız. Amaç, Gorbaçov reformlarını, açıklandığı kadarıyla anlamını ve sonuçlarını ortaya koymaktır. Bu bakımdan, açıklanan reformların bir kısmının uygulamaya konmamış olması, bunları da içeren bütünlüklü bir değerlendirme yapmaya engel değil.

İktisadi reformların kapsamı ve anlamı

1.

Gorbaçov'un reformları ekonomik ve politik alanda geniş bir çerçeve oluşturuyor. Bunların en önemlileri geçen sürede yasalaştı ve büyük ölçüde uygulandı. 1992'ye kadar bütün reformların uygulanacağı dile getiriliyor. Yasalaşan reformların en önemlileri arasında; a) Devlet İşletmeler Yasası (Temmuz 1987), b) Bireysel İşletmeler Yasası (Temmuz 1987), c) Tarım Kooperatifleri Yasası (Mart 1988), ve d) Yabancılarla Ortak İşletmeler Yasası sayılabilir.

Bu yasaların doğrudan parçası olan, fakat henüz bütünüyle uygulamaya konmayan reformlar arasında ise, fiyat reformu, rublenin diğer yabancı paralar karşısında konvertibl edilmesi gibi uygulamalar sayılabilir.

2.

1988 yılı başında yürürlüğe giren Devlet İşletmeler Yasası'na göre, merkezin, (bakanlıklar ve Devlet Planlama Örgütü vb.) işletmeler üzerindeki rolü azaltılacak, işletmeler "ekonomik muhasebe" sistemine göre kar ve zarardan sorumlu olacak şekilde özerk olarak çalışacak. İşletmelere verilen özerklikle işletme yöneticileri, merkezden yardım talep edemeyecek, sübvansiyonlar kaldırılacak, işletme yöneticileri istihdamdan sorumlu olacak, gerektiğinde işçi çıkartabilecek, işletmenin genişletilmesi ile ilgili yatırım kararı verebilecek, arz ve talep yasasına göre çalışacaktır. İhracata yönelik işletmeler ve yabancılarla ortak kurulan işletmeler, ihracat ve ithalattan sorumlu olacak, gelirlerini döviz olarak elinde tutabilecektir. Devlet, işletmelere kredi vererek yardımcı olacak, eğer bir işletme zarar ediyorsa, kapanmaması için ek destekler verebilecek, bu da fayda etmezse kapanmak tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. (*)

3.

Gorbaçov'un uygulamaya koyduğu reformlar sosyalist teori ve pratiğe taban tabana zıt uygulamaları gündeme getirmektedir.

Komünizmin alt aşaması olarak sosyalizmde proletarya diktatörlüğünün görevi, kapitalizmin

---

(*) Geçenlerde, yüksek sovyette görülen bütçe üzerine konuşma yapan Maliye Bakanı, şu anda 20.000 civarında işletmenin zararla çalıştığını ve bunların tasfiyesi için gerekli tedbirlerin alınacağını açıkladı. Bakanın açıklamasına göre, 36 milyar rublelik bütçe açığında bu işletmeler önemli bir rol oynuyor.

kalıntılarına karşı gerek ekonomik düzeyde, gerekse de politik düzeyde savaşım sürdürmektedir.

Proletarya burjuvazinin iktidarını yıkarak, iktidara gelerek, üretim araçlarını toplumsallaştırarak ilk ve en önemli tarihsel görevini yerine getirir. Komünizme doğru başarılı bir ilerleme politik ve ekonomik olarak merkezileşme gerçekleştirilmeden olanaklı değildir. Proletarya azami politik merkezleşmeyi sağlamadan düşmanlarını, onun kalıntılarını altedemez. Yine, proletarya ekonominin yönetimini merkezileştirmeden toplumsal üretimi ve dağıtımı, toplumun gereksinmelerine göre planlayamaz. Sosyalizmin komünizme doğru evrimi görevi ile merkeziyetçilik çelişmez. Aksine bunlar diyalektik bir birlik oluşturur. Çünkü sözkonusu merkezileşme bürokratik bir merkezileşme değil, doğrudan geniş proleter yığınların ikisadi ve politik yönetime seferber edilmesi temeline dayanan demokratik merkeziyetçiliktir.

Proletarya diktatörlüğü döneminde, proletaryanın sınıf savaşımını gevşetmesi, diktatörlüğün zaafa uğraması geriye, kapitalizme doğru bir ilerleme olacaktır.

Aynı şey, ekonomik alandaki merkeziyetçilik açısından da sözkonusudur. Mülkiyetin dolaylı veya açık olarak, toplumsal mülkiyet olmaktan çıkarılması, bireylere, gruplara vb. devredilmesi kapitalizme doğru bir evrim doğrultusunda yolalmması sonucunu verir. Bu nedenle Lenin, "Bir bireysel fabrikanın ya da bireysel bir iş kolunun işçilerinin kendi bireysel üretimleri üzerindeki mülkiyetlerinin her aklanışı, ya da, onların genel devlet iktidarından gelen buyrukları yumuşatma ve engelleme haklarının her aklanışı, Sovyet iktidarının temel ilkelerinin bütünüyle tahrif edilmesi ve sosyalizmin tamamen terkedilmesidir." (1) diyordu.

4.

Gorbaçov, bunalımın nedeni olarak aşırı merkezileşmeyi göstererek çözümün işletmelere tam özerklik verilmesinden geçtiğini savunuyor. Grup ve bireysel mülkiyeti, toplumsal mülkiyetin karşısına çıkararak meşrulaştırıyor.

Aslında bu uygulama yeni de değildir. Bu uygulamanın başlatıcısı Kruşçev'dir. Kruşçev toplumsal mülkiyette olan Makine ve Traktör İstasyonlarını kolhozlara ve merkezi planlama örgütünün yetkilerini bireysel plan örgütlerine (Sovnarhoz) devrederek, toplumsal mülkiyeti tasfiye etmede ilk ve en önemli adımları attı. 1965 Kosigin reformları ile de, bu uygulama daha da yaygınlaştırıldı; işletme yöneticilerine büyük yetkiler verildi, işletmelerin kar esasına göre çalışması sağlandı. Bugün Gorbaçov bu uygulamayı daha da derinleştirerek bütün ekonomiye yaygınlaştırmaya çalışıyor. (*)

5.

Kapitalizmin kalıntılarını çeşitli alanlarda ve düzeylerde taşıyan bir dönem olarak sosyalizmde, meta üretimi bütünüyle yokedilemez. Kır ile kent arasında farklılık sürdüğü, üretici güçlerin "herkese gereksinimi kadar" ürün dağıtımına olanak verecek kadar gelişmediği ve sosyalist mülkiyetin iki biçimi olarak toplumsal mülkiyet ve kooperatif mülkiyeti olduğu sürece, meta üretimi bütünüyle ortadan kaldırılamaz. Her ne kadar kooperatifler kapitalist toplumdakinden (topraklar, makinalar ve diğer üretim aletleri kamu mülkiyetindedir) farklı olsa da, sosyalizmde de, kooperatif üyelerinin üretilen ürünler üzerindeki mülkiyet hakları devam eder, fiilen kooperatif üretiminin yapıldığı toprakları tasarruf ederler. Bu özellikleri ile toplumsal mülkiyetten farklıdır.

Sosyalizmde, sınırlı olarak da olsa meta üretimi olmasına rağmen, sosyalist üretimde asıl olan değişim değeri değil, kullanım değeridir. Bu nedenle meta üretimi, dolayısıyla, değer yasası ekonomide belirleyici bir özellik taşımaz. Her şeyden önce üretim araçları alınıp satılamaz, kiralanamaz, ipotek olarak verilemez. Diğer yandan işgücü meta olmaktan çıkmış, sömürü yasaklanmıştır.

Gorbaçov reformları ise meta üretimini genelleştirerek, değer yasasını ekonomide belirleyici yasa haline getirerek, sosyalist uygulamaları değil, kapitalist uygulamaları gündeme getirmektedir.

Reformlara göre, işletmeler kar ve zarardan kendileri sorumlu olacak, tüketicinin taleplerini dikkate alarak üretimde bulunacaktır. Dolayısıyla her işletme zararı göze alamayacağından, kar amacına göre üretim yapacak, diğer işletmelerle rekabete girecek-

---

(*) 1965 reformlarından sonra, Gorbaçov'un "ekonomik muhasebe" sistemine benzer sistemle çalışan işletmelerin sayısı 1969 sonunda 36.000 civarındaydı. Sözkonusu işletmeler üretimin %83,6'sını, karların ise %91'ini karşılıyordu. (Bak. W.Dickhut, *Sovyetler Birliği'nde Kapitalizmin Restorasyonu*-II, s.52, Komün Yayınları)

Gorbaçov, 1965 reformlarının içeriğini ise şöyle tanımlıyor: "1965 ekonomik reformunun gayesi, sanayide ve inşaatta ekonomik faaliyetler mekanizmasını, kara ağırlık vererek düzeltmekti." (*Perestroika*, s.44, Güneş Yayınları)

tir. Bu ise, meta üretiminin, ticaretin genelleşmesi, kullanım değeri yerine değişim değerini esas alan bir üretimin ve değer yasasının ekonomik ilişkilerde egemenliği sonucunu doğuracaktır.

Reformlara göre, meta üretimi sadece kişisel tüketim maddeleri ile de sınırlı değildir. Artık işletmeler doğrudan birbirleri ile temasa geçerek üretim araçlarının toptan ticaretine geçilecektir. Üretim araçları üreten işletmeler de kar ve zarar sistemine göre çalışacağından, bu tür işletmeler arasında da rekabet kaçınılmaz olacaktır. Rekabetin, serbest ticaretin genelleşmesi ise, sosyalizmin uyumlu ve orantılı gelişme yasasının tersine, üretim anarşisi ve klasik kapitalist ülkelerde olduğu gibi aşırı üretim bunalımlarına neden olacaktır. Çünkü Engels'in de belirttiği gibi, "meta üretimine dayanan her toplumun, üreticilerin o toplumda kendi öz toplumsal ilişkileri üzerindeki egemenliklerini yitirmiş olmaları gibi bir özelliği vardır... Pazara kendi malından ne kadar geleceğini, hatta o maldan ne kadar gerekeceğini kimse bilmez; kendi bireysel ürününün pazarda gerçek bir gereksinmeyle karşılaşıp karşılaşmayacağını, giderlerini kurtarıp kurtarmayacağını, hatta malını satıp satmayacağını kimse bilemez. Toplumsal üretim anarşisinin egemenliğidir bu." (2)

6.

Sosyalist üretimin temel amacı insandır, onun maddi ve manevi gereksinmesidir. "Sosyalizmin temel ekonomik yasasının ana çizgileri ve istemleri aşağı yukarı şöyle formülleştirilebilir: üstün bir teknik temel üzerinde sosyalist üretimi durmadan geliştirerek ve yetkinleştirerek, bütün toplumun durmadan artan maddi ve kültürel gereksinmelerinin azami tatminini sağlamaktır." (3)

Kapitalizmin temel amacı ise kardır, tekelci kapitalizm ile birlikte azami kardır.

Sosyalizmde üretimin amacı toplumun gereksinmeleri olduğundan, toplumun gereksinmelerine yanıt veren bir işletme zarar etse de üretimde bulunmaya devam eder. İşletmenin zararları toplumsal üretim fonlarından karşılanır. Kapitalist toplumda ise kar getirmeyen işletme kapanır ve sermaye başka alanlara, kar getiren alanlara yatırılır.

Gorbaçov'un ekonomik reformları ise kapitalist ilkeyi, zarar eden işletmenin kapanması ilkesini getiriyor. Sovyet kaynaklarına göre, bugünkü Sovyetler Birliği'nde her yedi işletmeden biri zarar etmektedir. Bu durumda ekonomik muhasebe sisteminin uygulanması durumunda, her zarar eden işletmenin en azından önemli bir kısmı kapanma tehlikesi ile karşılaşacaktır. Gerçi yetkililer, zarareden işletmelere çeşitli destekler vererek ayakta tutmaya, kara geçmesine yardımcı olmaya çalışılacağını söylemelerine rağmen, sonuçta kapanma alternatifini de açıkça dile getiriyorlar. Bu, zaten reformların mantığına da uygundur. Bu uygulamada yönetimin amaçlarından biri de, yılda 74 milyar rubleyi bulan sübvansiyonlara son vermektir.

Reformların uygulanması ile sadece bugün zarar eden işletmelerin önemli bir kısmı kapanma tehlikesi ile karşı karşıya kalmayacak, aynı zamanda rekabetin yaygınlaşmasına bağlı olarak büyüklerin daha fazla tekelleşmesi, küçüklerin ise iflası kaçınılmaz olacaktır.

7.

Sosyalist toplumun ilkesi "herkes yeteneğine göre, herkese emeğine göre"dir. Bu ilkeye bağlı olarak sosyalist devletin ilk görevi herkesin çalışabileceği ortamı yaratmaktır. Sosyalizmde çalışmayan aç kalır (kuşkusuz çalışamayacak durumda olanlar, yaşlılar ve çocuklar bu kuralın dışındadır.) kuralı geçerlidir; fakat çalışmak istediği halde kimse işsiz kalmaz. İşsizlik Sovyet ekonomisinde 1920'lerin sonlarında bütünüyle ortadan kaldırılmıştır. O günden bu yana iş güvencesi sosyalizmin en önemli kazanımlarından biri olarak varlığını sürdürüyordu. Gerçi bu kazanım 1965 reformları ile birlikte önemli bir darbe yemişti. Sözkonusu reformlarla sınırlı da olsa, işletme yöneticilerine işçi çıkarma yetkisi verilmişti. Fakat Gorbaçov reformlarına kadar yaygın bir işsizlik durumu yoktu.

Gorbaçov reformları ile, kitlesel işsizlik, yedek sanayi ordusu ekonominin vazgeçilmez bir parçası haline gelmektedir. Sovyetler Birliği yöneticilerinin açıklamalarına göre, her 7 işletmeden birinin zararla çalıştığını belirtmiştik. Ayrıca, Gorbaçov'un danışmanlarından Fyodor Burlatski de, mevcut durumda 12-13 milyon işçinin çalışmasının faydasız ve "kontra üretici" olduğunu açıkladı. (4) Diğer yandan Almanca yayınlanan Sowjetunion Heute (1987/11) dergisinde bir makale yayınlayan Çalışma ve Sosyal Sorunlarda Devlet Komitesi Başkanı W.Stserbakov, yeni ücret sisteminin ilkelerinden biri olarak, "açığa alınan işçiler için, sosyal çelişkilerin önlenebilmesi için iş ve işçi bulma kurumunun açılması"nı öneriyor. Yine aynı derginin bir başka yerinde (s.31) belirtildiğine göre, Sovyetler Birliği yöneticileri, 1990'ların ikinci yarısında 13-19 milyon civarında bir işsizliğin olacağını tahmin etmektedirler.

İşgücünün meta haline gelmesi, emek pazarının

oluşması kapitalist toplumun temel bir özelliğidir. Gorbaçov reformları ile Sovyetler Birliği'nde meta üretimi genel hale geldiği gibi, işgücü de meta haline gelmektedir. İşletmelerin kar ve zarar sistemine göre çalışması, işletme yöneticilerine istihdam konusunda yetki verilmesi, yedek sanayi ordusunun oluşması, zorunlu olarak iş gücünü meta haline getirecektir. Devlet, zarar eden işletmelerin kapanmasını göze aldığına, işletme yöneticileri de istihdam konusunda yetkili ve kar amacına göre üretim yaptığına göre, hiç kimse işletme yöneticisine gereksinimi olmayan işçileri çalıştırması konusunda zorlamayacaktır. Diğer yandan, SB ekonomisinin en önemli sorunlarından birisi de kaynak yetersizliği olduğundan, devlet yeni işyerleri açarak işsizliği önleme olanağından da büyük ölçüde yoksundur.

8.

Gorbaçov reformları, ekonomik koşulları bakımından eşit olmayan işletmeler arasında hukuksal eşitliği getirerek, bütün işletmeler kar ve zarardan sorumlu tutularak, yoğun bir rekabeti meşrulaştırmaktadır. Rekabetin ise, ekonomide tekelleşmenin hız kazanması, küçük ve kötü koşullarda çalışan işletmelerin tasfiyesi sonucunu doğuracağı bir sır değildir. Tekelleşme ise ortalama kara ek olarak, tekel karının oluşmasına neden olacaktır.

SB yetkilileri her ne kadar vergi sistemini düzenleyerek, yeni yasalar çıkararak tekelleşmeyi ve haksız kazancı önleyeceklerini söylüyorlarsa da, ekonomi kendi yasaları içinde gelişeceğinden bunlar etkisiz kalmaya mahkumdur. Kaldı ki, reformlar öncesinde, SB ekonomisinde az sayıda tekel durumundaki işletmeler ekonomiyi asıl olarak kontrol altında bulundurmaktaydı. Bu ise küçüklerin, verimsiz çalışan işletmelerin tasfiyesinin fazla güçlük çekilmeden olanaklı olduğunu ortaya koymaktadır. Bir Sovyet yazarı SB ekonomisindeki tekelleşmeyi ve reformların sonuçlarını şu çarpıcı sözlerle ortaya koymaktadır: "Şurası açıktır ki bir çok işletme kendi alanlarında fiilen bir tekel konumunu işgal ettiği sürece serbest piyasa konusundaki bütün laflar, en hafif deyimle, pek inandırıcı gözükmeyecektir. E.G.Yazin'in hesaplamalarına göre bizde makina yapımındaki ürün uzlaşması %80'i bulmaktadır. Bu koşullaraltındaki bir serbest piyasa stratejisi, üreticinin tüketici üzerindeki diktatörlüğünü ortadan kaldırınamakla kalmayacak, onu daha da ağırlaştıracaktır."(5)

9.

Gorbaçov uygulanmaya konan reformlarla, rekabetin teşvik edilmesi ve işletmelere özerklik verilmesi ile, geçmişteki hantal, bürokratik yapının ve kaliteye önem vermeyen gayri safi üretim sisteminin yol açtığı kayıpların önlenebileceğini söylemektedir. Reformların bu yöndeki etkisi reddedilmese bile, yeni koşullarda piyasa ekonomisinin getirdiği kaynak kaybı hiç de eskisinden az olmayacaktır. Rekabet ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan iflasların getirdiği kaynak kaybı bir kenara bırakılsa bile, yine, rekabet ortamının getirdiği dengesiz ve plansız üretim tonlarca milyarlarca rublelik malın stoklarda çürümesine, aşırı üretim bunalımlarına neden olacaktır.

Öte yandan yetkililer kaliteli mal üretiminin sağlanması amacına bağlı olarak, ilk dönemde üretilen malların kalite kontrolünden geçirilmesini şart koşuyorlar. Bu politikanın sonucu olarak, üretim tekniğinin geriliği nedeniyle milyarlarca rublelik mal kalite kontrolünden geçememekte, işletmelere iade edilmektedir. 1987 yılında 1500 anahtar işletmenin malları kalite kontrolünden geri döndü. Geri dönen ve çöpe atılması gereken bu malların yaklaşık 10 milyar dolarlık bir kaynak kaybına yol açtığı bildiriliyor. (6)

Başbakan Rijkov, 1988 başında, Devlet İşletme Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle ilgili yaptığı açıklamada, 4 yıl sonra, "milli önem" taşıyan ürünler dışında bütün fiyat kontrollerinin kaldırılacağını açıkladı. (7) Bu ise tam bir rekabet özgürlüğü demektir.

10.

1987 yılından itibaren yürülüğe giren, bireysel işletmeler kurmaya olanak tanıyan yasaya göre, zanaat ve el sanatlarında, günlük hizmetlerde, kişisel ve aile bireylerinin emeğine dayalı öteki alanlarda özel işletmeler kurulabilecek. Devlet ise bu işletmelere girdi temini ve kredi yoluyla destek olacaktır. Bu işletmeler, aile bireyleri dışında işgücü çalıştırmayacaktır. Sözkonusu özel işletmelerin kurulması, yönetimin meta ekonomisi ve ticaretin yaygınlaştırılması politikasına uygun olduğu gibi, yönetim bu türden işletmeleri teşvik ederek rekabeti geliştirmeyi, kaliteli mal üretimini de yaygınlaştırmayı hedefliyor.

Bu, her şeyden önce, zaten önceden beri yaygın olarak varlığını sürdüren karaborsa faaliyetin yasal statüye kavuşturulması anlamına gelmektedir. İzvestia'nın tahminlerine göre, hizmet sektöründe devlet işletmelerinin cirosu 9,8 milyar ruble iken, (1985), karaborsada gerçekleştirilen hizmetlerin değeri yaklaşık 5-6 milyar rubledir (1984). Ayrıca Sovyetler Birliği'nin prestijli iktisat dergisi

EKO'nun bildirdiğine göre, otomobil tamirinin %60'ı karaborsa işletmelerde gerçekleşiyor. (8) Bu, özel işletmelerin ekonomide özel bir yer kapladığını gösteriyor. (*)

Diğer yandan özel işletmeler hizmet sektörü ile sınırlı ve sadece aile emeğine dayanan işletmeler olmasına rağmen, kooperatifler kurma olanağının genişletilmesiyle birlikte, gizli bir işgücü sömürüsünün de yasal olarak olanaklı hale geleceğini tahmin etmek zor değildir. *Newsweek* dergisinin bir haberine göre, özel işletmelerin ve kooperatiflerin yaygınlaştırılmasına paralel olarak gizli mafya çeteleri de artmaktadır. Polis komiserlerinden A.Gurau, SB'de 200 tane mafya çetesinin olduğunu, bunların, kiralık katile 50 bin dolar, cezadan kurtulmak için yetkililere bir milyon dolar rüşvet verebilecek kadar güçlü bir durumda olduklarını açıkladı. (9)

11.

Tarım kesiminde yapılan reformlar da, diğer alanlarda olduğu gibi, pazar ekonomisini ve özel işletmeleri yaygınlaştırmayı hedefliyor.

Yapılan reformlara göre, tarım işletmeleri de, kar ve zarardan kendileri sorumlu olacak, banka kredileri yerine fonlara dayanmaları sağlanacak, kolhozlar, yönetimin belirlediği kotalar dışında kalan ürünlerini -bazı ürünlerde ise (patates, meyva vb.) plan hedeflerinin önemli bir kısmını- serbest piyasada satabilecek, kolhozlara bağlı köylülerin özel toprakları genişletilecek ve en önemlisi de, grup ve aile olarak toprak da dahil bütün üretim araçlarını uzun süreli (50 yıl) kiralayabilecekler. Gorbaçov, tarım reformunun özünü, Haziran Konferansı'nda "çiftçiler topraklarının gerçek patronu olmalıdır" şeklinde çarpıcı olarak ifade etti. Sözkonusu koşullara göre üretim yapan grup ve ailelere, devlet üretim aletleri ve diğer girdiler vererek yardımcı olacak.

Ayrıca Gorbaçov, 27.Kongre Raporu'nda, tarım reformlarının kapsamını anlatırken, çözümün, "yaratıcı bir anlayışla, Lenin'in ayni vergi düşüncesini uygulamaya koymak"tan geçtiğini belirtiyor.(10)

Sosyalizmde, küçük tarım üreticilerinin önemli bir oran oluşturduğu ülkelerde gelişme, dağınık küçük üreticileri gönüllülük temelinde kollektif çiftliklerde toplayarak üretim yapılması ve yine kollektif çiftliklerin toplumsal mülkiyet haline getirilerek tek bir üretim kolu yaratma yönündedir. Tüm üretim ve ürünlerin dağıtımı tek bir üretim kolu çerçevesinde yapılacak düzeye ulaşıncaya kadar, sınırlı da olsa meta üretimi kaçınılmaz olarak varlığını sürdürür.

Kollektif çiftlikler, proletarya diktatörlüğü koşullarında, toprak da dahil tüm üretim araçlarının toplumsal mülkiyette olduğu, alınıp satılamadığı, kiralanamadığı, başkalarına ipetek edilemediği sürece sosyalist mülkiyetin bir biçimidir. Eğer bu koşullar yoksa kollektif çiftlikler, tipik kapitalist grup mülkiyetinden başka bir şey değildir.

Kruşçev iktidara gelir gelmez, Makina Traktör İstasyonlarını kolhozlara devrederek, kolhozları sosyalist mülkiyetin bir biçimi olmaktan çıkardı. Daha sonra yapılan reformlarla da, kolhozlara daha geniş yetkiler tanınarak, ticaret genişletilerek bu süreç ilerletildi.

Şimdi Gorbaçov gündeme getirdiği reformlarla bu süreci tamamlamaya ve yeni kulakların yaratılmasının koşullarını oluşturmaya çalışıyor.

Her şeyden önce, toprak da dahil üretim araçlarının uzun süreli kiralanması, kırda özel mülkiyetin fiili olarak meşrulaştırılması anlamına gelmektedir. Hukuki olarak hala devlet mülkiyetinde olması hiçbir şeyi ifade etmemektedir. Belirleyici olan fiilen temellük hakkının kime ait olduğudur.

İkinci olarak, kolhozlara plan hedefleri dışında ürünlerini serbestçe pazarlama olanağının sağlanması, haksız kazancın, fahiş fiyatlarla ürünlerini pazarlama olanağının da tanınması demektir. Kolhozlarda sınıf farklılaşmasını derinleştireceği ise sorunun bir diğer yanıdır. Çünkü üretilen ürünler kolhoz üyeleri arasında eşit düzeyde değil, herkesin topraklarına ve üretime katkılarına göre dağıtılmaktadır. Ayrıca kolhoz yöneticilerinin normal üyelere göre ayrıcalıklara sahip olduğu ise, geçmişten beri bilinen bir olgudur.

Yeni reformların kırsal alanda nasıl bir farklılaşma yaratacağını Gorbaçov'un MK'nın Haziran (1987) toplantısına sunduğu raporda verdiği "masum" bir örnek bile yeterince aydınlatmaktadır. (s.30)

Gorbaçov'un örneğine göre bir sovhozda makina sürücüsü olan bir kişiye toprak, damızlık boğa ve

---

(*) Gorbaçov, Haziran 1987 Raporu'nda resmi istatistiklerine göre, halkın hizmetler için karaborsa iş yapan kişilere 1,5 milyar ruble verdiğini açıklıyor. (s.39) Öte yandan E.Mandel, resmi istatistiklere dayanarak yaptığı hesaplarda 17 ile 20 milyon civarında insanın iş saatleri dışında hizmetler kesiminde çalıştığını belirtiyor. Eski İçişleri Bakanı G.Fedorçuk ise, yasadışı yoldan inşaat ihaleleri alan kişilerin, büyük kentler dışındaki inşaatların yarısını yaptıklarını açıkladı. (Aktaran: S.Savran, 11.Tez, s.8)

tamir edilerek kullanılacak bir biçerdöver ve traktör veriliyor. Çiftlikte, sovhozda muhasebeci olan karısı ve öğrenci iki çocuğu da çalışıyor. Bir yıl sonra, 31 bin rublelik satış yapılıyor ve satış sonunda kiralanan toprak, sığırlar vb. için 23 bin ruble devlete ödeniyor ve 8 bin ruble de aileye kalıyor.

Ortalama işçi ücretlerinin 200 ruble olduğu, nüfusun %35'inin 100 rubleden az gelirle yaşadığı bir ülkede bir aileye 8 bin ruble ek gelir! Söylediğimiz gibi bu seçilmiş ve "masum" bir örnek. Ticaretin özgür olduğu ve teşvik edildiği bir ülkede para, salt para olarak kalmayacağından, yeni paralar çekeceğinden, herkes de böyle bir olanak bulamayacağından, zenginler ve fakirler olarak sınıf kutuplaşmasından başka bir sonucun doğmayacağını söylemek için kahin olmak gerekmiyor.

12.

Gorbaçov'un "Lenin'e dönüş", somutta, "yaratıcı bir anlayışla ayni vergi sistemine" dönüş örneği ise, hem bir demagoji, hem de, reformların kapitalist içeriğini ortaya koyan çarpıcı bir politikadır.

Lenin, ayni vergi sistemini, 1921'de NEP politikasının bir parçası olarak gündeme getirmişti. Ki, Lenin bu politikayı, koşulların zorunlu kıldığı, ama sosyalizme geçiş için de gerekli bir geri çekilme olarak niteliyordu. Kaldı ki, bu dönem, ülke ekonomisinin harap olduğu, kırda küçük üretimin egemen olduğu, "maddi, iktisadi ve üretken açıdan, henüz sosyalizmin 'eşiğinde'" olunduğu, sosyalizme değil, bir tür devlet kapitalizmine geçişin en acil görev olduğu, ama diğer taraftan da iktidarın proletaryada olduğu koşullarla karakterize ediliyordu. Lenin işte bu koşullarda, köylünün ürettiği ürünün bir kısmını devlete vergi olarak ödedikten sonra, geriye kalan kısmını serbestçe satmasını savunmuştu. Dahası bu politika, koşullarla sınırlı, taktik ve geçici bir politikaydı. Çünkü Lenin'e göre, "bir küçük köylü ülkesinde iktidarda bulunan proletaryanın doğru politikası, köylünün gereksinme duyduğu mamul mallar karşılığında köylüden tahıl almaktadır." (11) Fakat o günün koşulları böyle bir ürün değişimini olanaklı kılmıyordu; sosyalist sanayi gelişmemişti, tarımın canlandırılması gerekiyordu, küçük meta üretimi egemendi vb.

Gorbaçov ise, sosyalist sanayileşmenin, 30'larda, 40'larda asıl olarak kurulduğu, kırda kollektifleşmenin büyük ölçüde tamamlandığı bir ülkede "ayni vergi" sistemini getiriyor.

Lenin bu politikayı gündeme getirirken, açıktan, bu politikanın kapitalizmin gelişmesine taviz olduğunu söylüyor ve yığınları uyarıyordu. Çünkü Lenin'e göre, "değişim serbest ticarettir", "serbest ticaret kapitalizmdir. Kapitalizm vurgunculuktur."

Gorbaçov ise sözkonusu reformları bir geriye adım olarak değerlendirme bir yana, bunun sosyalizmin bir gereği olduğunu, "meta ve para ilişkileri konusunda önyargılı" davranışların bir kenara atılması, "ekonomik kaldıraç ve özendirmelerden ne varsa hepsini kullan"mak gerektiğini ilan ediyor.

(Devam edecek)

KAYNAKLAR:

1-Lenin, "*Sovyet İktidarının Demokratikleştirilmesi ve Sosyalist Karakteri Üzerine*", Aktaran, E.Hoca, "*Yugoslav 'Öz-Yönetimi'Kapitalist Bir Teori ve Uygulamadır.*"
2-F.Engels, *Anti-Dühring*, s.431, Sol Yayınları
3- Stalin, "*Sosyalizmin Ekonomik Sorunları*", Son Yazılar, s.98
4- *Cumhuriyet*, 15 Ocak 1988
5- "*Demokrasi Yerine Piyasa*", B.Kagarlitskiy, Aktaran, İktisat Dergisi, Sayı:248, s.11
6- Osman Ulugay, *Cumhuriyet*, 26 Haziran 1988
7- *Cumhuriyet*, 15 Ocak 1988
8- Aktaran: S.Savran, 11.Tez, Sayı: 8
9-*Cumhuriyet*, 30 Ekim 1988
10- *27.Kongre Raporu*, s.58, Sorun Yayınları
11- Lenin, "Ayni Vergi Üzerine", *İşçi Sınıfı ve Köylülük*, s.437

ALİ AKTAŞ
(.... - 23 Ocak 1983)

İdam sehpasına yürürken, "çiçeğe sahip olmak isterken, dikenin yaratacağı olumsuzluğa, gülü elde edebilme, ona sahip olabilme uğruna katlanmak gerekiyor" diyerek devrim davasına bağlılığın, düşman karşısında direnişin örneği oldu.

İdam edilişinin 6.yılında saygıyla anıyoruz.

Kimden yana tavır alsak...?

"Karşı-devrim daha güçlü, daha küstah, daha azgın hale geldikçe, liberal ve küçük-burjuva demokrat tabakalar arasında devrimden çirkin bir biçimde dönme ve devrimi reddediş gittikçe daha yaygınlaşır oldu..." demekteydi çağın başlarında Lenin. Türkiye-Kürdistan Devrimci Hareketi iki kez yaşadı bu gerçeği. Her iki dönemden alnının akıyla çıkanları da -bunların sayıları ne yazık ki çok azdır-, bu "sinir yıpratıcı dönem"den yıpranarak çıkan "yorgun savaşçı"ları da tanıdı devrimci hareket.

Yılgınlık, karamsarlık ve "ihanet yılları" diye adlandırılan dönemin genellikle yenilgilerden sonra ortaya çıktığı, yenilginin bunlara hayat verdiği ve geliştirdiği bilinir. Ne var ki kimilerince bu gerçek, kastlaşmış bürokratik yapılanmaların aklanması için de kullanılmıştır, kullanılmaktadır. Oysa aynı yıllar, burjuvazinin sindiremediği, yok edemediği, teslim alamadığı nice insan vardır ki, inançları uğruna son nefeslerine kadar devrimin çıkarlarından ödün vermediği halde, kendi hareketleri tarafından yüzüstü bırakılmış, umutları törpülenmiş, okunduktan sonra bir köşeye bırakılan romanlar gibi terkedilmiştir. Bu ikinci türlerin sayıları geride kalanlara neredeyse eşitlenebilir. Bunlar, "yenilgi yıllarının yarattığı insan tipleri" değildir, bir kaç on yıldır alışageldiğimiz siyasi hareketlerin içindeki post kavgalarının, kast-bürokratik yönetimlerin yarattığı insan tipleridir. Bunun içindir ki, içeride ve dışarıda, düşmanla dişe diş savaşmış, uğruna savaştığı davanın onurunu canı pahasına korumuş yığınla militanın, çiçek toplamaya gitmenin sevinciyle ölüme gidenlerin, bir gecede, bir oturumda, "parti düşmanı", "ihanetçi", "dönek" vb. onursuzca suçlanması ve dıştalanması oldukça basit ve sıradan bir iş olmuştur. Yenilgi yıllarının yarattığı insan tipleri arasında asıl önemli ve yıkıcı olan, bir çok bürokrat önderliklerin devrim saflarını terketmeleri, tüccar "komünistler" haline gelmeleridir. Bu onursuzluğa, günah küfesi gibi sırtlarında taşıma pahasına tek laf etmeyenler, kendilerinin yarattığı insan tiplerine ha bire yüklenir dururlar. "Vurun abalıya!" Bu da yetmez, birincilerin onursuzluklarının "olağan teorileri" yapılırken, taban ikincilerin aleyhine eğitilir ve şartlandırılır.

Bu tek yanlı şartlandırmanın meyvesini herkes kendi hesabına çok yemiştir. Ne var ki, tek yanlı yaratılan yapay şartlandırmalar, bazan bir parmak darbesiyle kazınabilecek kadar kof da olabilirler. Şartlandırmalar, zamanla tabuları yaratmıştır. Ama yaşam tabu tanımamış, insanoğluna kendi elleriyle yarattığı putları yine kendi elleriyle parçalatmıştır. Bundan dolayıdır ki, bir zamanların onbinleri bulan "taraftar"ı gerçekle yüzyüze geldikçe şartlanmalardan bir kaç haftada kurtulabilmiş, bürokrat önderler, halkı olmayan krallara dönüvermiştir.

Karşı-devrimin teslim alamadığı yığınla yiğit insan, militan nasıl ve neden bir oturumda (çoğu oturumu bile gerektirmeden) "ihanetçi, hain" vb olabilmiştir? Her kopuş, yenilgi yıllarının yarattığı genel bir yılgınlığın sonuçları mıdır yoksa? Genelleme, bürokrat önderliklerin eğilimi olduğuna göre, her kopuşu yılgınlık olarak açıklamak olanaksızdır. Kopuş var, kopuş var; kimisi teslimiyete götürür insanı, kimisi devrimci proletaryanın gerçek militanlığına. Nedir ki, kastlaşmış oportünist önderlikler bu ikisi arasındaki ayrımı belirsizleştirmeye, yalan, iftira ve demagojiyle külleyip örtmeye çalışırlar. İnsan, bir kez kendin her şeyin odağına, merkezine koydu muydu, ve bunu çeperine kabul ettirdi miydi, kendinden olmayanlara amansızca saldırmak elbet ki beklenenden de kolay olur. Ama bu saldırının geri püskürtülmesi, kast etrafındaki müritlerin gözleri önünde tabularının yıkılması da bir o kadar kolaydır. Tam da bundan dolayıdır ki, onbinlerin "devrimden yana" olan o "korkunç" alışkanlıkları, burjuvazinin nimet gibi sunduğu yozlaşma ortamına "ayak uydurma alışkanlığı"na dönüvermiştir. Sürtmekten öte işi olmayan "özgür demokratlar" kütlesi yaratılmıştır.

Tartışmasız bilinir ki, yenilgi yıllarında yılgınlığa kapılan, saf değiştiren, doğrusu sınıf değiştiren, geniş günde devrimci saflara katılmış ve bu işin bir avantür olmadığını anlayınca da kaçmış küçük-burjuvalar, sınıflarının karakterlerine uygun hareket etmişlerdir. Zor önünde ilk nefeste tüymüşlerdir. Bu kesim için "yenilgi yıllarının yarattığı insan tipleri" deyimi hayli uygundur. Seksenlerin yarattığı yeni yetme yazarlar gibi. İnançsızlığın, umutsuzluğun ve ihanetin "edebiyatı"nı yazanlar gibi. Ne ki, aynı dönemde, değindiğimiz gibi, kast-bürokratik önderliklerin açmazlarını, küçük

burjuva ufuksuzluğunu bilince çıkarmış ve onu aşmada kararlı unsurların, yüzüstü bırakılması, hatta bazen ihanetle suçlanarak dıştalanması bambaşka bir şeydir. Bürokratik önderliklerin bu iki farklı olguyu aynılaştırmaya kalkması, kendi sorumluluğundan kaçma çabasıdır. Bu ikinci türler, eğer "halka" ihanet etselerdi, mücadelenin yenildiği, düşman eline esir düştüğü bir dönemde nedamet getirir teslim olurlardı. Ya da dışarıda, düşmanın gücünün üstünlüğünü kabul eder, yılgınlığın, umutsuzluğun teorisini yaparlardı. Bunları aklının ucundan bile geçirmemiş, alnının akıyla bu sınavları vermiş, gelinen güne dek hareketinin ve devrimin çıkarlarından öte hiçbir kişisel çıkar gütmemiş bu insanlara yapılan onursuzca saldırılar iyi bilinir ki, kaymakta olan bürokratlaşmış tekkeleri kurtarmak içindir. Yılgınlığın temelini, sınıfa olan inançsızlık oluşturur. Oysa sınıf ve emekçiler bugün, yılgınlığı besleyen suskunluk içinde değil, geleceğe ve güzel günlere olan umudu yeşertiyorlar. Kılıçtan dönme yılgınların bile içinde umut ışıklanırken, devrime ve sınıfa gönül verenelerin çok daha ileri mevzilerde olması gerekmez mi? Tutmuyor, kast-bürokrat önderlerin yılgınlık "teorileri" tutmuyor...

Devrim tarihi, iç ayrışma ve bölünme yaşamayan siyasal parti, akım ya da hareketleri görmemiştir. Ne ki bölünmelerin nedenleri, amaçları önceden tartışılarak açıklanmış, karar kılınmış, resmi bir çizgiye dönüşmüştür. Ülkemizde bu gelenek yaşanmıyor, yaşatılmıyor. Ne kalanlar, ne gidenler, karanlıkta kalarak kokuşmuş geçmişlerinden ("kirli çamaşır"larından) öte, bir öge sunamamışlardır çoğu kere. Ayrılıklar ideolojik ve ahlaki olmamış, biri M-L, diğeri karşı-devrimci olmuştur sonuçta. Ayrılıklar, siyasi olgunluğu gerektirir. Ne acı ki, devrimci hareketler bunu tattırmamıştır bugüne dek devrim isteyen yığınlara. Görünüşe göre daha uzun süre böyle gideceğe benziyor. Her eleştirel yaklaşım, yanlışa getirilen her alternatif düşünce, "partimiz içinde burjuva öğe" olarak nitelendirildikçe hem halksız krallar çoğalacak, hem de "özgür demokrat"lar.

Biraz garip değil midir, normal zamanlarda seyrek çıkan yayınlar, ayrılık günlerinde reklamlara inat apar topar çıkmaya başlar. Özel, kalın sayılar çıkar, yetmez, özel sayılar, o da yetmez, broşürler, gizli notlar, notlar... bilmeyenler, bu canlanmaya çabuk aldanır. Kara devlerin yeteri uykusunu aldığını, artık uyumamak üzere uyandığını sanır. Oysa bir kaç ay sonra, gerisin geri kış uykusuna yatmaya hazırlanır kara devler. Biraz abes değil midir, daha düne kadar "partimizin onurunu yaşatanlar" listesine alınan ve onurlanan birilerini, birgün sonra, "partimizin saflarına katıldığı günden bu yana hep hizipçilik yapmış" olarak nitelemek? " İlk günden bu yana"..., O ki hizipçilik edilir, ne diye tutulur bu unsurlar "çelikten irade birliği ve her tür hiziplerden arındırılmış olan" bir hareketin, partinin saflarında? Bu kadarla kalınsa da iyidir. Sonradan sahip çıkılmayan onlarca sayı ve notlarda, broşürlerde, ayrılanların "Troçkist, Maocu ve tasfiyeci" olduğu döktürülür. Bir sayı sonra, "gidenlerin dünya görüşü yoktu, bugün de yoktur. Ayrılık siyasi bir ayrılık değildir" denir. Oysa Maoculuğun, Troçkizmin de bir dünya görüşü olduğu unutulacak kadar saçmalanmaya başlar. Bu tutarsız ve çapsız önderliklerin sayesindedir ki, onbinlerce insan, önce kendi önderliklerine, sonra da devrime sırt çevirmiştir. Adına ne denirse densin, eğer günün birinde hesaplaşacak kadar kendilerini güçlü hissederlerse bu bürokrat önderlerin yarattığı insan tipleri, önce süngünün ucunu kendi kast-bürokrat önderlerine çevirmelidirler. Onlar ki düşman yapamadığını yapmış, düşmanın beceremediğini devrim cephesinde burjuvazinin eli olarak becermiştir. Hesaplaşma buradan başlayacaktır. Çünkü "kendisiyle hesaplaşmasını bilmeyen devrim, düşmanla hesaplaşamaz."

Bürokratik-kastlaşmış önderliklerin saflarındaki taraftar "yoldaş" tiplerine de kısa bir değinip geçelim. Bunları dört grupta toparlamak olasıdır.

Birinciler, yöneten, yazan kim olursa olsun, ne yazarsa yazsın, katı bir "merkezci"dir. "Bir taraftar olarak, merkezi desteklemek, ayrılıkçılığı yermek onun taraftarlık görevi"dir. Bölücülük, fitneliktir. Bunlar, kimden yana tavır alırlarsa alsınlar, kör-kütük ve hayırsız insanlardır. Gün olur, Lenin-Stalin'in partisidir diye Gorbaçov'u bile desteklerler. Bunlara "sağılı inek" gözüyle bakar "merkez"ler.

İkinci türler, yıllarca emek vermiş, ama emeğinin "karşılığı"nı alamamış ve bir gün mutlaka alacağına, hareketinin sonsuz adaletinin tecelli edeceğine inananlardır. "Yıllarca verilen emeğin üzerine bir günde bir çizgi çekilmez". Bunlar, bir kese akçe koparmak için sultanların atlarının gölgesine methiyeler, koşular dizenlere benzetilebilir. Küçük bir "boncuk" alabilmek için amuda kalkan, dalkavuk, yağcılardır. Gelişmeye açık değillerdir. Bunlar konumları ne olursa olsun yönetenlerin "el ulağı"dır.

Üçüncü türler, "beklegör"cü-

lerdir. Bir hareket içinde en tehlikeli, en oportünist unsurlar bunlardır. Bunlar, konumları gereği birincilere yakın olmalarına rağmen, onlar kadar açık sözlü değildir. Her kesime kuyruk sallayan, yaranmaya çalışan, her hükümetle başını ağrıtmadan iş yapan bürokratlara benzerler. Düşünce üretmesini bilmedikleri gibi, tartışmaya da açık değillerdir. "Zaman daha erken. Beklemek gerek." "Suların durulması"nı bekleyen bu unsurlar, gelişmeye açık olan unsurları köreltmek, geriye çekmekten yanadır. Bunların geleceği, ihanetin diğer bir adı olan "özgür demokrat"lıktır.

Dördüncü kesim, gelişmeleri gününde izleyen, ona göre tavır almasın beceren, gücü oranında araştırmasını ve düşünce üretme insiyatifi gösteren, her sorunda "amir"inden "emir" beklemeyen gelişmeye açık unsurlardır. Hangi hareketin safında olurlarsa olsunlar, en diri, en kararlı, en militan unsurdurlar. Bundan dolayı olsa gerekir, en ufak ayrılıklarda, "merkez"lerin kancaları bunlara doğru sallanır. Bu "çıban başları"nı hizaya getirdikten sonra, diğerleri zaten çantada kekliktir. Bu kesimdir sadece geleceğe ve güzel günlere olan umutları sol böğründe taşıyan.

Başka bir ara eğilimi belirtmek gerek. İlk üçlerin yapılarına tekabül eden bu kesim, "araştırıcı" aslına bakarsanız "şüpheci" kesimdir. Acaba ayrılanlar mı çok, kalanlar mı? En ileri şefler hangi tarafta kaldı? Tanıdıklardan kimler, kimlerin yanında kaldı? Ayrılanların ülkede ve yurtdışında kaç taraftarı var? Gövde nerede, ya da var mı?... Bunların diğer üçlerden ayrı bir özelliği, küçükburjuva kurnazlığını, ya da köylü kurnazlığını iyi bilmiş olmalarıdır. Zaten bu mayalarında vardır.

Kimden yana tavır alsak sorusuna doğaldır ki bu grupların verecekleri cevaplar farklıdır. Son ara kesimin ve 3.lerin ikiz kardeşlik özelliklerini saklı tutarsak, esas halkayı 4.ler yakalayacaktır. Ve bunlar tavır alırken, özellikle eğilim haline gelen "şüpheci" ve diğerlerinin tersine, giden ya da kalanların ad ve şanlarına, kariyerlerine ve sayılarına bakmadan, onların siyasi-ideolojik ve sınıfsal konum ve yapılarına, dayandıkları ya da dayanmak istedikleri sınıflara bakacaklardır. Ne yenilgi yıllarında oprtünizmin ve reformizmin, ne de Nisan yağmuru gibi gelip geçici küçük-burjuvazinin sayısal çokluğuna aldanmayacak, iğneyle kuyu kazmanın sabrını ve erdemini taşıyanlara, sınıfa en devrimci sınıfa olan inancı taşıyacak, taşıyanlarla yanyana olacaktır.

D.Yalçın, 5 Ocak 1989

Brezilya'da genel greve doğru

. Yabancı kredi, borç ve IMF modelleriyle kalkınmaya örnek gösterilen Brezilya, bu yolun çıkmazının tipik örneğini yaşıyor. 120 milyar doları aşan dış borcun faiz ve anapara taksitlerinin ödenebilmesi için yeni ve "etkin" bir tasarruf programını yürürlüğe koydu. Alacaklı devlet ve finans kurumlarına güvence vermeye çalışıyor.

Devlet başkanı J.Sarney tarafından yürürlüğe konulan tasarruf programı üç temel önleme dayanıyor: Bütçe harcamalarını kısma, dolaşımdaki para miktarını azaltma, ücret ve fiyatları dondurma. Kısaca, kapitalist sisteminin çıkmazını, yükünü işçi ve emekçilerin sırtına yıkma. Daha ilk adımda 60.bin devlet memurunun işine son verilmesinin planlanması, yeni yatırımların durdurulması vs. bunun açık örneği.

Tarım reformu, su işleri, inşaat, sosyal işler, bilim ve teknoloji bakanlıkları kapatılacak, burada çalışanlar da sokağa atılacak.

J. Sarney'in programı ne ilk ne de son. 1987'de, mucize yaratacak diye uygulamaya konan benzer bir tasarruf programı 5 aylık uygulama süresinde 2 milyon işçi ve emekçinin işlerini kaybetmesine sebep olmuştu.

Bu gerçekler karşısında, daha önceki tedbirlere, "sosyal anlaşma"ya taraftar olan ılımlı sendikalar genel grev tehdidi savurmak zorunda kalıyor. Nitekim ılımlı Genel İşçi Birliği (CGT) sendikası "biz diyalog kurduk ama hiç bir şey değişmedi" diyerek Sarney programına genel grevle karşılık verecekleri açıkladı. Ayrıca 1988 Kasımında, hükümet, işverenler ve sendikalar arasındaki "sosyal anlaşma"ya koydukları imzayı geri çektiklerini bildirdi.

Daha da önemlisi 1983 yılında kurulan, Brezilya'nın solcu birlik sendikası CUT (ki sosyal anlaşmayı imzalamayı reddetmişti) Sarney programına karşı aşamalı genel grev çağrısı yaptı. Buna göre, önce 24 saatlik genel grev yapacak. Sonuç alınamazsa 48, 72 saatlik, daha da olmazsa süresiz genel grev yapacak. Gelişmeler, geçen yıl tek tek bölgesel çaptaki grevlerin, 8 işçinin ölümüyle kırılan çelik işçilerinin grevinin çok daha geniş grevlerle süreceğinin işaretini veriyor.

Nihai hedef..

(Baştarafı s.40'da)
1871'de bu kafada olmamaları ne şans, dedim kendi kendime, çünkü o zaman onlar şöyle diyeceklerdi her halde: "Çocuklar yataklarımıza girelim, bizim saatimiz daha gelmedi, bizim açımızdan üretim, henüz dümeni elde tutmamızı sağlayacak ölçüde gelişmedi." Ama o zaman soylu görüntüler yerine, kahramanca bir mücadele yerine, bambaşka bir oyun izleyecektik. İşçiler o zaman kahramalar gibi değil, ihtiyar kadınlar gibi davranacaktı. İktidara geldiğimiz zaman üretim sürecine toplumsal bir yapı kazandırabilecek bir konumda olup olmayacağımız ve üretimin bunu sağlayacak olgunlukta olup olmayacağı konusundaki tartışmaların, asıl bunların akademik bir sorun olduğu inancındayım. Bizler açısından, siyasal iktidarı ele geçirmek için çaba harcamak zorunda olduğumuz konusunda, bir şüpheye asla yer olmaması gerek. Sosyalist bir parti daima duruma uygunluk göstermeli, asla kendi özel görevlerinden geri adım atmamalıdır. Bundan dolayı nihai hedefimizin ne olduğu tamamen aydınlanmalıdır. Ve biz bu hedefi, rüzgara, boraya, fırtınaya rağmen gerçekleştireceğiz. *(Alkışlar)*

II

Sendikal Mücadele ile Siyasal Mücadelenin İlişkisi Üzerine Konuşma:

Vollmar, harekete daha yeni katıldığım halde, eski savaşçılara ders vermeye kalktığımı söyleyerek, benden acı acı yakındı. Oysa mesele bu değil. Eskilerin benimle aynı temele dayandıklarına kesinlikle inandığım için, böyle bir şeye gerek yok. Sözkonusu olan kesinlikle birilerine ders falan vermek değil, belirli bir taktiği açık olarak, hiçbir yanlış anlamaya yer bırakmadan dile getirmek. Alman Sosyal Demokrat hareketi içinde ilkin apoletkazanmam gerektiğini biliyorum; ama bu apoletleri, düşmanla uzlaşmaya çalışan sağ kanatta değil, düşmana karşı mücadele verilen sol kanatta almak niyetindeyim. *(İtiraz sesleri)*

Ama Vollmar, benim olgulara dayanan açıklamalarıma karşı şu savı ileri sürerse, "Seni gidi acemi çaylak, senin deden olacak yaştayım" derse, dayandığı mantıksal esaslarla mezarın eşiğinde olduğunu ispatlamış olur. *(Gülüşmeler)* Gerçekten yaptığı açıklamalar sırasında, Vollmar, bir eski savaşçının ağzına, en hafif deyimle yakışmayan bir sürü söz sarfetti.

İş yasalarıyla ilgili olarak Vollmar'ın Marx'tan yaptığı ezici alıntılara yaptığım diğer bir alıntıyla karşı çıkacağım: Marx'a göre, İngiltere'de iş yasalarının hazırlanması, burjuva toplumun kurtuluşundan başka bir anlam taşımıyordu. Bunun yanısıra Vollmar, sendikal hareketi sosyalist hareket sayımamanın yanlış olduğunu söyledi ve *Trade-Union*'lara değindi. Peki, Vollmar'ın, eski ve yeni *Trade-Union*'culuk arasındaki fark hakkında hiç mi bilgisi yoktu? (5) Eski *Trade-Union*'cuların tam anlamıyla burjuva bakış açısına dayandığını bilmiyor mu? İngiltere dünya pazarındaki üstünlüğünü yitirdiği için, bu ülkede artık sosyalist hareketin ilerleyebileceği umudunda olduğunu ve dolayısıyla sendikal hareketin yeni bir yol alması gerektiğini belirten Engesl'ten başkası değil miydi? Vollmar, umacı olarak Blankizmi ileri sürüyor. Blankizm ile Sosyal Demokrasi arasındaki farkı bilmiyor mu? Blankistlerde, iktidarı işçi sınıfı adına bir avuç komplocunun, Sosyal Demokrasi-de ise işçi sınıfının kendisinin aldığını bilmiyor mu? Bu, Sosyal Demokrat hareketin eski bir savaşçısının unutmaması gereken bir farktır.

Üçüncü olarak, benim zor kullanımına düşkün olduğum ithamında bulundu. Ne yaptığım açıklamalarda, ne de *Leipziger Volkszeitung*'da Bernstein'a karşı yayınladığım yazılarda, böyle bir itham için bahane olacak en ufak bir iddiada bulunmadım. Bunun tam tersi bir tavrı benimsiyorum. Bizi zafere götürecek tek şiddet aracı, işçi sınıfının günlük mücadeleler kanalıyla sosyalist

(3) Wolfgang Heine, 10 Hubat 1898'de yaptığı seçim konuşmasında oportünist görüşlerini sergiledi; ona göre, Sosyal-Demokrasi bir Prusya-Yunker hükümetin askeri taleplerini, "halkın özgürlükleri" karşılığında onaylayabilirdi.

(4) Oportünist Konrad Schmidt, 20 Hubat 1898 tarihli "Vorwärts"de, proletarya diktatörlüğünü reddetti, ve Sosyal Demokrat parlamento çoğunluğunun kapitalist devleti barışçı yoldan sosyalist devlete dönüştürebileceğini savundu.

(5) Eski sendikalar 1890'larda, sistemle tamamen bütünleşmiş olan meslek birlikleri idi. "Yeni" sendikalar ise tüm sanayi dallarının işçilerini birleştirmek istiyordu. "Yeni" sendikalar hızla büyüdü ve bir dizi başarılı mücadele verdiler. Daha sonra Bağımsız İşçi Partisini oluşturdular.

aydınlanmadan geçmesidir.

Bütün bu söylediklerim hakkında yapılabilecek tek şikayet bunların aslında kendiliğinden anlaşılacak şeyler olduğudur. Bunlar her Sosyal Demokrat için kesinlikle bilinen şeyler, ama burada bu toplantıda bulunan herkes için, kendiliğinden anlaşılacak şeyler olduğu söyleneмez. *("Ooo!" sesleri)* Örneğin, karşılıklı taviz politikasını savunan yoldaş Heine için. Bu politikayla, siyasal iktidarın ele geçirilmesi nasıl bağdaşabilir? Karşılıklı taviz politikası neden ibaret? Biz halkın sahip olduğu hakların, demokratik özgürlüklerin güçlendirilmesini talep ediyoruz; kapitalist devlet ise, kendi öz güçlerinin ve toplarının, silahlarının güçlenmesini. Böyle bir anlaşma, onurlu biçimde, iki tarafın da onayıyla en elverişli bir durumda sağlansa bile, bizim elde edeceğimiz, yalnız bir kağıt parçasından ibaret olacaktır. Börne, bir zamanlar şöyle demişti: "Kimseye, Alman anayasası üzerinde ipotekte bulunmasını tavsiye etmem, çünkü bütün Alman anayasaları rafa kaldırılmıştır." Bütün anayasal özgürlükler, eğer sürekli bir değer taşıyacaklarsa, anlaşmalarla değil, mücadelelerle kazanılmalıdır. Ama kapitalist devlet, bizimle yaptığı bu alışverişle, sağlam ve acımasız bir varlık kazanacaktır. Bizim onayladığımız toplar ve askerler, karşımızdaki nesnel maddi güç dengesini bizim aleyhimize bozacaktır. "Bir ülkenin gerçek anayasası, yalnızca yazılı anayasadan değil, fiili güçler dengesinden ibarettir" diyen, Lassalle'den başkası değildi. (6) Karşılıklı taviz politikasının kaçınılmaz sonucu, kağıt üzerinde bizim lehimizde görünen, ama nesnel gerçeklik içinde hasımlarımızın lehine olan ilişkileri kabul etmemiz; bizim konumumuz temelden zayıflarken, hasımlarımızın konumunun güçlenmesidir. Böyle bir şeyi öneren birinin, siyasal iktidarın ele geçirilmesi için ciddi olarak çalıştığı söylenebilir mi, soruyorum? Yoldaş Fendrich'in bu eğilimin doğallığını vurgularkenki kızgınlığı, sanıyorum yanlışlıkla bana yöneldi; bu kızgınlık temelde Heine'ye yönelikti. Bu öfke, kapitalist devlete karşı taviz politikasından sözetmeye cesaret eden Heine'nin kendi konumuyla partimizin proleter inanışları arasında yarattığı keskin çelişmenin bir ifadesinden başka bir şey değildi.

Şimdi de Konrad Schmidt'in kapitalist yönetimdeki anarşinin, sendikal ve benzeri mücadelelerle yenilebileceği yolundaki konuşmasına değinelim. Eğer programımızda, siyasal iktidarın ele geçirilmesinin zorunluluğuna biraz olsun inanılıyorsa, bunun nedeni, kapitalist toplumun pisliği içinde, kapitalist anarşinin tedavi olunmasına yardım edecek hiçbir çarenin bulunmadığı inancıdır. Anarşi -işçi sınıfının çektiği korkunç acılar, yaşama güvencesinin olmayışı, sömürü, zenginle fakir arasındaki uçurum- her gün artıyor. Bütün bu sorunları kapitalist yöntemlerle çözmek isteyen birisinin, siyasal iktidarın işçi sınıfınca ele geçirilmesinin zorunluluğunu kavradığı söylenebilir mi? Burada bile, Fendrich ve Vollmar'ın öfkesi bana değil Konrad Schmidt'e yöneldi. Ve nihayet Bernstein'ın *Neue Zeit*'da çıkan bilinçli açıklaması: "Ne olursa olsun, benim için nihai hedef, hiçten ibaret, hareket ise her şey". Bunu söyleyen biri, siyasal iktidarın ele geçirilmesinin zorunluluğunu destekleyemez. Parti içindeki bazı yoldaşların, hareketimizin nihai hedefini temel olarak almadıklarını ve bunu hiçbir yanlış anlamaya yer vermeden açık olarak ifade etmenin gerektiğini gördünüz. Eğer bu zorunluysa, zamanıdır. Gericiliğin darbeleri birbiri ardınca iniyor üstümüze. Kayzer'in son söylevine (7), bu tartışmayla cevap verilmelidir. Romalı Cato gibi, kesin olarak ve açıkça şöyle demeliyiz: "Aynı zamanda biz, bu devletin yıkılması gerektiği kanısındayız." Siyasal iktidarın ele geçirilmesi nihai hedef olarak ve bu hedef ise mücadelemizin ruhu olarak kalmaktadır. İşçi sınıfımız, "benim için nihai hedef hiçten ibaret, hareket ise her şey" diyen filozofların kokuşmuş tavrını benimseyemez. Hayır, tam tersi, nihai hedefle ilgisi olmayan hareket, amaç olarak salt kendisini alan hareket, benim için hiçtir, nihai hedef ise bizim için her şeydir. *(Alkışlar)*

---

(6) *"Anayasal sorunlar, köken olarak* ***hukuk sorunu*** *değil, iktidar sorunudur; bir ülkenin gerçek anayasası yalnızca bir ülkede varolan gerçek, fiili güç ilişkilerinde varlık kazanır; yazılı anayasalar, toplum içinde varolan gerçek güç ilişkilerini tam olarak ifade ederse, ancak ondan sonra değer ve süreklilik kazanabilir..."* (Ferdinand Lassalle, *Reden und Schriften*, Erster Band, Berlin 1892, s.497)

(7) II.Wilhelm, 6 Eylül 1898'de Oeynhausen'de yaptığı bir konuşmada, işçi sınıfına karşı alınacak yeni olağanüstü yasaları açıkladı; buna göre, grevlerin örgütlenmesi ve yönetilmesine karşı ağır hapis cezaları uygulanacaktı.

Alman Sosyal Demokrat Partisinin Stuttgart Kongresi (3-8 Ekim 1898)

Nihai hedef ve iktidar perspektifi (*)

I

Rosa Luxemburg

Alman Sosyal Demokrasisinin Siyasal Kavgası Üzerine Konuşma:

Heine ve diğer arkadaşların yaptığı konuşmalar, son derece önemli bir noktanın, partimizde ihmal edildiğini yani, nihai hedef ile günlük mücadelelerimiz arasındaki ilişkinin kavranmadığını gösterdi. Bu nihai hedefin, programımızda güzel bir yere sahip olduğu, ama bunun pratik mücadelemizle dolaylı bir ilgisi bulunduğunun kesinlikle unutulmaması gerektiği söylendi. Belki de bir çok yoldaş, nihai hedefe ilişkin spekülasyonların, gerçekte akademik sorunlar olduğunu düşünmekte. Böyle düşünen kişilere, devrimci olarak ve bir proletarya partisi olarak bizler için, nihai hedeften daha pratik bir sorunun bulunmadığını söyleyebilirim.

Bir düşünün: bir bütün olarak hareketimizin sosyalist karakteri gerçekte neden ibarettir? Gerçek pratik mücadele, üç temel kategoriye ayrılır: sendikal mücadele, toplumsal reformlar için verilen mücadele, ve kapitalist devleti demokratikleştirme için verilen mücadele. Verdiğimiz bu üç mücadele sosyalizmin kendisi midir? Kesinlikle değil. İlkin sendikal mücadeleyi ele alalım! İngiltere'ye bakın: orada sendikal mücadele yalnızca sosyalist olmamakla kalmıyor, hatta bazı bakımlardan sosyalizm için bir engel. Sosyal reform da, akademik sosyalistler (1), Ulusal sosyalistler (2) ve benzerleri tarafından aynı şekilde vurgulanıyor. Demokratikleştirme ise, özellikle burjuva nitelik taşıyor. Burjuvazi, demokrasiyi bizden çok önce bayrağına yazdı.

O halde günlük mücadelelerimizde bizi sosyalist parti yapan ne? Bu, ancak, üç politik mücadelenin üç biçimi ile nihai hedefimiz arasındaki ilişki olabilir. Verdiğimiz sosyalist mücadelenin ruhunu ve içeriğini biçimlendiren ve bu mücadeleyi bir sınıf mücadelesi haline getiren yalnızca bu nihai hedeftir. Ve biz, bu nihai hedefle, Heine'nn dediği gibi, geleceğin devleti üzerine kurulan şu ya da bu hayali kastetmiyoruz. Sözkonusu olan gelecekteki bir toplumun ön koşuludur. Yani siyasi iktidarın ele geçirilmesidir. *(Bağırmalar: "Biz de aynı kanıdayız!")* Görevimizi kavrayışımız, kapitalist toplumu kavrayışımızla sıkı bir bağlantı içindedir; bakış açımızın dayandığı sağlam zemin budur; buna göre, kapitalist toplum, en sonunda zorunlu olarak bir patlamaya, bir çöküşe yol açacak olan çözümsüz çelişmelerin içine sürüklenmektedir. İşte bu çöküş anında biz, iflas eden bir şirketi dağıtan banka-avukatı rolünü oynayacağız.

Ama, proletaryanın çıkarlarını tam anlamıyla yerine getirebilecek bir konumda olmak istiyorsak, Heine'nin daha önce önerdiği gibi (3) militarizm konusunda bazı ödünler vermekten sözedemeyiz; Konrad Schmidt'in (4) burjuva parlamentosundaki sosyalist çoğunluğun merkez komitesi önünde yaptığı açıklamalar ve Bernstein'm, geminin kumandasını bir kez ele alsak bile, kapitalizme son veremeyeceğimizden dem vuran konuşmaları mümkün olmayacaktır. Bütün bunları okurken, sosyalist Fransız işçilerinin

(Devamı s.38'de)

(*) Başlık tarafımızdan konmuştur.

(1) 19.Yüzyılın son çeyreğinde, Alman Üniversitelerinde, sosyal siyaset alanında burjuva liberal bir akım oluştu. Katheder-sozialismus denen bu akım, reform önerileriyle ve sosyal siyaset önlemleriyle, işçi sınıfını devrimci mücadeleden koparmaya çalıştı. Bu akım, sosyal reforma ve devlet kapitalizmine yönelik talepleriyle, revizyonizm için teorik temel sağladı.

(2) 1896'da Friedrich Naumann tarafından kurulan Nationalsoziale Verein, emperyalis yayılma politikasını savunuyor ve Hristiyan-nasyonal sosyalizmini ileri süren demogojik taleplerle, işçi sınıfını siyasal ve sosyal mücadeleden koparmaya çalışıyordu.